

ÚŘAD VLÁDY ČR, AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ
V ROMSKÝCH LOKALITÁCH

ČÁST VIII.: PŘEROV

EVALUACE
V LOKÁLNÍCH
PARTNERSTVÍCH

OBDOBÍ 2008-2010

EVALUACE V LOKÁLNÍCH PARTNERSTVÍCH

období 2008-2010

VIII. PŘEROV

„Když iniciativní návrhy přichází od kompetentního subjektu.“

**Pro Úřad vlády ČR, Agenturu pro sociální začleňování v romských
lokalitách zpracovala společnost SocioFactor s.r.o.**

OBSAH

1.	O evaluaci	5
2.	Představení lokality	7
2.1.	Město Přerov	7
2.2.	Sociodemografická charakteristika města	7
2.2.1.	Vývoj počtu obyvatel	7
2.2.2.	Nezaměstnanost	9
2.2.3.	Vzdělanostní struktura	12
2.3.	Stručný popis lokalit	13
2.4.	Potřeby lokality a doporučení	16
2.4.1.	Oblast bydlení	16
2.4.2.	Oblast zaměstnanosti	18
2.4.3.	Oblast vzdělávání	19
2.4.4.	Služby pro osoby ohrožené sociálním vyloučením	20
2.4.5.	Kriminalita a rizikové formy chování	21
3.	Strategický plán Lokálního partnerství	24
3.1.	Priority Lokálního partnerství	25
3.2.	Návaznost priorit a cílů na potřeby lokality	30
3.2.1.	Oblast vzdělávání	30
3.2.2.	Oblast bydlení	32
3.2.3.	Oblast zaměstnávání	33
3.2.4.	Oblast sociálních služeb	33
3.2.5.	Oblast zdravotní péče	34
3.2.6.	Oblast bezpečí	34
4.	Politika obce	37
4.1.	Bytová politika	37
4.2.	Politika zaměstnanosti	37

4.3.	Vzdělávací politika	38
4.4.	Sociální politika, podpora sociálních a návazných služeb	38
4.5.	Bezpečnostní politika	42
5.	Výsledky evaluace.....	46
5.1.	Vstupní informace	46
5.2.	Počátky intervence do lokality	48
5.3.	Dosahování cílů, poslání Agentury a jejich vnímání aktéry	52
5.4.	Situační analýza	67
5.5.	Vyhodnocení metod – lokální partnerství a spolupráce s aktéry	69
5.6.	Vyhodnocení metod – strategický plán	76
5.7.	Vyhodnocení metod – lokální konzultant	81
5.8.	Vyhodnocení metod – projektové poradenství.....	85
5.9.	Dopady na místní sociální a integrační politiky	91
5.10.	Dopady v oblasti eliminace sociálního vyloučení	97
6.	Shrnutí výsledků	101

1. O evaluaci

Evaluace v lokálních partnerstvích je hodnocením jedné specifické oblasti veřejné politiky, která si vzala za cíl podpořit sociální začleňování ve městech, obcích a mikroregionech. Je nezbytnou součástí hodnocení pojetí, návrhu, implementace, užitečnosti a efektivity sociálních intervenčních programů, mezi které patří i Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách (dále Agentura). Agentura je nástrojem Vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociálního začleňování. Má podporovat obce a města, aby mohly plnit svoji funkci – má zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Má podporovat taková opatření, která pomohou samosprávám v procesu sociální integrace obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a v rozvoji sociálně vyloučených lokalit v kontextu a zájmu celé obce/města a všech jejích občanů. Posláním Agentury je také propojovat subjekty na místní úrovni tak, aby spolupracovaly při sociálním začleňování.

Cílem evaluace v lokálních partnerstvích bylo zhodnotit přínos této Agentury a její působení v obcích. Hned na úvod musíme uvést, že se jedná o poměrně komplexní program, který se navíc v čase dynamicky vyvíjel. Evaluace se zaměřila na vybranou část programu – výsledky působení Agentury a účinky ve třinácti pilotních lokalitách v rozmezí let 2008 – 2010. Předkládaná zpráva je jednou ze třinácti dílčích zpráv, současně ale vznikla i sumarizační zpráva, která shrnuje a porovnává vybrané výsledky za všechny pilotní lokality. Tento shrnující materiál nebyl součástí veřejné zakázky a firma SocioFactor jej zpracovala nad rámec smlouvy v rámci svého veřejného závazku působit jako sociální firma a přispívat k rozvoji sociálně prospěšných aktivit. Sumarizační zpráva čtenáři mimo jiné poskytuje informace o vzniku a působení Agentury, výběru pilotních lokalit a používaných metodách práce, mezi které patří mapování potřeb / situační analýzy, lokální partnerství, strategické plány a projektové poradenství.

V evaluaci jsme se vydali cestou programové evaluace a za použití kvantitativních i kvalitativních výzkumných metod jsme hodnotili program, který byl již v některých lokalitách ukončen, v jiných ale dále pokračuje. Činili jsme tak s vědomím, že výsledky evaluace by měly přispět k případným korekcím intervenčního programu a také z části ovlivnit budoucnost tohoto integračního programu. Byli bychom rádi, kdyby čtenáři, a to i ti, kteří patří k programovým kritikům působení Agentury, nebrali výsledky jako suché přezkoušení faktů, ale především jako informaci o integračním programu, nad kterým má smysl se hlouběji zamýšlet a diskutovat. Předložená evaluace má především napomoci v budoucích rozumných rozhodnutích o chodu programu a upozornit na slabá místa a problémy, s nimiž se implementace záměru ve svých počátcích potýkala. To vše s ohledem na skutečnost, že Agentura působí v dalších lokalitách, a některé z nich byly vybrány teprve nedávno.

Co se týká zvolené metodologie evaluace, zvolili jsme tzv. stakeholder analysis, analýzu aktérů, která vychází z hodnocení významných místně znalých aktérů, ke kterým patří především členové lokálního partnerství, případně i další aktéři, kteří o činnosti Agentury mají povědomí nebo s ní ve sledovaném časovém úseku úzce spolupracovali. V rámci této analýzy aktérů jsme kombinovali řadu výzkumných metod – zejména kvalitativní individuální rozhovor, kvalitativní skupinový rozhovor (v některých lokalitách), kvantitativní dotazování a desk research (sekundární analýzu dat). Pro všechny lokality jsme vytvořili jednotné evaluační schéma, aby byly výsledky vzájemně porovnatelné. Pro podrobnější informace čtenáře odkazujeme na sumarizační zprávu, kde jsou porovnány výsledky z hlediska relevance, efektivity, účinnosti a užitečnosti působení Agentury v pilotních lokalitách.

Dílčí evaluační zpráva má následující strukturu. Nejdříve je představena lokalita působení Agentury, uvedena stručná charakteristika obce, sociodemografická data jako vývoj počtu obyvatel, nezaměstnanost a vzdělanostní struktura. Následuje stručný popis lokalit, představení sociálně vyloučených lokalit v obci a jejich stručná charakteristika. V závěru jsou shrnuty potřeby a doporučení, jak byly představeny v situačních analýzách podle hlavních oblastí sociální exkluze. Následně čtenáře obeznamujeme se strategickým plánem lokálního partnerství. Kapitola popisuje složení lokálního partnerství, jednotlivé priority strategického plánu a jim podřazené dlouhodobé a krátkodobé cíle. Dále se věnuje návaznosti priorit a cílů na potřeby lokality, jak byly definovány v situační analýze. Také sledujeme, do jaké míry se navržená doporučení situační analýzy promítla do strategického plánu, která doporučení byla akceptována, která byla ponechána stranou. V kapitole o politice obce stručně informujeme o jednotlivých politikách a opatřeních obce a to podle jednotlivých oblastí. Věnujeme se bytové politice, vzdělávací politice, sociální politice, podpoře sociálních a návazných služeb, bezpečnostní politice a dalším opatřením či strategiím ve vztahu k sociálnímu vyloučení. Následují výsledky evaluace podle struktury evaluace, které jsou doplněny o ilustrativní grafy. Začínáme vstupní informací o lokalitě, následuje vyhodnocení hlavních metod a nástrojů Agentury. Výsledky shrnujeme v závěrečné diskusi.

2. Představení lokality

2.1. *Město Přerov*

Město Přerov leží v Hornomoravském úvalu a protéká jím řeka Bečva. Osídlení lokality sahá až do pravěku, o čemž svědčí archeologické nálezy. Nejstarší písemná zpráva o Přerově pochází z roku 1141 a v roce 1256 byl Přerov povýšen na královské město. Prudký rozvoj města nastal po vybudování hlavní železniční trati z Vídně do Olomouce (1841) a později dále do Prahy a Bohumína.

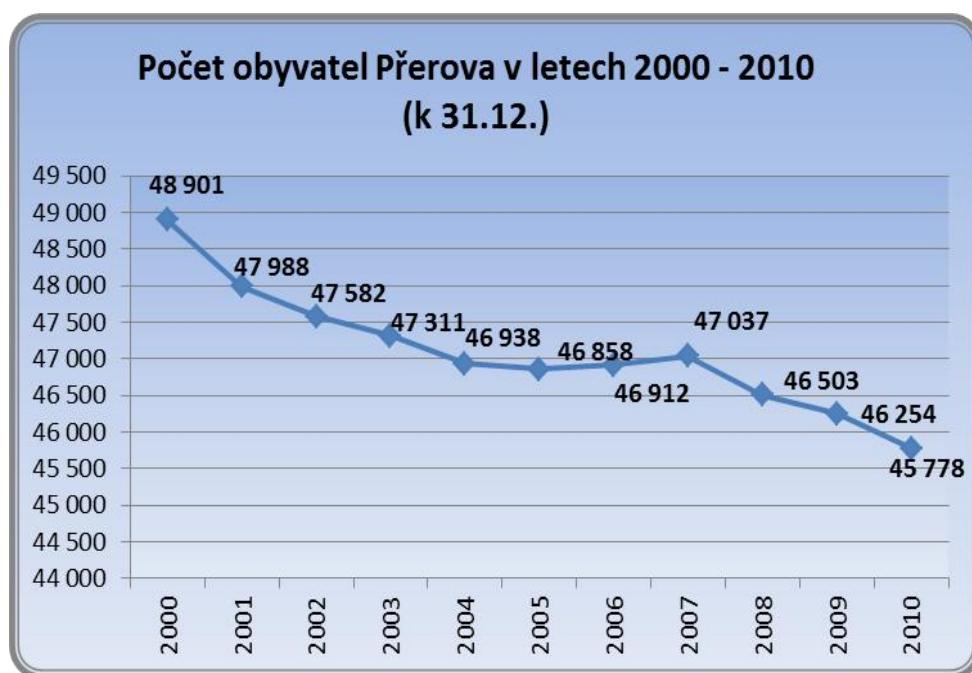
Z hlediska administrativního členění je Přerov centrem stejnojmenného okresu, který je součástí Olomouckého kraje. Od 1. července 2006 je Přerov statutárním městem. Město Přerov se člení do třinácti městských částí: Město, Předmostí, Lověšice, Kozlovice, Dluhonice, Újezdec, Čekyně, Henčlov, Lýsky, Popovice, Vinary, Žeravice, Penčice.

2.2. *Sociodemografická charakteristika města*

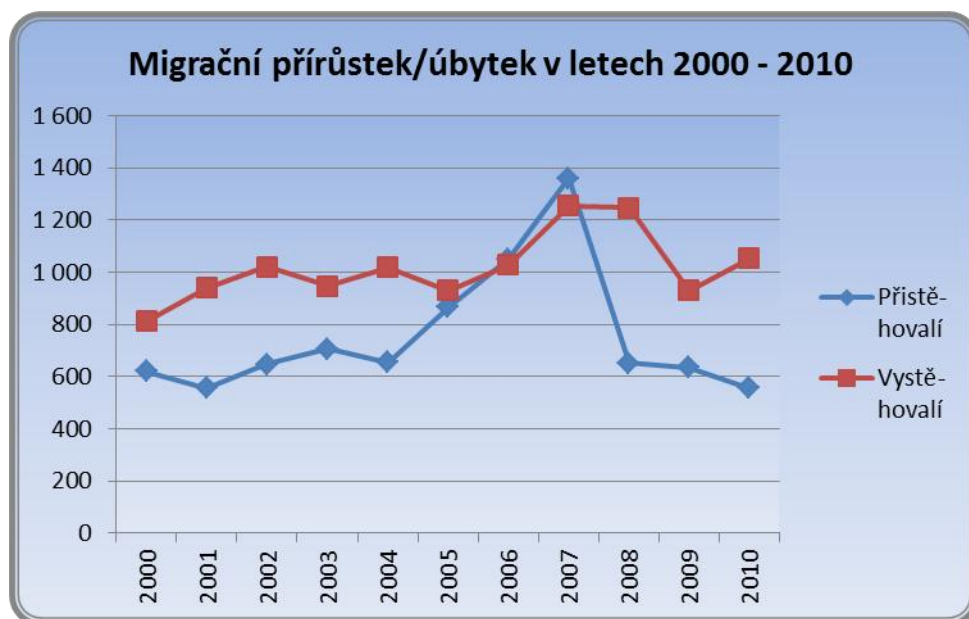
Ve městě Přerově žije necelých 46 tisíc obyvatel. Podívejme se nyní na základní sociodemografické údaje – na vývoj počtu obyvatelstva, hlavní ukazatele nezaměstnanosti či vzdělanostní strukturu obyvatel.

2.2.1. Vývoj počtu obyvatel

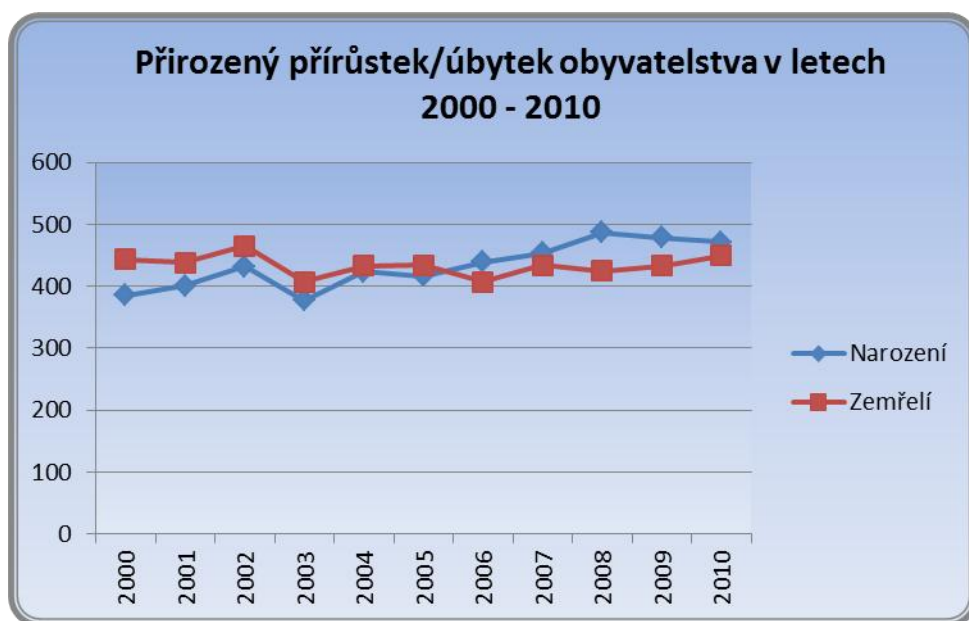
Počet obyvatel Přerova se v průběhu posledních deseti let velmi snížil. Od roku 2000 do roku 2010 klesl počet obyvatel Přerova o 3 123 osob. Na konci roku 2010 měl tedy Přerov o 6,4% méně obyvatel než na konci roku 2000.

Podívejme se blíže, co je důvodem úbytku obyvatel ve městě, tedy zda se jedná o přirozený úbytek obyvatelstva nebo o úbytek způsobený migrací obyvatel.

Posledních deset se město Přerov potýká s velkým počtem vystěhovaných obyvatel. Jejich počet pravidelně překračuje 800 osob ročně. Migrační přírůstek zaznamenalo město za poslední desetiletí pouze v roce 2006 a 2007, kdy výrazně vzrostl počet přistěhovaných osob.

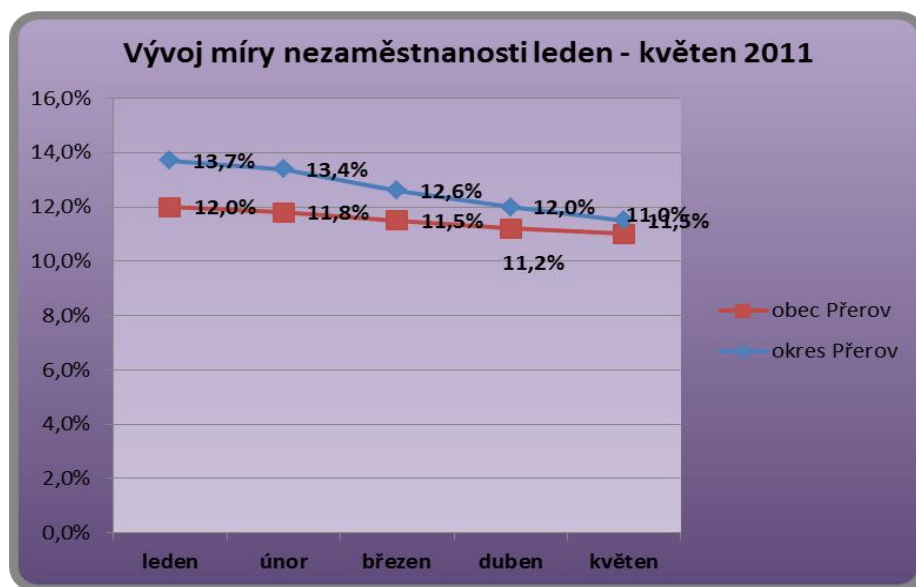
Z grafu je patrné, že počet živě narozených a zemřelých obyvatel města je téměř shodný. Do roku 2005 včetně mírně převyšoval počet zemřelých nad počtem živě narozených, od roku 2006 tomu bylo naopak. Rozdíl však činí maximálně pár desítek osob.

2.2.2. Nezaměstnanost

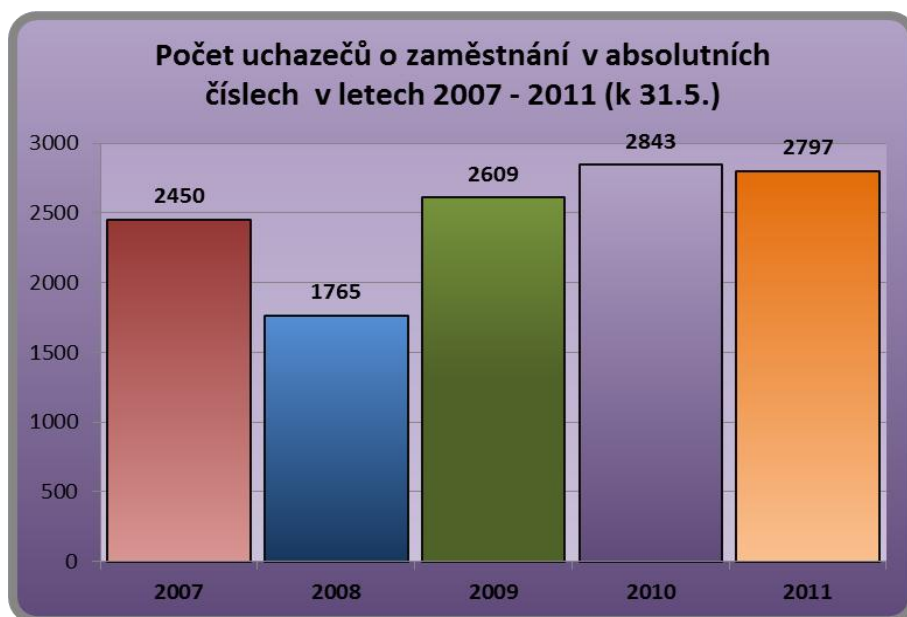
Následující data nám přiblíží vývoj nezaměstnanosti ve městě Přerově v období posledních pěti let. Podíváme se na vývoj míry nezaměstnanosti, na počty uchazečů o zaměstnání a na počty volných pracovních míst.

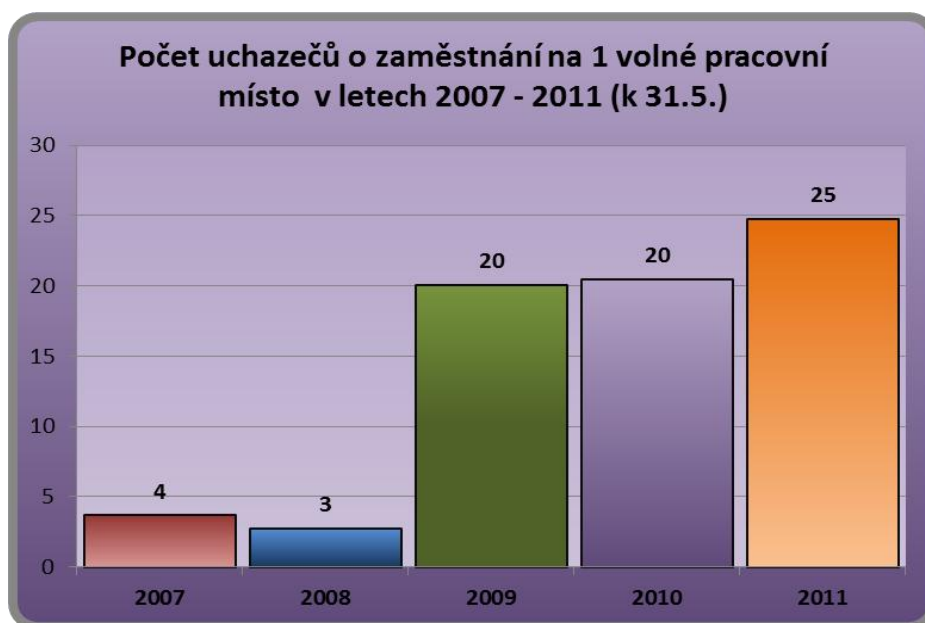
Mezi roky 2007 a 2008 můžeme vysledovat pokles míry nezaměstnanosti a to o 2,7%. Při srovnání míry nezaměstnanosti v dalším období květen 2009 a 2010 vidíme, že nezaměstnanost vzrostla. V květnu 2011 již ale vidíme oproti předchozímu roku nepatrný pokles (o 0,2%).

Při srovnání míry nezaměstnanosti ve městě Přerov s okresem Přerov, je na tom město ve sledovaném období od ledna do května 2011, trochu lépe. Míra nezaměstnanosti je v obci Přerov v květnu 2011 o 0,5% nižší.

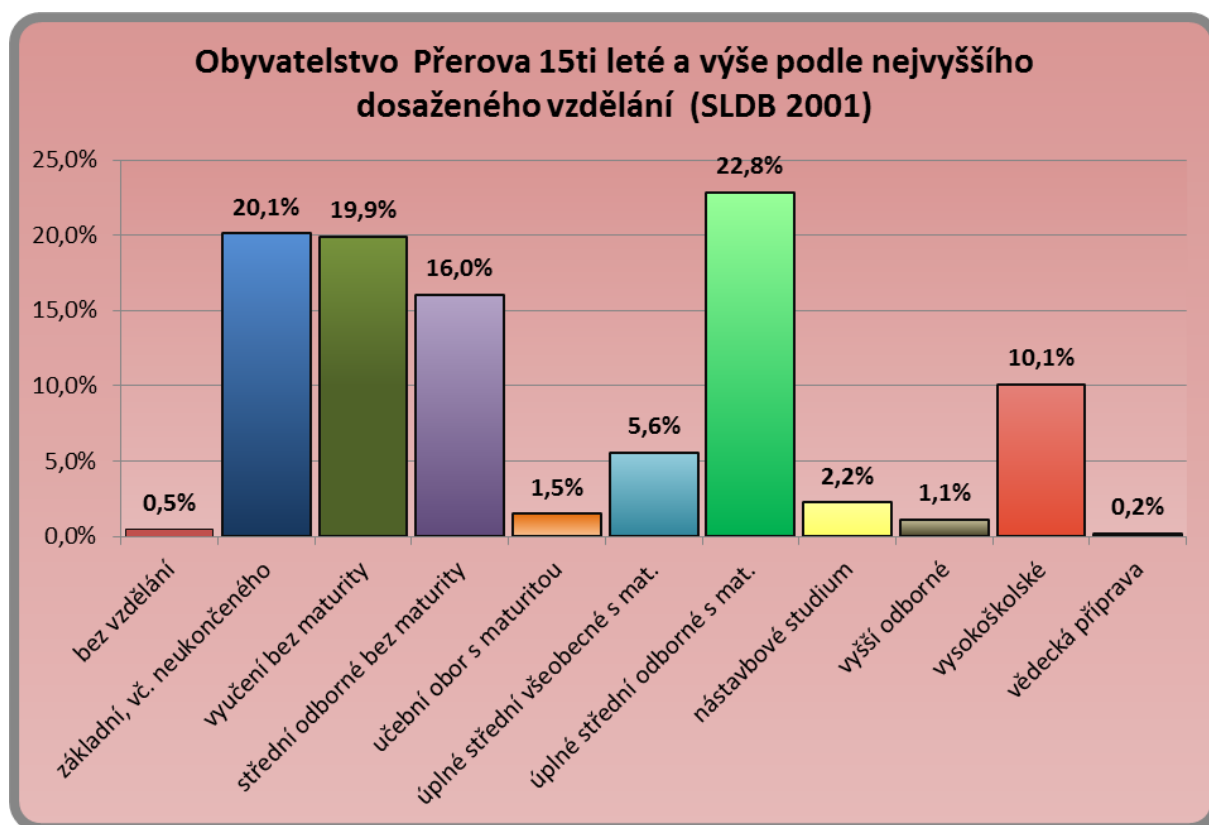
Uchazečů o zaměstnání je k 31.5.2011 přibližně o tisíc více než v roce 2008. Ve srovnání let 2010 a 2011 však vidíme, že se poprvé od roku 2008 meziročně počet uchazečů nezvýšil.

Pohled na počty uchazečů na jedno volné pracovní místo v průběhu let 2007 až 2011 ukazuje velmi zřetelně situaci na místním trhu práce. Zatímco v roce 2008 se o jedno pracovní místo ucházeli 3 nezaměstnaní, v roce 2011 je to již 25 nezaměstnaných, tedy osmkrát tolik. Důvodem je jak zvyšování počtu uchazečů, tak menší počet nabízených volných pracovních míst.

2.2.3. Vzdělanostní struktura

Vzdělanostní strukturu obce nám přibližuje následující graf.

Půl procenta obyvatel Přerova nedosáhlo žádného vzdělání. Dvacetina obyvatel Přerova (20,1%) dosáhla pouze základního vzdělání nebo ani základní vzdělání neukončila. Téměř shodný počet (19,9%) se vyučil. Středním odborným vzděláním bez maturity ukončilo své vzdělávání 16% obyvatel. Více než polovina obyvatel (56,5%) obce tedy nezískalo maturitu.

Vzdělávání ukončila maturitní zkouškou téměř třetina obyvatel (29,9%). Nástavbové studium absolvovala 2,2% a vyšší odborné 1,1% obyvatel. Vysokoškolského titulu dosáhla více než desetina obyvatel obce (10,3%).

2.3. Stručný popis lokalit

Popisu sociálně vyloučených romských lokalit ve městě Přerově se věnují hned dvě analýzy. *Dlouhodobý monitoring situace romských lokalit – moravské lokality*, byl zpracovaný Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně v roce 2008. *Výzkum rizikových faktorů souvisejících s existencí sociálně vyloučených lokalit ve městě Přerově* byl proveden v roce 2009 společností SocioFactor. Informace uvedené v této zprávě vztahujeme k Výzkumu rizikových faktorů (SocioFactor, 2009) z důvodu jeho pozdějšího zpracování. Zároveň byly při výzkumu zohledněny již dříve získaná data, tudíž také informace obsahující monitoring FSS MU.

Zdroj: Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti, 2006

Lokalita Škodova

Lokalita ve Škodově ulici není prostorově vyloučenou lokalitou. Ulice je jednou z hlavních spojnic mezi nádražím a centrem města. Lokalita byla městem v roce 2007 prodána společnosti Opera Bohemia s. r. o. (resp. původně firmě Immofin), která má prostor využít pro zvýšení občanské vybavenosti. Domy mají být zdemolovány a stávající nájemníci vystěhováni (SocioFactor, 2009). Obsazenost bytů stále klesá, v době výzkumu bylo obsazeno

přibližně 20 bytů. Lokalita je tvořena 6 cihlovými domy (č. p. 15, 19, 21, 23, 25 a 27), v každém domě je na 3 podlažích 12 bytů. Každý byt má vlastní sociální zařízení, které je umístěno na chodbě. Všechny byty jsou původně bez koupelen, některé rodiny si je zřídily svépomocí, některé koupelny v bytech vybudovali bývalí nájemci. Jedná se o primitivní sprchový kout nebo vanu v prostoru kuchyně, odděleného závěsem.

Dvůr je rozdělen na půl domem č. p. 17. Dům č. p. 19 je vyklizený, ohraničený zátarasy a připravený ke zbourání. Mimo zátaras ale bourání nic nenasvědčuje a dům působí opuštěně.

Lokalita obsahuje 81 bytových jednotek o velikosti 1+1 až 4+1. V lokalitě žilo přibližně 110 obyvatel.

Lokalita Husova

Lokalitu Husova tvoří tři třípodlažní domy se čtyřiceti sedmi byty. Delší dům se dvěma vchody je blíže k železnici, dva domy, mezi nimiž je průchod do dvorního traktu lokality, jsou podél silnice. Byty v lokalitě Husova jsou velmi prostorné, obvykle 4+1 s výměrou 100 až 120 m². V lokalitě žije přibližně 450 osob. Neromů bydlí v lokalitě 20.

Lokalita Kojetínská

Lokalitu Kojetínská tvoří dva protilehlé cihlové domy, které ohraničují obdélníkový dvůr (domy č. p. 1826–1831, 1846, 1847). Lokalitu tvoří 8 vchodů s 97 byty. Lokalita je situována kolmo k výpadečné silnici na Kojetín - ze silnice jsou viditelné pouze boční křídla obou domů. V zadní části lokalitu ohraničuje řeka Bečva, těsně za delším domem vede železniční trať.

Kratší dům má dva vchody (č. p. 1846, 1847), delší dům má šest vchodů. Oba domy mají dvě nadzemní podlaží. Lokalitu obývá 35 rodin, které fakticky obsazují stejný počet bytů. Celkem v lokalitě žije 250 osob.

Lokalita Tovačovská

Lokalitu tvoří dva podlouhlé přízemní domy, které stojí za sebou. Každý dům má samostatný dvůr. Od hlavní silnice oddělují dvory domů plná železná vrata. Domy sloužily původně jako sezónní ubytovny pro dělníky z pivovaru. Z pohledu města tvoří nyní Kojetínská s Tovačovskou lokalitu jednoho typu – pro neplatiče. Oba domy tedy obsahují byty s nižší vybaveností, podle novinářské terminologie tzv. holobyty.

První dům (č. p. 1259) obsahuje 8 bytů velikosti vesměs 0+1, druhý dům (č. p. 1457) obsahuje 14 bytů stejné velikosti. V době výzkumu byl druhý dům nabídnut k prodeji firmě,

která musí přestěhovat svou provozovnu kvůli dálničnímu sjezdu. Proto v něm, alespoň oficiálně, nikdo nebydlel. Byty jsou vybaveny záchodem a umyvadlem se studenou vodou, mají elektrické vytápění podlahy. V domě blíže ke Kojetínské bydlelo 34 osob, všichni Romové.

Lokalita Denisova (včetně náměstí Fr. Rasche)

Část bytů v této lokalitě je dvoupokojových, část jednopokojových. Část domů obývají jak Romové, tak Neromové, Romů je menšina. V ulici Denisova a na přilehlém náměstí Fr. Rasche bydlí cca 70 Romů ve 20 bytech.

2.4. Potřeby lokality a doporučení

Výzkum rizikových faktorů souvisejících s existencí sociálně vyloučených lokalit ve městě Přerově byl proveden v roce 2009 společností SocioFactor a přináší tato doporučení, která vnímáme jako výchozí. Tato doporučení definují potřeby obyvatel sociálně vyloučených lokalit města Přerova.

2.4.1. Oblast bydlení

- ***Vytvoření prostupného systému bydlení s doprovodným sociálním programem.***

Systém prostupného bydlení spočívá v tom, že se za asistence a stanovení pevných pravidel dá nová šance dlužníkům, kteří projevili dostatečnou míru zájmu a snahy řešit své problémy s úhradou poplatků spojených s nájmem (dostatečnou míru snahy lze kvantifikovat např. dobou řádného placení nájmu, jako to dělá vnitřní předpis č. 28/05 – úpravy po novele vnitřního předpisu č. 10/06). Pro tyto účely by město mělo dlouhodobě vyčlenit určitý počet bytů. Jejich poskytování by mělo být součástí sociálního programu provozovaného např. jednou z neziskových organizací, která v lokalitě Kojetínská působí, nájemce zná a dlouhodobě s nimi pracuje. Inspirací mohou být příklady z měst, kde má nezisková organizace pronajatý bytový dům od města, ale celý sociální program prostupného bydlení zajišťuje sama. Program má dalekosáhlé důsledky nejen na ty nájemce, kterým je poskytnutím nájmu v tomto bytě zprostředkovan první a základní integrační krok zpět do společnosti. Působí také motivačně pro ostatní problémové nájemníky, kteří bydlí v lokalitě pro neplatiče. Bez pozitivních, neustále prezentovaných a připomínaných příkladů možného návratu zpět do jiných lokalit nemají motivaci k řešení svých problémů. Zásadním je kvalita sociálního programu, který se musí vyvarovat pouhého zakonzervování provizorního stavu (uvolněné byty se přidělí prvním nájemcům a ti v nich budou žít s trvalou asistencí, aniž by se ve své autonomii někam posunuli). Problematickým se samozřejmě jeví fakt, že město odprodává svůj bytový fond v takové míře, že přestává disponovat vhodnými objekty. Je otázkou, zda je tento trend možné zvrátit v případě alespoň několika málo vhodných obytných domů, které by mohla navrhnout Domovní správa města Přerova. O opětovném zařazení mezi obecní byty, které nejsou určeny k prodeji, se uvažuje např. u ulice Denisova. Možná lze takových lokalit nalézt více. Krátkodobé investice by se městu v dlouhodobé perspektivě vrátily v podobě funkčních integračních procesů, které zmírňují neblahé dopady sociální exkluze společně se všemi negativními jevy, které s sebou takové vyčlenění přináší.

- Dalším doporučením, které se jeví jako klíčové, je ***zavedení komunitní práce v lokalitách***. Komunitní práci považujeme ve všech sociálně vyloučených lokalitách za nezbytný základ integračních snah. Bez jejího profesionálního výkonu nemá, podle všech skutečností, dílčí pomoc jednotlivcům a rodinám žijícím v lokalitách šanci na komplexnější úspěch. Dosavadní sociální práce soustředěná na volnočasové aktivity dětí a pomáhání s dluhy a bydlením dospělých má své opodstatnění a na úrovni jednotlivých klientů přináší konkrétní výsledky. Tváří v tvář hrozbě zakonzervování minimálně dvou poměrně rozsáhlých sociálně vyloučených enkláv však úspěchy na úrovni několika rodin nestačí vyrovnat. Vytvořené sociálně vyloučené lokality jsou relativně nové. Mezi nájemníky chybí pocit sounáležitosti a spoluzodpovědnosti za společně obývané prostory. Je otázkou, jak přistoupit k budování komunitní identity u lokality určené pro neplatiče. Z logiky věci je naopak nutné podporovat individuální snahy obyvatel o její opuštění. To se však z různých důvodů podaří pouze v omezené míře. Vybudování funkční komunity bude minimalizovat škody z ničení obecního majetku a účinně jim předcházet. Komunitní práci je nutno realizovat na profesionální úrovni, tedy subjekty, které k její realizaci disponují dostatečnými zdroji jak na úrovni zkušeností a vědomostí, tak na úrovni konkrétních realizačních možností. Nezbytná je úzká ***spolupráce realizátora komunitní práce s Domovní správou města Přerova, odborem sociálních služeb a zdravotnictví a s komisí pro hospodaření s obecními byty***. Součinnost těchto aktérů umožní celostní přístup návazných a vzájemně propojených opatření, která omezí protichůdná působení jednotlivých segmentů. ***Konkrétními mechanismy zapojení obyvatel lokalit do její údržby může být systém domovníků z řad obyvatel nebo svépomocné údržbářské práce ve společných prostorech (malování apod.).***
- Vedle komunitní práce je třeba ***pokračovat v individuální sociální práci s jednotlivci či rodinami bydlících v sociálně vyloučených lokalitách***. Sociální práce musí být kontinuální, ve svých prostředcích založená na součinnosti mechanismů, pomoci i kontrole. Sociální asistence rodinám pomůže předcházet vzniku dluhů vůči městu. Pracovníci, kteří jsou v každodenním přímém kontaktu s klienty, musí procházet systémem pravidelné supervize a dalších mechanismů dostupných k prevenci syndromu vyhoření. Jejich případná selhání v takto obtížné situaci mají negativní důsledky a jsou obtížně napravitelná. Realizace sociální práce vyžaduje vícezdrojovou finanční a veřejně deklarovanou podporu.
- V prostoru sociálně vyloučených lokalit se také mohou realizovat naprosto konkrétní dílčí opatření, která pomohou zvýšit kvalitu života v lokalitách. ***Jde o: snížení rychlosti aut projíždějících kolem lokalit; instalace dopravních značek Pozor děti; vyřešení bezpečného příchodu do lokality Kojetínská***, a to buď vybudováním bezpečného přechodu pro pěší na opačnou stranu frekventované silnice v bezprostřední vzdálenosti od vstupu do lokality směrem k městskému centru, nebo přemístěním

cyklostezky na opačnou stranu silnice; ***zavedení veřejného osvětlení při vstupech do lokalit; uzpůsobení dvorních ploch lokalit pro možnosti aktivního trávení volného času.*** Jako naprosto konkrétní kroky, které toto umožní, vidíme: ***zpevnění povrchové úpravy dvorních ploch tak, aby nedocházelo k vysoké prašnosti; vyhrazení konkrétní části dvora pro parkování motorových vozidel; vybudování bytí skromného zázemí pro setkávání dospělých a hru dětí, tedy vybudování laviček, hřiště a zázemí pro malé děti. Do budování zázemí v lokalitách musí být zapojeni obyvatelé lokalit,*** aby se zvýšila jejich spoluodpovědnost za ochranu a údržbu. Nutné je také uvažovat nad vyhotovením takového zázemí, které má dlouhou životnost a je snadné pro údržbu. V lokalitě, kde bydlí sociálně slabí lidé a kde se zároveň topí v kamnech na tuhá paliva, není např. příliš vhodné využívat jako materiál dřevo. ***Zároveň je potřeba vymezit prostor pro večerní a noční život mimo střední část dvorního traktu, ať nedochází k rušení nočního klidu.*** Kromě vytipování vhodných prostor, které omezí ozvěnu zvuku ve večerních a nočních hodinách, je třeba ***vyřešit hospodaření s odpadem.*** Z velkoobjemových kontejnerů, které jsou k lokalitám přistaveny, se šíří zápach a nezakryté odpadky vylétávají ven při sebemenším závanu větru. Hospodaření s odpady může být ošetřeno jedním z pravidel komunitně nastaveného bydlení, proto by nemělo docházet k devastaci popelnic zaznamenávané v minulosti. Praxe standardních popelnic již ostatně funguje v lokalitě Husova.

2.4.2. Oblast zaměstnanosti

- ***Součinnost systémových aktérů v potírání práce na černo.*** Práce na černo je jedním z mechanismů sociálního vylučování. Její toleranci zdůvodněnou její prospěšností, která je viděna ve finančním příjmu a v pravidelném denním režimu, který upevňuje pracovní návyky, vnímáme jako lichou. Práce na černo je vykořisťováním pracovníků, kterým není garantována bezpečnost práce, jejich úsilí se jim nezapočítává do sociálního pojištění, je jim vyplácena podprůměrná mzda a je oslabována motivace hledání práce na oficiálním pracovním trhu. Součinnost musí zahrnovat úřad práce, terénní pracovníky všech institucí a represivní orgány.
- ***Rozvoj veřejné služby v organizacích poskytujících sociální služby.*** Na veřejné službě se systémoví aktéři shodli jako na efektivním nástroji, který odměňuje klienta za jeho aktivitu. Vidí v ní aktivizační potenciál klientů, prostor pro setkání klientů se světem zaměstnání. Jako úspěšnějšími se v této věci logicky jeví organizace, které umějí pracovat s klienty. Je otázkou, zda posílit jejich úlohu nebo zda pomoci ostatním organizacím k využívání institutu stejně efektivním způsobem (školení, kontinuální podpora apod.).

2.4.3. Oblast vzdělávání

- Věnovat pozornost **rozvoji systému předškolní přípravy a zapojení dětí do předškolních přípravných tříd** (inspirace příkladem např. z Hranic na Moravě).
- Obtíže při adaptaci do školního prostředí způsobuje jazyková integrace, je zapotřebí **věnovat pozornost rozvoji jazykového kódu**, který děti silně handicapuje.
- Je zapotřebí rozvíjet způsoby **zaangažování rodičů do vzdělávání dětí**, rodiče nejsou s to poskytovat dětem takovou podporu, jakou běžně poskytuje většina rodičů. Je třeba vymýšlet takové formy zapojení, které nebudou popírat jejich rodičovskou autoritu a umožní jim participovat ve vztahu žák – rodič – škola. V tomto trojúhelníku prozatím chybí **mediátor**, který by tyto strany více propojoval.
- Je zapotřebí **vytvořit dětem adekvátní podmínky pro vzdělávání přímo v rodinách**. Nedostatek vybavení a pomůcek by neměl být příčinou školních neúspěchů. Řada **vybavení může zůstat ve škole, kde je má žák k dispozici**.
- Na „romizovaných“ základních školách je naprosto nezbytné **zavedení a udržení působení asistentů pedagoga**, kteří jsou přesahem školy vůči rodině a pomocnou rukou pedagogů.
- **Silně problémovým je moment ztráty významu vzdělávání, který se projevuje v momentu pokračování ve studiu po základní škole**. Tomuto přechodu by měla být věnována pozornost. Nezáměr o další vzdělávání legitimizují příběhy o jeho zbytečnosti nebo poukazování na „tradiční“ kulturu. Nezáměr o vzdělávání souvisí s rozvojem kultury chudoby v sociálně vyloučených lokalitách.
- Studenti, pokud se rozhodnou pro nějaký studijní obor, se ocitají v prostředí mimo důvěrně známý okruh a nejsou vybaveni potřebnými kulturními vzorci pro zvládání „nových“ zátěžových situací. **Celkově by měl být vytvořen systém prostupného inkluzivního vzdělávání v sekundárním školství**, např. adekvátní nabídkou učebních oborů a související motivační a jiné podpory.
- Problémem jsou absence žáků v základním školství. **Je zapotřebí důsledně sledovat docházku dětí a využívat všech dostupných nástrojů, aby byla docházka zajištěna**.
- Přibližně **od 10 let věku dětí by měla v základních školách probíhat intenzivní a cílená kampaň týkající se bezpečného sexuálního života**, plánovaného rodičovství a možností kontroly početí.
- Nejvážnějším problémem je existence segregovaného vzdělávacího systému. Koncentrace žáků ze sociálně vyloučených lokalit přenáší do školy všemožné důsledky

sociálního vyloučení, které je obtížné řešit v rámci jediné instituce. Primárním problémem je skutečnost, že k segregaci žáků dochází. V takovýchto školách se reprodukuje naučené způsoby života a jen obtížně se zlepšuje lidský či jiné druhy kapitálů. **Systémoví aktéři by měli zabránit romizaci základních škol.**

- Možnost rozvoje inkluzivních přístupů ztěžují morálně hodnotové postoje některých aktérů vzdělávacího systému, kteří nalézají viníky na „druhé straně“. **Nabízí se možnost prožitkového vzdělávání, kde by aktéři reflektovali svá východiska a způsoby, které ovlivňují jejich rozhodování a vnímání tématu sociálního vyloučení.**
- **Aktéři vzdělávání by měli mít konkrétní představu o podmínkách, v nichž děti vyrůstají.** Často nemají představu o materiálních a jiných formách deprivace, s nimiž se děti běžně setkávají.
- Vhodné je **zajistit výměnu informací mezi všemi aktéry vzdělávání.** Byť existují různé postoje k doučování žáků, není nic snadnějšího, než se shodnout na takovém systému, který bude vyhovovat všem zúčastněným stranám. Doučování, pokud je prováděno systematicky a kvalitně, má velký význam a přínosy.
- Promyslet by se měly možnosti pro **vytvoření podmínek prostupnosti regionálního vzdělávacího systému a také propracovat systém vyrovnávání nerovností způsobených růzností vzdělávacích předpokladů u dětí,** které vyrůstají v nevyhovujících podmínkách sociálně vyloučených lokalit, a to za účasti lokálních partnerů.

2.4.4. Služby pro osoby ohrožené sociálním vyloučením

- **Pokračování individuální sociální práce s rodinami.** V lokalitách působí nezisková organizace zaměřená mj. na finanční poradenství a také terénní pracovníci Magistrátu města Přerova. Podílí se na náročné dlouhodobé a postupné práci zaměřené na zvyšování finanční gramotnosti obyvatel a oddlužování. Přes jejich snahu se do pastí dluhů dostává stále velké procento rodin, které končí v lokalitách pro neplatiče a na ubytovnách. **Zvýšení počtu těchto pracovníků a jejich kontinuální a intenzivní práce s konkrétními rodinami,** se kterými pracovník naváže důvěrný vztah, by bylo dalším krokem k soustavným integračním snahám.
- **Pravidelné supervize pracovníků v prvních liniích,** kteří jsou vystaveni každodenní práci s klienty. Sociální pracovníci, kteří pomáhají obyvatelům sociálně vyloučených lokalit s finančními problémy, jsou vystaveni soustavnému riziku syndromu vyhoření. Je potřeba dbát na prevenci jeho vzniku. Vyhořelí pracovníci nemohou kvalitně plnit

náročnou úlohu, která se od nich očekává. Jedním z osvědčených mechanismů je právě profesní supervize.

- ***Vzdělávání sociálních pracovníků, středního a vyššího managementu poskytovatelů sociálních služeb***, tedy těch, kteří vytváří kulturu organizace. Setkali jsme se s tím, že řada systémových aktérů nezná podstatu a mechanismy sociálního vyloučení, kulturu chudoby, typy chudoby a deprivace, které z nich plynou. Teoretických učebnic je spousta, otázkou zůstává náročnost jejich zpracování a poměrně omezené dopady na čtenáře. Pozitivní úlohu mohou sehrát zážitkové semináře zaměřené na problematiku sociálního vyloučení a jeho mechanismy. Bez porozumění mechanismům sociálního vyloučení lze jen stěží formulovat a hledat adekvátní a efektivní opatření.
- ***Spolupráce všech aktérů na řešení konkrétních případů***. Setkali jsme se s nedostatečnými komunikačními kanály napříč aktéry. Překvapilo nás, že se na skupinovém rozhovoru někteří pracovníci viděli poprvé nebo spolu poprvé delší dobu hovořili. Význam jak formálních, tak neformálních vazeb při řešení obtížných životních situací klientů přitom asi netřeba zdůrazňovat. Potenciálem je tematické síťování kolem konkrétních případů.
- ***Využití potenciálu takových organizací, jakými jsou Policie ČR a Městská policie Přerov. Dostatečně informativně vybavit pracovníky, kteří přichází do styku s problematikou sociálního vyloučení, osvětlit tuto problematiku a informace obohatit prožitkovými technikami***. Zároveň využít vstřícného přístupu k realizaci společných preventivních programů zacílených na drobnou kriminalitu dětí a mladistvých; volit citlivá preventivně represivní opatření směrem ke klientům sociální práce z řad obyvatel sociálně vyloučených lokalit.
- Veřejné mínění je velmi citlivé na vnímanou neschopnost obyvatel sociálně vyloučených lokalit hospodařit s penězi. ***Řešením může být vyplácení věcných dávek namísto dávek peněžních v těch případech, kdy rodina opakovaně selhává v plnění svých finančních povinností***.

2.4.5. Kriminalita a rizikové formy chování

- ***Doporučujeme přísnou městskou regulaci provozu heren s výherními automaty***. Herny s výherními automaty jsou jedinou službou, která je pro Romy dostupná bez omezení, stejně jako pro majoritní populaci. Zatímco v restauracích se Romové setkávají s více či méně otevřeným rasismem, v hernách jsou vítanými hosty. Herny mají nepřetržitý provoz a je jich vysoký počet. Znesnadněním přístupu k výherním automatům lze u této cílové skupiny docílit výrazného snížení počtu hráčů. Osoby

závislé pravděpodobně budou za výherními automaty dojíždět do sousedních měst, celkový počet obětí finančních důsledků hry se však dramaticky sníží. S ohledem na snížení příležitosti hrát se omezí také možnost vzniku závislosti u příslušníků dospívající generace. Důrazným lobbingem na úrovni celostátní legislativy je také potřeba vyřešit provoz heren s videoterminály, které město regulovat nemůže.

- ***Mezi romskou mládeží ze sociálně vyloučených lokalit se výrazně rozšířila marihuana, jejíž užívání plní integrační roli.*** Nesnadným úkolem souvisejícím s celkovým začleňováním do majoritního proudu společnosti je ***nahrazení tohoto integrujícího mechanismu mechanismem vhodnějším.*** Negativní důsledky pravidelného užívání marihuany jsou v situaci romské mládeže ze sociálně vyloučených lokalit násobeny denním režimem dlouhodobě nezaměstnaných, tj. absencí časové struktury dne, upřednostňováním takových aktivit, které jsou majoritní společností vnímány jako méně hodnotné apod. V projevech mladistvých, kteří žijí v sociálně vyloučených lokalitách, je patrný příklon k důslednému prosazování řešení situace. Tito mladí lidé poměřují své aspirace s neuspokojivým stavem žité reality, a pokud nenalezneme efektivní způsoby integrace, můžeme v budoucnu řešit dalekosáhlejší sociální problémy. ***V práci s mládeží se jako úspěšné jeví aktivity nízkoprahového klubu Metro. Za zvážení proto stojí provázání dalších služeb, které by klub spojovaly s lokalitami, a jejich finanční podpora. Může se např. jednat o zapojení mladistvých do zvelebování lokalit formou svépomocného vybudování dalších klubů, motivační provázání některých činností klubu na středoškolský vzdělávací systém*** (samozřejmě při zachování nízkoprahovosti zařízení). Alternativou může být rozvoj nových komunitních či terénních sociálních služeb, které budou zacíleny na mládež.
- ***Při řešení závislosti na návykových látkách mezi Romy je potřeba reflektovat několik specifík.*** Sociálně vyloučení Romové nevnímají závislosti na alkoholu, výherních automatech nebo ilegálních drogách jako nemoc. Rodiny poskytují závislým uživatelům po dlouhou dobu sociální zázemí dostatečné k tomu, aby tito nemuseli volit kriminální strategie pro obstarání financí na drogu. Krátkodobě pozitivní efekty tohoto jednání však oddalují potřebnou léčbu či jiný druh intervence. Režim ústavní léčby není přizpůsoben specifikům romských tradic a životnímu stylu, který nedovoluje dlouhodobé odloučení od rodiny.
- V sociálně vyloučených lokalitách je typická nezdravá životospráva, která začíná už v nejútlejším věku dítěte. V kontextu závislostí je jejím projevem kouření cigaret, které se objevuje už ve věku 11 až 12 let. Řešením není represivní pozornost věnovaná pouze nezletilým. Není účinná a nenachází podporu v rodině nezletilých. Inspirací může být ***zdravotněsociální pracovník***, který již v některých městech v ČR působí.

- ***Nekoncentrovat obyvatele do sociálně vyloučených lokalit***, v nichž se vytváří potenciální kriminogenní prostředí a vytrácí se právní povědomí občanů a rozumění hodnotám a normám.
- ***Informovat veřejnost o skutečném stavu kriminality*** ve městě a v okolí lokalit – zejména o poklesu kriminality.
- ***Prevenzi zaměřit do oblastí občanského soužití a drobných krádeží (práce s mládeží).***
- ***Zabývat se v širším rámci kriminalitou nezletilých a mladistvých.***
- ***Programy prevence a další je zapotřebí přenést přímo do prostředí vyloučených lokalit***, aby se nevytrácelo právní povědomí a odpovědnost, je nezbytné reagovat na rostoucí komplikovanost vztahů uvnitř lokalit např. formou komunitní práce.
- Skupina systémových aktérů působící v oblasti prevence kriminality již zakusila výsledky ***síťování služeb***, je na místě využít tuto velmi dobře nastavenou platformu a dále v rámci ní pracovat.
- Významnou roli aktéři přikládají ***působení kvalitní sociální práce*** (individuální i komunitní) v lokalitách, nelze jinak než souhlasit.
- Řešení systémoví aktéři ***hledají v urychlenějším projednání jednotlivých případů a vymahatelnosti práva***. Je zapotřebí minimalizovat časový odstup mezi spáchaným skutkem a reakcí na něj.
- Ke konfliktům dochází v místech, kde se protínají prostory, které si nárokují obyvatelé sociálně vyloučených lokalit, s veřejnými prostory, po nichž se pohybují obyvatelé města. ***Je na místě tyto městské prostory a trajektorie zbavit jejich šedosti a pověstné hrůzy – pořádáním společných akcí, výzdobou v podobě pop-artu apod.***
- Přítomnost množství fám a sociálních mýtů napovídá o potřebě informovat veřejnost kvalitně, včas a pravidelně. ***Účelově vypracovaná PR strategie města*** (jak dovnitř, tak navenek) by umožnila komplexní informování o této problematice. Přidanou hodnotou by byl celkově zlepšený mediální obraz města. Vypracována by měla být komunikační strategie města směrem k obyvatelům jako k celku, ale také specificky k obyvatelům sociálně vyloučených lokalit. Doporučujeme Magistrátu města Přerova cílené jednání s Přerovským deníkem za účelem nenásilného informování o pozitivních příkladech soužití a integračních snahách.

3. Strategický plán Lokálního partnerství

Lokální partnerství v Přerově vzniklo v dubnu roku 2008.

Na počátku spolupráce Agentury s městem Přerov byl lokální konzultant zapojen zejména do přípravy Integrovaného plánu rozvoje města prioritní osy C „sociální integrace“, který byl schválen na konci roku 2008. Lokální konzultant připravil indikativní seznam projektů v rámci zmíněné osy a z organizací, které měly na těchto projektech participovat, vytvořil lokální partnerství.

Další aktivity Lokálního partnerství Přerov vychází tedy z Integrovaného plánu rozvoje města a dále z potřeb, které byly identifikovány v rámci Výzkumu rizikových faktorů (*SocioFactor*, 2009). V rámci činnosti Lokálního partnerství nebyl zpracován Strategický plán Lokálního partnerství ve standardizované podobě. Členové vytvořili dokument „**Perspektivy Lokálního partnerství Přerov**“, ve kterém vytyčili perspektivy Lokálního partnerství Přerov.

Členové lokálního partnerství:

- Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách
- Statutární město Přerov
- Člověk v tísni, o. p. s

3.1. Priority Lokálního partnerství

V následujícím textu budou představeny jednotlivá perspektivní témata Lokálního partnerství Přerov uvedené v dokumentu „Perspektivy Lokálního partnerství Přerov“.

Prioritní oblast: Vzdělání, výchova a sociálně právní ochrana dětí.

1. Cíl: Rozvoj a provázání služeb zaměřených na péči o děti a mládež.

- 1.1. Dílčí cíl: Zřízení mateřského centra pro ženy s dětmi z azylového domu a sociálně vyloučených lokalit (Realizátorem opatření je Duha klub Rodinka. Péče bude směřovat k těhotným matkám a matkám s dětmi do tří let. Mateřské centrum v současné době již existuje jako placená služba pro maminky z majoritní společnosti. V této aktivitě se bude jednat o logické provázání několika kroků. Zejména se bude jednat o registraci nové služby (sociálně-aktivizační služby pro rodiny s dětmi), oslovení cílové skupiny. Jako vhodný partner se ukazuje Armáda spásy, která pracuje s cílovou skupinou maminek s dětmi v rámci azylového domu.
- 1.2. Dílčí cíl: Rozšíření sociálně-aktivizačních služeb (ČvT, Oblastní charita Přerov: Tuto službu v současné době realizuje pouze Oblastní charita Přerov. Člověk v tísní začne tuto službu realizovat v souvislosti se zahájením projektu do oblasti podpory OP LZZ 3.2. Registraci služby zvažovala rovněž Armáda spásy.
- 1.3. Dílčí cíl: Rozšíření služeb nízkoprahového zařízení Metro (Jedná se o velmi komplexní cíl, který bude spočívat v kvalitativním i kvantitativním rozšíření služeb nízkoprahového zařízení. Kromě navýšení počtu klientů se bude jednat o vnitřní stratifikaci služby, vznikne počítačová učebna, bude zřízená pozice terénního pracovníka pro mládež, bude zde poskytované pracovní poradenství atd.)
- 1.4. Dílčí cíl: Rozšíření nízkoprahového zařízení Armády spásy. Armáda spásy v současné době pracuje převážně s dětmi do patnácti let. V rámci této společné aktivity by rozšířila svoji působnost i na mládež do 26 let.
- 1.5. Dílčí cíl: Prohloubení spolupráce oddělení sociálně-právní ochrany se zmíněnými poskytovateli služeb. (Oddělení sociálně právní ochrany reaguje na rozšíření sociálně aktivizačních služeb pro maminky s dětmi. V rámci preventivních stránek působení OSPOD bude obohacovat činnost neziskových organizací přednáškovými cykly pro maminky, společně se budou podílet na řešení některých případů. Další rovinou, o kterou lze obohatit takto postavený záměr, je pilotní realizace spolupráce OSPOD a neziskové organizace v rámci realizace Národního akčního plánu péče o ohrožené dítě.)

2. Cíl: Zvýšení kompetencí pedagogů a pracovníků školských poradenských zařízení,

vytváření partnerských sítí v této oblasti.

- 2.1. *Dílčí cíl:* Na počátku roku 2010 vznikla pracovní skupina pro oblast vzdělávání, která si klade za cíl vytvořit metodiku či podklady pro realizaci všech zásadních podpůrných opatření zvyšujících úspěšnost žáků ze sociálně nepodnětného prostředí ve vzdělávacím procesu. Jedná se o včasnou péči, metodiku podpůrných prostředků výuky ze strany škol a NNO, prevenci záškoláctví a podporu úspěšného přechodu žáků ze ZŠ.
- 2.2. *Dílčí cíl:* Další potenciál v oblasti vzdělávání představuje projekt podaný do výzvy MŠMT, který připravila nezisková organizace Jekhetane ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování pro pracovníky pedagogicko-psychologických poraden Olomouckého kraje.

Prioritní oblast: Finanční strategie obyvatel sociálně vyloučených lokalit a problém nezaměstnanosti.

3. Cíl: Podpora sociálního podnikání a další aktivity na poli zaměstnanosti.

- 3.1. *Dílčí cíl:* Společnost Interwork, Člověk v tísni a Agentura začaly v prvním čtvrtletí letošního roku připravovat s podporou Statutárního města Přerov rozsáhlý projekt „Ubytovna se sociálním programem“. Pro oblast zaměstnanosti představuje tento projekt potenciál ve dvou oblastech. Jednak je projekt pojatý jako forma sociálního podnikání. Partneři připraví projekt do výzvy „sociální ekonomika“ a komplementární projekt na zajištění infrastruktury pro sociální podnikání do Integrovaného operačního programu. Cílem projektu bude zaměstnat v rámci správy nemovitosti lidi se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním. Orientační harmonogram pro tuto část projektu je do konce roku 2010 podání žádostí do obou výzev a od následujícího roku zahájení čerpání dotace. Další potenciál představuje skutečnost, že pro část klientů ubytovacího zařízení bude schopna firma Interwork zajistit práci v dalších svých aktivitách. Tato předběžná dohoda bude vyžadovat postupná zpřesnění během zahájení provozu ubytovny.
- 3.2. *Dílčí cíl:* Potenciál spolupráce představuje další aktivita společnosti Interwork, finančně podpořená z OP LZZ, oblasti podpory 2.1. „Aktivní politika zaměstnanosti“. Jejich záměrem je vytvořit podmínky (informační toky, kontakty, finanční zdroje) pro podporu sociálního podnikání pro lidi se zdravotním postižením. Nebrání se však tuto aktivitu rozšířit také na cílovou skupinu sociálně znevýhodněných, pokud budou mít partnera, který jim pomůže zmapovat dotační možnosti a další aspekty této aktivity směrem k sociálně vyloučeným.

Velmi rozsáhlé poradenství v jednom konkrétním případě probíhá již nyní, do budoucna by bylo možné tuto aktivitu systematizovat. Rozvoj lze předpokládat ve druhé polovině letošního roku.

- 3.3. *Dílčí cíl:* Tatáž společnost připravuje rovněž projekt na vytvoření agentury práce zaměřené na osoby ze sociálně znevýhodněného prostředí. Projekt počítá rovněž s tvorbou 15 pracovních míst.
- 3.4. *Dílčí cíl:* Novým partnerem, který se zaměřuje na aktivity na poli zaměstnanosti Gábor Aver drom s.r.o. V následujícím období připraví ve spolupráci s Agenturou a při zapojení dalších partnerů projekt do výzvy 30 „sociální ekonomika“, který pro zahájení činnosti počítá se zaměstnáním 6 lidí. Projekt má však vzhledem k charakteru výzvy i vzhledem k charakteru společnosti značný potenciál rozvoje. Jednak v oblasti rozšiřování pracovních míst v souvislosti se ziskem společnosti, jednak v oblasti zavádění nových aktivit – například tvorba rekvalifikačních modulů a dalších vzdělávacích aktivit. Dále Agentura ve spolupráci se společností Gábor Aver drom a Úřadem práce vytvořila model spolupráce mezi Technickými službami města Přerova a touto romskou firmou, který umožní městu snížit náklady na některé druhy činností jako je kupříkladu oprava chodníků a zároveň přispěje k zaměstnanosti obyvatel sociálně vyloučených lokalit.
- 3.5. *Dílčí cíl:* Dalším potenciál pro spolupráci představuje skutečnost, že město hodlá v rámci vlastního projektu do výzvy 19. rozšiřovat veřejnou službu a hledat další uplatnění pro část klientů této služby. V této oblasti lze městu nabídnout příklady dobré praxe a spolupráci při zavádění nově koncipovaných služeb, spolupráci při sepisování projektu, podporu v čerpání dalších zdrojů (OPLZZ 1.2.) apod.
- 3.6. *Dílčí cíl:* Podobně Člověk v tísni bude rozšiřovat službu pracovní poradenství. I zde připadá v úvahu jednat o formách realizace této aktivity a k jejímu rozšíření až k formě agentury práce.
- 3.7. *Dílčí cíl:* Kappa-Help zvažuje spolupráci s městem v oblasti veřejné služby a přemýšlí o návazných službách v oblasti zaměstnanosti. Pro rozvoj této aktivity připadá v úvahu využití projektu do výzvy č. 19
- 3.8. *Dílčí cíl:* Koncentrace aktivit na poli zaměstnanosti přiměla lokálního konzultanta k vytvoření návrhu na vznik pracovní skupiny pro oblast zaměstnanosti, která bude mít za cíl provázat činnosti jednotlivých subjektů, které se realizují v této oblasti a vytvořit plán společného postupu. Činnost této pracovní skupiny představuje značný potenciál pro činnost LP v následujících měsících

Prioritní oblast: Problém bydlení v sociálně vyloučených lokalitách.

4. Cíl: Zlepšení kvality bydlení obyvatel SVL.

4.1. *Dílčí cíl:* Společnost Interwork, Člověk v tísni a Agentura začaly v prvním čtvrtletí letošního roku připravovat s podporou Statutárního města Přerov rozsáhlý projekt „Ubytovna se sociálním programem“. Provoz ubytovny by měl být zahájen v červnu letošního roku. V této chvíli je vypracován model spolupráce mezi neziskovou organizací a majitelem ubytovny, připravují se dokumenty nutné k zahájení činnosti (jednací řád, nájemní smlouvy, smlouva mezi NNO a majitelem nemovitosti. Ubytovna bude zahajovat provoz s malým počtem klientů, který bude postupně rozšiřovat. Pro partnerské organizace se jedná o zcela novou formu spolupráce, bude ji proto třeba během následujícího roku modifikovat.

4.2. *Dílčí cíl:* Komunitní práce ČvT. V rámci projektu do výzvy 19. formulovala tato organizace nový typ aktivity, který umožní zcela novou formu práce s klienty spočívající ne v individuální práci s jednotlivci či rodinami, nýbrž ve společném plánování aktivit a společném řešení problémů souvisejících s bydlením a občanskými vztahy. Tato aktivita je velmi vhodná jako doprovodná činnost investičních akcí směřujících do sociálně vyloučených lokalit, protože by mimo jiné měla vést k ochraně investic. Tato aktivita doporučovaná ve výzkumu (Sociofaktor 2009) je zcela novým nástrojem, který je vítán jak partnery (NNO, Statutární město Přerov), tak obyvateli lokalit. Potenciál spolupráce mezi ČvT, Agenturou, ale i dalšími partnery představuje zavádění a modifikace tohoto nástroje, případně jeho rozšíření mezi ostatními partnery.

4.3. *Dílčí cíl:* Asistence v bydlení Člověka v tísni. Podobně jako u předchozího bodu i zde se jedná o nový nástroj směřující vyhledávání, vyjednávání a následnou podporu nájemního bydlení mimo lokalitu.

4.4. Doplánování dalších aktivit na tomto poli.

Prioritní oblast: Soužití mezi majoritou a romským obyvatelstvem v Přerově.

5. Cíl: Změna postoje veřejnosti k obyvatelům vyloučených lokalit.

5.1. *Dílčí cíl:* Spolupráce na „Dni soužití“. Potenciálem pro spolupráci Kappa-Help, Statutárního města Přerova, dalších neziskových organizací, PČR a dalších partnerských organizací je promyšlená příprava Dne soužití. Zejména se jedná o co nejširší zapojení majoritní společnosti do programu. Potenciál lokálního

partnerství je rozvoj této aktivity směrem k většímu zapojení majoritní společnosti.

5.2. Dílčí cíl: Spolupráce s novináři na změně stereotypů tradičně spojovaných s Romy v Přerově. V současné době se rozbíhá z popudu Agentury spolupráce mezi NNO a Přerovským deníkem. Díky této spolupráci vzniklo již několik článků o úspěšných projektech NNO a dalších akcích. Potenciál LP představuje v tento moment rozšíření spolupráce na další neziskové organizace na jedné straně a na zapojení dalších přerovských periodik.

5.3. Dílčí cíl: V Přerově vznikne internetový portál zaměřený na život Romů. Na této aktivitě se shodli všichni členové LP a celá řada z nich se na ní bude podílet.

5.4. Doplnění dalších aktivit na tomto poli ve spolupráci s odborníky.

Prioritní oblast: Kriminalita a její prevence.

6. **Cíl:** Změna postoje veřejnosti k obyvatelům vyloučených lokalit.

6.1. Dílčí cíl: Podpora pracovní skupiny „Tour de Dvůr“. Potenciál spolupráce představuje skutečnost, že tato pracovní skupina je nová a dle shodného mínění svých členů se její činnost musí teprve rozběhnout. Agentura může v tomto ohledu nabídnout expertní podporu, zejména možnost zpracovávání právních analýz, jejichž potřeba může vyplynout z činnosti pracovní skupiny, dále pak přenos dobré praxe, aktuálně se nabízí spolupráce s „multikulturním týmem“, který působí v Chebu a má podobnou náplň jako „Tour de Dvůr“.

Prioritní oblast: Návykové chování.

7. **Cíl:** Podpora aktivitě Kappa-Help.

7.1. Dílčí cíl: Příprava a zahájení realizace projektu do výzvy 19. Potenciál pro spolupráci zde představuje skutečnost, že v rámci projektu je nově zavedená aktivita terénního pracovníka, který se bude zaměřovat na prevenci návykového chování ve vyloučených lokalitách. Bude ještě třeba promyslet formu jeho působení. K diskusi může přispět celá řada lokálních partnerů.

7.2. Doplnění dalších aktivit v této oblasti.

Zdroj: Perspektivy Lokálního partnerství Přerov

3.2. Návaznost priorit a cílů na potřeby lokality

Podívejme se nyní, jak jednotlivé priority a aktivity navazují na provedený „Výzkum rizikových faktorů souvisejících s existencí sociálně vyloučených lokalit ve městě Přerově“ provedený společností SocioFactor s.r.o. v roce 2009 a jeho doporučení.

3.2.1. Oblast vzdělávání

Řešená doporučení v oblasti „vzdělávání“ v rámci Strategického plánu:

Silně problémovým je moment ztráty významu vzdělávání, který se projevuje v momentu pokračování ve studiu po základní škole. Tomuto přechodu by měla být věnována pozornost.

- Řešeno v rámci dílčího cíle 2.1. - pracovní skupina pro oblast vzdělávání, která si klade za cíl ... podporu úspěšného přechodu žáků ze ZŠ.

Věnovat pozornost rozvoji systému předškolní přípravy a zapojení dětí do předškolních přípravných tříd.

- Částečně řešeno v rámci dílčího cíle 1.1. - Zřízení mateřského centra pro ženy s dětmi z azylového domu a sociálně vyloučených lokalit
- Částečně řešeno v rámci dílčího cíle 2.1. - pracovní skupina pro oblast vzdělávání, která si klade za cíl vytvořit metodiku či podklady pro realizaci všech zásadních podpůrných opatření zvyšujících úspěšnost žáků ze sociálně nepodnětného prostředí ve vzdělávacím procesu. Jedná se o včasnou péči....

Obtíže při adaptaci do školního prostředí způsobuje jazyková integrace, je zapotřebí věnovat pozornost rozvoji jazykového kódu, který děti silně handicapuje.

- Může být řešeno v rámci dílčího cíle 2.1. - pracovní skupina pro oblast vzdělávání, která si klade za cíl vytvořit metodiku či podklady pro realizaci všech zásadních podpůrných opatření zvyšujících úspěšnost žáků ze sociálně nepodnětného prostředí ve vzdělávacím procesu.

Je zapotřebí vytvořit dětem adekvátní podmínky pro vzdělávání přímo v rodinách. Nedostatek vybavení a pomůcek by neměl být příčinou školních neúspěchů. Řada vybavení může zůstat ve škole, kde je má žák k dispozici.

- Řešeno v rámci dílčího cíle 1.2. - Rozšíření sociálně-aktivizačních služeb

Na „romizovaných“ základních školách je naprosto nezbytné zavedení a udržení působení asistentů pedagoga, kteří jsou přesahem školy vůči rodině a pomocnou rukou pedagogů.

- Může být řešeno v rámci dílčího cíle 2.1. - vznikla pracovní skupina pro oblast vzdělávání, která si klade za cíl vytvořit metodiku či podklady pro realizaci všech zásadních podpůrných opatření zvyšujících úspěšnost žáků ze sociálně nepodnětného prostředí ve vzdělávacím procesu. Jedná se o včasnou péči, metodiku podpůrných prostředků výuky ze strany škol a NNO, prevenci záškoláctví a podporu úspěšného přechodu žáků ze ZŠ.

Problémem jsou absence žáků v základním školství. Je zapotřebí důsledně sledovat docházku dětí a využívat všech dostupných nástrojů, aby byla docházka zajištěna.

- Řešeno v rámci dílčího cíle 2.1. - vznikla pracovní skupina pro oblast vzdělávání, která si klade za cíl ... prevenci záškoláctví

Nabízí se možnost prožitkového vzdělávání, kde by aktéři reflektovali svá východiska a způsoby, které ovlivňují jejich rozhodování a vnímání tématu sociálního vyloučení.

- Částečně řešeno v rámci dílčího cíle 2.2. - Další potenciál v oblasti vzdělávání představuje projekt podaný do výzvy MŠMT, který připravila nezisková organizace Jekhetane ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování pro pracovníky pedagogicko-psychologických poraden Olomouckého kraje.

Vhodné je zajistit výměnu informací mezi všemi aktéry vzdělávání.

- Řešeno v rámci dílčího cíle 2.1. – vznikla pracovní skupina vzdělávání

Neřešená doporučení v oblasti „vzdělávání“ v rámci Strategického plánu:

Celkově by měl být vytvořen systém prostupného inkluzivního vzdělávání v sekundárním školství, např. adekvátní nabídkou učebních oborů a související motivační a jiné podpory.

Je zapotřebí rozvíjet způsoby zaangažování rodičů do vzdělávání dětí, rodiče nejsou s to poskytovat dětem takovou podporu, jakou běžně poskytuje většina rodičů. Je třeba vymýšlet takové formy zapojení, které nebudou popírat jejich rodičovskou autoritu a umožní jim participovat ve vztahu žák – rodič – škola. V tomto trojúhelníku prozatím chybí mediátor, který by tyto strany více propojoval.

Přibližně od 10 let věku dětí by měla v základních školách probíhat intenzivní a cílená kampaň týkající se bezpečného sexuálního života, plánovaného rodičovství a možností kontroly početí.

Systémoví aktéři by měli zabránit romizaci základních škol.

Promyslet by se měly možnosti pro vytvoření podmínek prostupnosti regionálního vzdělávacího systému a také propracovat systém vyrovnávání nerovností způsobených růzností vzdělávacích předpokladů u dětí, které vyrůstají v nevyhovujících podmínkách sociálně vyloučených lokalit, a to za účasti lokálních partnerů.

Aktéři vzdělávání by měli mít konkrétní představu o podmínkách, v nichž děti vyrůstají. Často nemají představu o materiální a jiných formách deprivace, s nimiž se děti běžně setkávají.

3.2.2. Oblast bydlení

Řešená doporučení v oblasti „Bydlení“ v rámci Strategického plánu:

Vytvoření prostupného systému bydlení s doprovodným sociálním programem.

- Částečně řešeno v rámci dílčího cíle 4.1. – Ubytovna se sociálním programem
- Částečně řešeno v rámci dílčího cíle 4.3. – Asistence v bydlení

Zavedení komunitní práce v lokalitách. Spolupráce realizátora komunitní práce s Domovní správou města Přerova, odborem sociálních služeb a zdravotnictví a s komisí pro hospodaření s obecními byty. Konkrétními mechanismy zapojení obyvatel lokalit do její údržby mohou být systém domovníků z řad obyvatel nebo svépomocné údržbářské práce ve společných prostorách (malování apod.).

- Řešeno v rámci dílčího cíle 4.2. - Komunitní práce ČvT

Pokračovat v individuální sociální práci s jednotlivci či rodinami, které v sociálně vyloučených lokalitách bydlí.

- Částečně řešeno v rámci dílčích cílů 1.2., 3.6 – rozšíření sociálně aktivizačních služeb, pracovního poradenství

Neřešená doporučení v oblasti „Bydlení“ v rámci Strategického plánu:

Realizovat konkrétní dílčí opatření, která pomohou zvýšit kvalitu života v lokalitách. Jde o: snížení rychlosti aut projíždějících kolem lokalit; instalace dopravních značek Pozor děti;

vyřešení bezpečného příchodu do lokality Kojetínská. Zavedení veřejného osvětlení při vstupech do lokalit; uzpůsobení dvorních ploch lokalit pro možnosti aktivního trávení volného času. Zpevnění povrchové úpravy dvorních ploch tak, aby nedocházelo k vysoké prašnosti; vyhrazení konkrétní části dvora pro parkování motorových vozidel; vybudování bytů skromného zázemí pro setkávání dospělých a hru dětí, tedy vybudování laviček, hřiště a zázemí pro malé děti. Do budování zázemí v lokalitách musí být zapojeni obyvatelé lokalit. Vyřešit hospodaření s odpadem.

3.2.3. Oblast zaměstnávání

Řešená doporučení v oblasti „Zaměstnávání“ v rámci Strategického plánu:

Rozvoj veřejné služby v organizacích poskytujících sociální služby.

- Řešeno v rámci dílčího cíle 3.5. - rozšiřovat veřejnou službu a dílčího cíle 3.7. - Kappa-Help zvažuje spolupráci s městem v oblasti veřejné služby a přemýšlí o návazných službách v oblasti zaměstnanosti.

Neřešená doporučení v oblasti „Zaměstnávání“ v rámci Strategického plánu:

Součinnost systémových aktérů v potírání práce na černo.

3.2.4. Oblast sociálních služeb

Řešená doporučení v oblasti „Sociálních služeb“ v rámci Strategického plánu:

Pokračování individuální sociální práce s rodinami. Zvýšení počtu těchto pracovníků a jejich kontinuální a intenzivní práce s konkrétními rodinami.

- Řešeno v rámci dílčího cíle 1.2. – Rozšíření sociálně aktivizačních služeb

Spolupráce všech aktérů na řešení konkrétních případů.

- ***Řešeno v rámci dílčího cíle 1.5.*** - Prohloubení spolupráce oddělení sociálně-právní ochrany se zmíněnými poskytovateli služeb. (Oddělení sociálně právní ochrany reaguje na rozšíření sociálně aktivizačních služeb pro maminky s dětmi. V rámci preventivních stránek působení OSPOD bude obohacovat činnost neziskových organizací přednáškovými cykly pro maminky, společně se budou podílet na řešení některých případů...)

Neřešená doporučení v oblasti „Sociálních služeb“ v rámci Strategického plánu:

Pravidelné supervize pracovníků v prvních liniích.

Vzdělávání sociálních pracovníků, středního a vyššího managementu poskytovatelů sociálních služeb.

Řešením může být vyplácení věcných dávek namísto dávek peněžních v těch případech, kdy rodina opakovaně selhává v plnění svých finančních povinností.

Využití potenciálu takových organizací, jakými jsou Policie ČR a Městská policie Přerov. Dostatečně informativně vybavit pracovníky, kteří přichází do styku s problematikou sociálního vyloučení, osvětlit tuto problematiku a informace obohatit prožitkovými technikami.

3.2.5. Oblast zdravotní péče

Neřešená doporučení v oblasti „zdravotní péče“ v rámci Strategického plánu:

Zavedení zdravotně-sociálního pracovníka.

3.2.6. Oblast bezpečí

Řešená doporučení v oblasti „Kriminalita a rizikové formy chování“ v rámci Strategického plánu:

Mezi romskou mládeží ze sociálně vyloučených lokalit se výrazně rozšířila marihuana, jejíž užívání plní integrační roli - nahrazení tohoto integrujícího mechanismu mechanismem vhodnějším. Úspěšné v práci s mládeží se jeví aktivity nízkoprahového klubu Metro. Za zvážení proto stojí provázání dalších služeb, které by klub spojovaly s lokalitami, a jejich finanční podpora. Může se např. jednat o zapojení mladistvých do zvelebování lokalit formou svépomocného vybudování dalších klubů, motivační provázání některých činností klubu na středoškolský vzdělávací systém.

- Řešeno v rámci dílčího cíle 1.3. a 1.4. - Rozšíření služeb nízkoprahového zařízení Metro a Rozšíření nízkoprahového zařízení Armády spásy

Informovat veřejnost o skutečném stavu kriminality ve městě a v okolí lokalit – zejména o poklesu kriminality.

- Řešeno v rámci dílčího cíle 5.2. - Spolupráce s novináři na změně stereotypů tradičně spojovaných s Romy v Přerově.
- Řešeno v rámci cíle 5.1. – Den soužití

Prevenzi zaměřit do oblasti občanského soužití a drobných krádeží (práce s mládeží).

- Řešeno v rámci cíle 5 - Změna postoje veřejnosti k obyvatelům vyloučených lokalit

Programy prevence a další je zapotřebí přenést přímo do prostředí vyloučených lokalit, např. formou komunitní práce.

- Řešeno v rámci priority 4.2. – Komunitní práce ČvT

Přítomnost množství fám a sociálních mýtů napovídá o potřebě kvalitně, včas a pravidelně informovat veřejnost. Účelově vypracovaná PR strategie města (jak dovnitř, tak navenek) by umožnila komplexní informování o této problematice. Doporučujeme Magistrátu města Přerova cílené jednání s Přerovským deníkem za účelem nenásilného informování o pozitivních příkladech soužití a integračních snahách.

- Řešeno v rámci dílčího cíle 5.3 - V Přerově vznikne internetový portál zaměřený na život Romů.
- Řešeno v rámci dílčího cíle 5.2. - Spolupráce s novináři na změně stereotypů tradičně spojovaných s Romy v Přerově.

Neřešená doporučení v oblasti „Kriminalita a rizikové formy chování“ v rámci Strategického plánu:

Doporučujeme přísnou městskou regulaci provozu heren s výherními automaty.

Nekoncentrovat obyvatele do sociálně vyloučených lokalit.

Skupina systémových aktérů působící v oblasti prevence kriminality již zakusila výsledky síťování služeb, je na místě využít tuto velmi dobře nastavenou platformu a dále v rámci ní pracovat.

Významnou roli aktéři přikládají působení kvalitní sociální práce (individuální i komunitní) v lokalitách, nelze jinak než souhlasit.

Řešení systémoví aktéři hledají v urychlenějším projednání jednotlivých případů a vymahatelnosti práva. Je zapotřebí minimalizovat časový odstup mezi spáchaným skutkem a reakcí na něj.

Ke konfliktům dochází v místech, kde se protínají prostory, které si nárokují obyvatelé sociálně vyloučených lokalit, s veřejnými prostory, po nichž se pohybují obyvatelé města. Je

na místě tyto městské prostory a trajektorie zbavit jejich šedosti a pověstné hrůzy – pořádáním společných akcí, výzdobou v podobě pop-artu apod.

Zabývat se v širším rámci kriminalitou nezletilých a mladistvých.

Závěr:

Dokument Perspektivy Lokálního partnerství Přerov nahrazuje Strategický plán Lokálního partnerství Přerov. Dokument reaguje na velké množství doporučení, zároveň však některá doporučení zcela či částečně opomíjí.

Některé prioritní oblasti a jejich dílčí cíle jsou popsány velmi obecně a lze se jen domnívat, jaká opatření budou obsahovat, např. cíl, který popisuje, co vše bude vykonávat pracovní skupina pro vzdělávání.

4. Politika obce

4.1. Bytová politika

Byty v sociálně vyloučených lokalitách Kojetínská, Tovačovská a Husova jsou tvořeny majetkem obce. Obecní domy jsou také v ulici Denisova a v Jižní čtvrti, tedy v lokalitách s vyšším počtem romských obyvatel. Domy v ulici Škodova patřily původně také městu, v roce 2007 byly prodány soukromé firmě Opera Bohemia, s. r. o. Obecní byty spravuje Domovní správa města Přerova.

Lokalita Kojetínská (domy č. p. 1826-1831, 1846, 1847) byla v roce 1992 schválena radou města jako lokalita pro soustředění problémového obyvatelstva (tj. neplatiče a nájemníky porušující dobré mravy).

Sociálně vyloučené lokality Husova, Škodova, Tovačovská a Kojetínská vznikly v průběhu první poloviny devadesátých let. Důvodem jejich vzniku byla jak spontánní migrace sociálně slabých rodin v rámci Přerova, tak bytová politika města. Čekatelé na městské byty jsou evidováni v pořadníku. Město neukládá žádné sankce (např. vyřazení z pořadníku) za nepřijetí bytu, pokud je nabízený byt v některé ze sociálně vyloučených lokalit. Odmítnutí bytu v těchto lokalitách je vnímáno jako „pochopitelné“ a jak neromský, tak romský zájemce o byt za něj v rámci systému nejsou nijak postiženi. Podle zkušeností těchto pracovníků o byty na těchto „špatných adresách“ projevují v současné době zájem už jen Romové (zájmem rozuměj to, že byt radši přijmou, než aby čekali na další, ale nijak nadšeni z něj nejsou).

Ve městě je zavedena praxe v případě dluhu na nájemném, kdy město odpouští až tři čtvrtiny poplatků z prodlení. Poplatky z prodlení jsou odpuštěny v případě, kdy dlužník ani osoby, které s ním žijí, nemají jiné dluhy vůči městu.

Pracovníci Magistrátu města Přerova a sociální pracovníci neziskových organizací nabízejí dlužníkům pomoc využíváním služeb institutu zvláštního příjemce a splátkových kalendářů.

4.2. Politika zaměstnanosti

Město již od roku 2009 realizuje veřejnou službu pro své občany, kteří pobírají dávky v hmotné nouzi.

V červnu 2011 město ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování v romských lokalitách pořádali konferenci na téma: „Sociální podnikání, předpoklady podnikání a příklady dobré praxe“

4.3. *Vzdělávací politika*

Na Základní škole Boženy Němcové je zřízena přípravná třída a škola spolupracuje s Centrem pro podporu inkluzivního vzdělávání. Škola v rámci projektu změnila svůj výukový program a začala vzdělávat podle programu „Společně do školy“, který vyvinulo sdružení Step by step. Ve škole také vzniklo poradenské pracoviště, které spolupracuje se žáky i po ukončení základní školy.

4.4. *Sociální politika, podpora sociálních a návazných služeb*

V rámci Odboru sociálních služeb a zdravotnictví je zřízeno oddělení sociální prevence. Toto oddělení pořádá výchovně vzdělávací program pro děti ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí ve věku od 6-15 let. Tato činnost je převážně financována z prostředků poskytnutých Statutárním městem Přerov na dobrovolné aktivity a dalších dotačních titulů.

V únoru 2011 informovalo město o uzavření partnerství s Občanským sdružením Ostravské slunéčko v rámci projektu "Protidluhová služba". Cílem projektu má být zlepšení schopnosti hospodaření a nakládání s finančními zdroji a pomoc s oddlužením romské populace ve městě Přerově a v přirozených spádových oblastech. Záměrem projektu je zřízení kanceláře v centru města se stálými pracovníky, kteří budou formou osobní asistence pomáhat a zastupovat romskou populaci při řešení jejich dluhů a exekucí. Kancelář by měla fungovat cca 32 měsíců. Partnerství spočívá v tom, že pracovníci odboru sociálních služeb a zdravotnictví budou cílovou skupinu seznamovat s možností řešit své dluhy prostřednictvím této "protidluhové služby" přímo na odboru a prostřednictvím terénní práce v sociálně vyloučených lokalitách.

Město Přerov realizuje tři programy v oblasti sociálních a sociálně-zdravotních služeb: Program terénní sociální práce, Program soužití a Program primární prevence (blíže v kapitole prevence kriminality). Program terénní sociální práce je registrovanou sociální službou. Město Přerov její financování každoročně žádá o dotaci ze státního rozpočtu.

Program soužití

Nyní se blíže věnujme Programu soužití, který se velmi dotýká sociálně vyloučených lokalit. Program soužití si klade tyto výchozí cíle:

- Vytvářet rovné příležitosti pro všechny obyvatele města
- Vytvářet podmínky pro účast všech obyvatel na životě města
- Rozvíjet uvědomování si kulturní identity a tradičních hodnot života národnostních menšin a etnik
- Aktivně přispívat k bezkonfliktnímu soužití všech obyvatel města, založeném na partnerství, rovnosti příležitostí a občanské solidaritě

Program soužití je zpracováván zejména pro tyto čtyři oblasti: bytová problematika, vzdělávání, volný čas, vzájemná komunikace. Představujeme základní cíle a opatření programu.

Cílem programu v oblasti bytové problematiky je:

- Postupně vytvořit ve městě Přerově účinný systém bydlení pro sociální potřeby
- Rozšířením obecního bytového fondu pro sociální potřeby zvýšit nabídku obecních nájemních bytů pro sociální potřeby, odpovídajících svými vlastnostmi osobám se specifickými potřebami v oblasti bydlení
- Zvýšit dostupnost bydlení pro sociální potřeby
- Prevence sociálního vyloučení, prevence kriminality, ochrana společnosti před negativními jevy, integrace cílové skupiny osob se zvláštními potřebami v oblasti bydlení do běžného života, zlepšení společenského obecního povědomí o zranitelných osobách, odbourání předsudků
- Zvýšit dosažitelnost trhu s byty

Opatření Programu soužití v oblasti bytové problematiky

Základní zadání: Připravit podmínky k zavedení Systému bydlení pro sociální potřeby

- Zpracovat sociální analýzu v problémových lokalitách se zaměřením na romskou komunitu
- Zvyšovat připravenost na možnost schválení Programu podporovaného bydlení, zpracovaného MMR
- Připravit podmínky pro intenzivní sociální práci u rodin, které se potýkají s problémem úhrady nájemného

Cílem programu v oblasti vzdělávání je:

- Rozvíjet pozitivní a nestereotypní postoje účastníků výchovně vzdělávacího procesu ke kulturním rozdílům
- Vytvářet demokratické, kooperativní, kreativní, rozvíjející a bezpečné prostředí pro všechny účastníky výchovně vzdělávacího procesu
- Vytvářet podmínky pro dokončení základní školní docházky v souladu s platnou legislativou
- Odstranění jazykových bariér
- Adekvátní přístup škol a školských zařízení k specifickým hodnotám, zájmům a potřebám romských rodin a jejich dětí

Opatření Programu soužití v oblasti vzdělávání

Základní zadání: Rozvíjet sociální a výchovné programy pro zlepšení vzdělanosti dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí

Vytvářet podmínky pro přípravu sociálně vzdělávacích programů pro MŠ s větší kumulací dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí.

- Ve spolupráci s mateřskými školami vytvářet podmínky pro přípravu na 1. třídu ZŠ ve školách s větší kumulací dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí.
- Vyhodnotit možnosti rozšíření počtu přípravných ročníků pro děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí
- Ve spolupráci se základními školami posoudit možné snížení počtu žáků ve třídách s větší kumulací dětí ze znevýhodněného sociokulturního prostředí
- Ve spolupráci s Odborem školství jednat o možnosti zřízení míst romských pedagogických asistentů na vybraných školách
- Spolupracovat s řediteli základních škol na vytipování a řešení problémů v předškolní a školní výchově dětí z etnických menšin
- Otevřenost škol rodičům dětí ze znevýhodněného sociokulturního prostředí
- Rozvoj vzdělávacích a výukových programů na základních i středních školách
- Pomoc při tvorbě a naplňování kvalitních „Minimálních preventivních programů“ na všech školách a školských zařízeních
- Rozvíjet a podporovat programy „Zdravý životní styl“ pro děti předškolního věku (soutěže, hra v MŠ)

Cílem programu v oblasti volného času je:

- Pomoc při uvědomování si a nacházení možností trávení volného času
- Aktivně se zapojovat do volnočasových aktivit nejen dětí, ale i dospělých
- Primární prevence
- Rozvoj osobnosti dítěte
- Vytvářet podnětné prostředí
- Zlepšovat spolupráci s rodinou
- Rozvoj spolupráce s různými subjekty na území města

Opatření Programu soužití v oblasti volného času

Základní zadání: Rozvíjet preventivní programy pro využití volného času

- Ve spolupráci s Komisí prevence kriminality rozvíjet sociálně preventivní programy – otevřená nabídka volnočasových aktivit
- Monitorovat a koordinovat činnost subjektů zabývajících se volnočasovými aktivitami pro děti a mládež
- Vytvářet podmínky dostupnosti nabídky na využití volného času dětí a mládeže pro děti menšinových komunit
- Zvážit možnost spolupráce neziskových organizací, rodičů a pedagogů v mateřských školách
- Zajistit dostatečnou informovanost veřejnosti o službách v oblasti péče o děti a mládež

Cílem programu v oblasti komunikace je:

- Zprostředkovat komunikaci nejen v rovině úřední
- Zvládnout komunikační dovednosti, nabídka pro zaměstnance Magistrátu města Přerova a zástupce neziskového sektoru
 - *Jednání s klienty*
 - *Asertivní přístup ke klientům*
 - *Jednání v obtížných situacích*
 - *Řešení konfliktních situací*
 - *Jak zvrátit blížící se násilí*
- Jednat u kulatého stolu se zástupci města Přerova, státními i nestátními institucemi a zástupci národnostních menšin a etnik, přičemž cílem jednání je předávat stěžejní informace při řešení celé problematiky nejen národnostních menšin, ale i různých etnik na území města.

Opatření Programu soužití v oblasti komunikace

Základní zadání: Rozvíjet programy pro zlepšení vzájemné komunikace majority s minoritou

- Vyhodnotit činnost terénního sociálního pracovníka a zjistit možnosti vzniku komunitního terénního týmu, a to ve spolupráci a koordinaci s dalšími subjekty
- Zajistit podmínky pro uspořádání jednání u „kulatého stolu“ k projednání problematiky soužití menšin s majoritní společností
- Spolupracovat na pořádání debatních klubů k problematice soužití ve městě
- Prohlubovat interetnické komunikační dovednosti pracovníků městského úřadu, školských zařízení, neziskových a nestátních subjektů pracujících v této oblasti

4.5. Bezpečnostní politika

Město na svém území nereguluje výherní automaty. V platnosti je vyhláška z roku 2009, ve které nalezneme výčet míst, kde je možné tyto přístroje provozovat – jedná se tedy o udržení stálé situace – hracích automatů ani méně ani více. V dané vyhlášce však není omezena žádná doba ani místo provozu.

Preventivní působení se zaměřuje zejména na oblast přednáškové činnosti. V roce 2004 vznikla pracovní skupina, která vytvořila Primárně preventivní program, který nabídla všem základním školám na území města Přerova a jeho okolí. Skupina je složena ze zástupců Městské policie Přerov, Policie ČR, Oddělení sociálně-právní ochrany dětí Magistrátu města Přerova a Pedagogicko-psychologické poradny Přerov.

Město má zpracovanou Koncepti prevence kriminality

Integrovaný plán rozvoje města

Integrovaný plán rozvoje města Přerov – Jih byl zpracován v roce 2008 a klade si za cíl zatraktivnit problémové zóny na takovou úroveň, aby se odvrátila hrozba jejich ghettoizace, posílila se sociální a etnická integrace, aby se celé město stalo přitažlivým zejména pro mladé lidi, rodiny s dětmi a vzdělané ekonomicky aktivní obyvatelstvo, aby v důsledku těchto skutečností docházelo k přirozenému ekonomickému rozvoji a růstu města. V rámci IPRM byly stanoveny tyto prioritní oblasti a opatření:

- Prioritní oblast A - Revitalizace veřejných prostranství
 - A.1 Regenerace dopravní infrastruktury
 - A.2 Regenerace veřejného prostranství
- Prioritní oblast B - Regenerace bytových domů
 - B.1 - Úspory energií bytového fondu
 - B.2 - Revitalizace bytových domů
- Prioritní oblast C - Sociální integrace
 - C.1 - Renovace společných prostor bytových domů
 - C.2 - Posílení sociální integrace v rámci volnočasových aktivit
 - C.3 - Podpora vzdělávání pro děti z vyloučených komunit (především v rámci předškolní a školní výchovy)

Pokud se blíže podíváme na prioritní oblast C, na jejíž tvorbě se podílel také lokální konzultant Agentury pro sociální začleňování, zjistíme, že zahrnují realizaci tzv. pilotních projektů, které se zaměřují na řešení romských komunit ohrožených sociálním vyloučením.

Opatření C.1 - Renovace společných prostor bytových domů

Popis, zdůvodnění: *U pilotních projektů romských lokalit není primárním problémem jen stav bytových domů, ale především nezaměstnanost, kriminalita, drogová závislost a nízký stupeň dosaženého vzdělání. Proto intervence v oblasti bydlení, zaměřené jak na regeneraci veřejných prostranství, tak i na renovaci bytových domů, popř. přestavbu nebytových objektů na sociální bydlení budou mít charakter doplňkových aktivit navazujících na aktivity z oblasti sociální a komunitní péče, intervenci z oblasti lidských zdrojů, zaměstnanosti apod.*

Projekty propojí aktivity regenerace domů s aktivitami sociálního začleňování (oblast intervence 3.1b Služby v oblasti sociální integrace v rámci IOP) nebo s aktivitami řešenými v rámci OP LZZ (oblast intervence 3.2, zaměřená na neinvestiční podporu romských lokalit). Vybrané lokality nebudou muset splňovat podmínku týkající se minimálně 500 bytů.

Vytipované aktivity zahrnují: *rekonstrukce následujících hlavních konstrukčních částí budovy: střechy, fasády, oken a dveří ve fasádě, schodiště, vnitřních a vnějších chodeb, vstupních prostorů a jejich vnějších částí, výtahu; technických zařízení budovy; opatření ke zvýšení energetické účinnosti, poskytování kvalitního moderního sociálního bydlení*

prostřednictvím renovací nebo změny užívání stávajících budov, které jsou ve vlastnictví obce nebo neziskových subjektů.

Opatření C.2 - Posílení sociální integrace v rámci volnočasových aktivit

Cílem daného opatření je návrat příslušníků nejvíce ohrožených sociálně vyloučených romských lokalit zpět na trh práce a do společnosti.

Popis, zdůvodnění: *Tato podpora navazuje na realizaci pilotního individuálního projektu s cílem zajistit komplexní služby při předcházení sociálnímu vyloučení a jeho odstraňování v sociálně vyloučených romských lokalitách. A rovněž také zlepšit životní podmínky romské komunity a zaměstnanost.*

Podpora této aktivity je provázaná s oblastí podpory 3.2 OP LZZ, kde se jedná o projekty neinvestičního charakteru zaměřené na poskytování vybraných sociálních služeb a na podporu dalších aktivit ve prospěch příslušníků sociálně vyloučených romských lokalit/komunit.

Vytipované aktivity zahrnují: *vybudování nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, komunitních center, zázemí pro terénní služby a poradenství a dalších zařízení sociálních a komunitních služeb v sociálně vyloučených romských lokalitách.*

Opatření C.3 - Podpora vzdělávání pro děti z vyloučených komunit (především v rámci předškolní a školní výchovy)

Cíl: *Cílem daného opatření je zlepšení rovných příležitostí dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (OP VK – opatření 1.2 Rovné příležitosti dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami) a sociální začlenění sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením (včetně sociálně vyloučených romských komunit) a odstraňování bariér v jejich přístupu ke vzdělávání a k zaměstnání, cestou zajištění a zvyšování dostupnosti, kvality a kontroly služeb (OP LZZ – opatření 3.1 Podpora sociální integrace a sociálních služeb a 3.2 Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit).*

Popis, zdůvodnění: *Významnou prioritou vzdělávacího systému je zajištění rovných příležitostí ke vzdělání bez ohledu na druh postižení nebo sociálního znevýhodnění, např. zdravotního, ekonomického, sociálního, etnického, podle pohlaví či státní příslušnosti atd. Velmi důležitá je rovněž podpora aktivit umožňující individuální přístup podle skutečných potřeb dětí a žáků sociálně znevýhodněných, včetně tvorby individuálních vzdělávacích plánů a vytváření motivujícího vzdělávacího prostředí a podpůrných mechanismů.*

Vytipované aktivity zahrnují: rozvoj poradenství, propracování a rozšíření nabídky asistenčních, speciálně pedagogických a psychologických služeb pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, vybudování „záchytné sítě“ pro osoby ohrožené předčasným odchodem ze systému vzdělávání a těch, co se do systému chtějí navrátit, včasné zajištění minimální garantované péče o děti se sociokulturním znevýhodněním, prevence rasismu a xenofobie prostřednictvím podpory multikulturní výchovy a vzdělávání, podpora neformálního vzdělávání a kompetencí v něm získaných, zdokonalování systému vzdělávání pracovníků NNO a středisek volného času, vytváření vzdělávacích modulů uznatelných jako součást dalšího vzdělávání, podpora dalších činností a aktivit umožňujících prevenci sociálního vyloučení nebo přímou pomoc cílovým skupinám: programy prevence sociálně patologických jevů a prevence kriminality, programy motivace, pracovní a sociální rehabilitace, programy pro osoby ve výkonu trestu s cílem přípravy jejich návratu do společnosti a na trh práce; atd., podpora v oblasti sociální ekonomiky, systémová podpora poskytování sociálních služeb a podpora subjektů působících v sociálně vyloučených romských komunitách a podpora nástrojů umožňujících aplikaci zákona o sociálních službách (nízkoprahová centra, terénní programy; sociální poradenství atd.).

zdroj: Integrovaný plán rozvoje města Přerov – Jih (listopad 2008)

5. Výsledky evaluace

5.1. Vstupní informace

Lokální partnerství vzniklo v Přerově poměrně záhy a to v dubnu roku 2008. *Zpráva o činnosti Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách za období 1/2008-6/2009* uvádí, že lokální partnerství vzniklo ve vazbě na již existující platformu IPRM. Vzniklo jako vícevrstevné, stejně jako v Ústí nad Labem, v němž chtělo hrát město významnou roli. Nevznikly zde pracovní skupiny. Zpráva jmenuje několik priorit pro působení Agentury.

- Priorita 1: Realizace projektů navržených v IPRM
- Priorita 2: Projekty v oblasti zaměstnanosti
- Priorita 3: Opatření proti projevům extremismu
- Priorita 4: Výzkum Rizikových faktorů spojených s existencí sociálně vyloučených lokalit na území města Přerova
- Priorita 5: Vytvoření plánu integrace
- Priorita 6: Individuální projekt města

Zpráva o činnosti Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách v roce 2009 (březen 2010) informuje o vysoké míře zapojení Agentury do IPRM. Sedm projektů je připravováno a dva jsou realizovány. Ve druhém pololetí roku 2009 se aktivita lokálního konzultanta orientovala zejména na Prioritu 1 (příprava velkých projektů města, tedy dvou investičních projektů do oblasti podpory IOP 3.1b a Individuálního projektu obecního OP LZZ), Prioritu 2 (realizace analýzy rizikových faktorů), Prioritu 3 (podpora žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí), Prioritu 4 (konzultační činnost pro OPLZZ 3.2, 3.3, IOP 31.c, OPVK, především 1.2.), Prioritu 5 (úkoly z IPRM), Prioritu 6 (celokrajské aktivity s dopadem na region Přerov).

Lokální partnerství v Přerově bylo z počátku úzké, vedení města prosadilo formalizované partnerství pouze s Agenturou a společností Člověk v tísni, ostatní partneři spolupracovali neformalizovaně bez memoranda o spolupráci – těch bylo celkem šest. V roce 2009 dochází k celkem 15 setkáním lokálního partnerství nebo pracovních skupin.

Vzhledem k existenci celé řady strategických dokumentů (střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, plán regionálního rozvoje, program Soužití, vznik IPRM) nebyla v Přerově poptávka po tvorbě dalšího strategického dokumentu. Na základě výzkumu (2009), priorit definovaných v IPRM a procesu přípravy IP sestavil lokální konzultant seznam priorit.

V dubnu roku 2009 městem prochází pochod „extrémistů“ a následně se koná shromáždění Dělnické strany.

Výroční zpráva o činnosti Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách 2010 (březen 2011) uvádí, že v roce 2010 se začalo realizovat několik projektů zařazených do Integrovaného plánu rozvoje města (IPRM), několik dalších bylo připravených později na základě formulace potřeb vzniklých po dokončení dokumentu IPRM. V prvním pololetí vznikl koncepční dokument nahrazující strategický plán lokálního partnerství - „Perspektivy lokálního partnerství Přerov“. Dokument vychází ze stávajících dokumentů, neformálních zkušeností partnerů a úzce navazuje na výzkum z roku 2009. Zatímco v prvním pololetí se činnost lokálního partnerství Přerov (LP) řídila především integrovaným plánem, ve druhém pololetí se věnuje naplňování „Perspektiv lokálního partnerství“. Největší pozornost je zde věnována v souladu s IPRM dětem a mládeži, vedle toho ale také například zaměstnanosti, která v IPRM není tematizována. V rámci naplňování „Perspektiv“ byla podaná řada projektů v oblasti zaměstnanosti. Jednou z dalších oblastí, na které partneři v monitorovaném období spolupracovali, je oblast mediální prezentace Romů a romské problematiky v Přerově.

Zpráva uvádí, že spolupráce s městem je neúspěšná. Za nedostatečnou lze považovat míru výměny informací, míru zapojení města do projektových aktivit a celkovou ochotu prioritizovat téma začleňování. Vinou této nízké míry spolupráce byl na poslední chvíli odmítnut rozpracovaný individuální projekt obecní (IPO). Na straně města také stagnuje příprava projektů do Integrovaného operačního programu. Nedostatečný je přesně řečeno přístup města jako instituce s rozhodovací pravomocí, jako případného žadatele o dotace a jako tvůrce základních politik. To se netýká podílu řadových zaměstnanců školského a sociálního odboru na práci LP a pracovních skupin. Rozvíjí se spolupráce s Úřadem práce, který se podílí jak na přípravě projektů, tak na koncepční práci, pokračuje spolupráce s Policií ČR.

Během roku lokální partnerství a pracovní skupiny zasedají čtyřikrát. Ve druhé polovině roku se jednalo o schůzky pracovních skupin pro oblast zaměstnanosti a vzdělávání a o schůzky ke zřízení webových stránek s romskou problematikou. Konzultant se účastnil jednání řídicího výboru IPRM, pracovní skupiny pro sociálně vyloučenou lokalitu a koordinačních setkání při vzniku pracovní skupiny „Tour de dvůr“.

Lokální partnerství Přerov prošlo v roce 2010 krizí. Město tím, že se rozhodlo náhle odstoupit od přípravy Individuálního projektu, narušilo kontinuitu spolupráce, která započala na konci roku 2009. Nově byl hledán koncepční základ LP méně se opírající o vrtkavou přízeň sociálního odboru. V letních měsících proto byly nově definované priority LP, o které se ve druhé polovině roku činnost LP opírá. Partnerství se rozšiřuje o nové členy.

V rámci evaluačního sezení k ukončení působení Agentury se aktéři shodli na tom, že by Agentura měla v lokalitě pokračovat. Rozhodnutí Monitorovacího výboru z února 2011 bylo ukončit činnost Agentury k 30. červnu 2011, vyjednávána byla dále podoba vzdálené podpory za určitých garancí ze strany města.

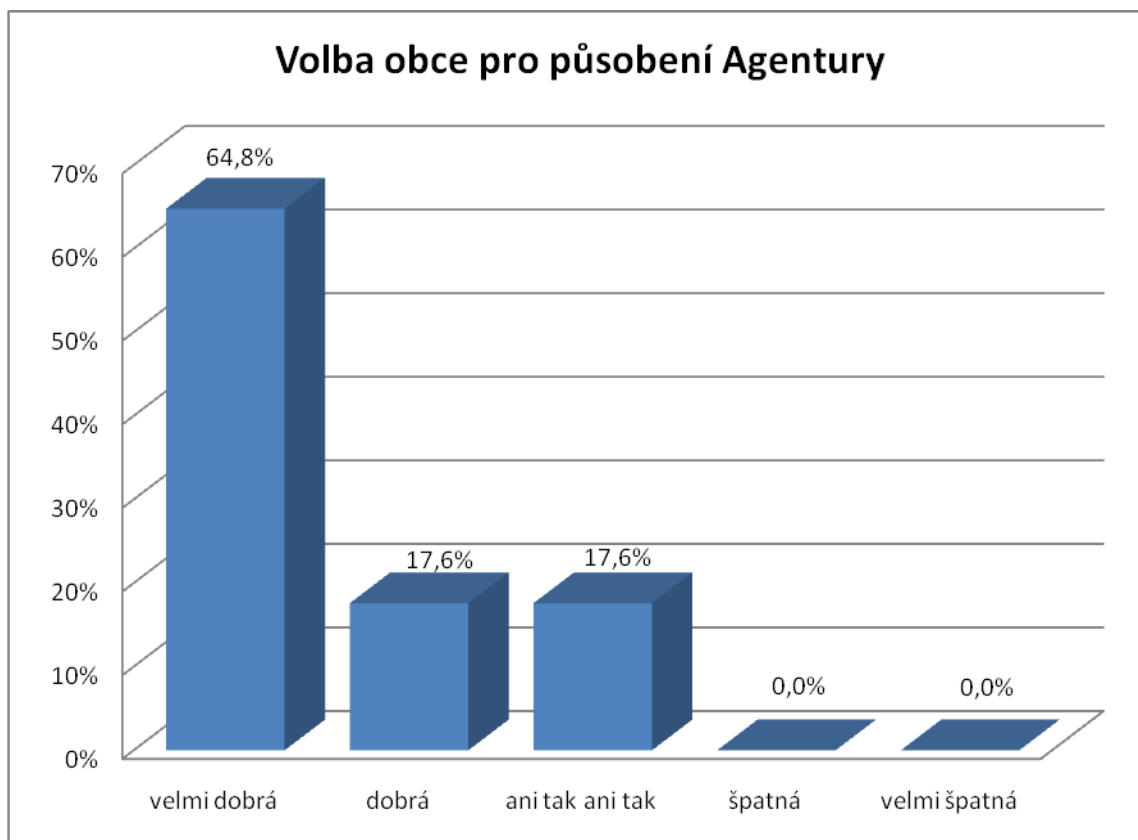
Časový snímek působení Agentury

Agentura začala v lokalitě působit od jara 2008. V dubnu roku 2009 městem prochází pochod „extrémistů“ a následně se koná shromáždění Dělnické strany. Na podzim jsou prezentovány výsledky analýzy rizikových faktorů. V prvním pololetí vznikl koncepční dokument nahrazující strategický plán lokálního partnerství - „Perspektivy lokálního partnerství Přerov“. Lokální partnerství Přerov prochází v roce 2010 krizí. Město v polovině roku odstupuje od přípravy Individuálního projektu, narušuje se práce v partnerství. V letních měsících jsou nově definované priority. V říjnu 2010 lokální partnerství přijímá dokument Perspektivy a potenciality LP Přerov. K 30. červnu Agentura odchází z města.

5.2. Počátky intervence do lokality

Důležité je, jakým způsobem se Agentura v obci uvedla a etablovala. Dále také okolnost, zdali byla v obci chtěná a žádaná.

Samotný **výběr obce pro spolupráci s Agenturou** považují místní aktéři za velmi dobrou volbu. Za velmi dobrou volbu ji pokládají téměř dvě třetiny dotázaných (64,8%) a za dobrou volbu další méně než pětina aktérů (17,6%). Neutrální postoj k rozhodnutí obce pro spolupráci zaujímá méně než pětina dotázaných (17,6%). Za špatnou volbu ji nepokládá nikdo z dotazovaných. Celkově jsou tedy s výběrem obce pro spolupráci s Agenturou spokojeny více než čtyři pětiny aktérů (82,4%) a nespokojen není nikdo.

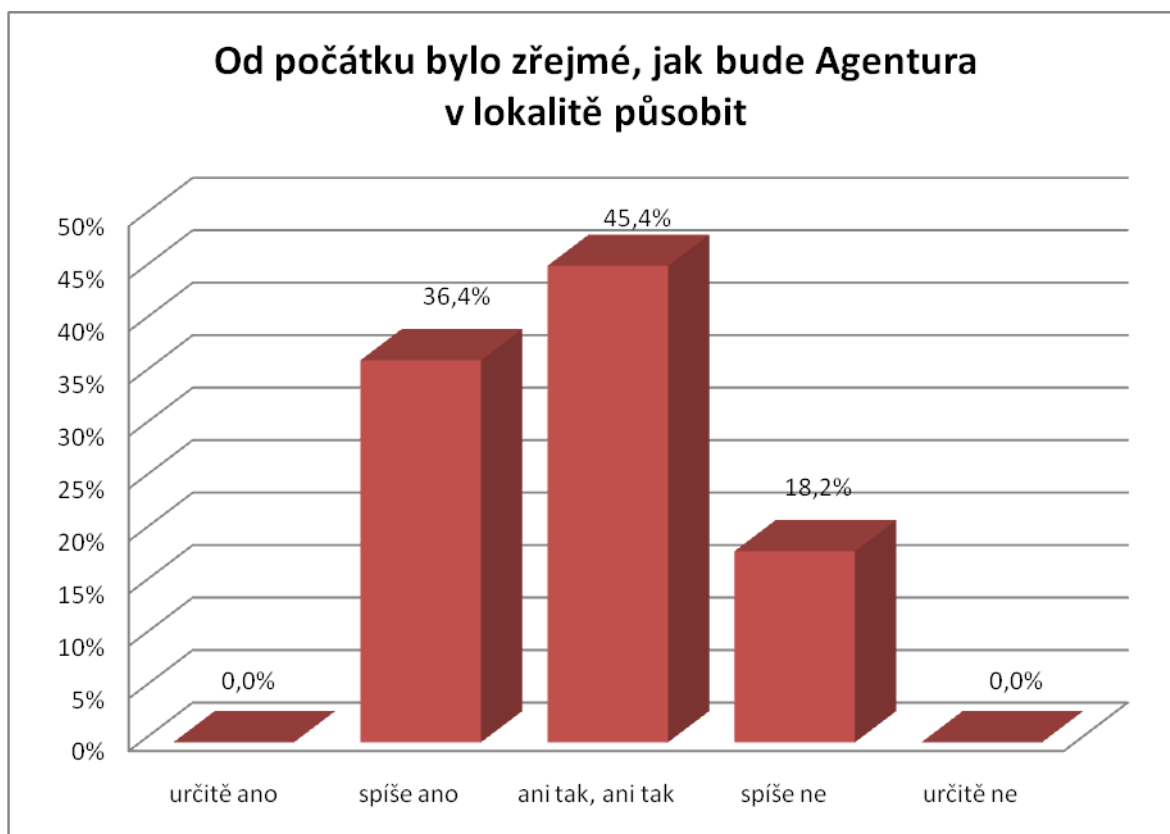
Proč se v Přerově setkává výběr pro spolupráci s tak velkou mírou souhlasu? Především proto že, zde „jsou lokality, kde jsou velké problémy a nikdo je moc neřeší“. Agentura byla přínosná pro prostředí, „nastartovali aktivity, rozjelo se hodně projektů“. V konečném důsledku působení „posunulo neziskové organizace“. Město potřebovalo takový podnět, aby se podpořila „aktivní činnost organizací, spolupráce“. Do města dorazily „nové poznatky a informace“. Ve městě bylo zapotřebí „udělat nějaké změny, byla potřeba pomoci lidem a organizacím, aby spolupracovali“. „Bez Agentury by se nic nedělo“. Na druhou stranu „přípravenost obce nebyla adekvátní, reálná ochota od obce není“.

Jednoduše řečeno, v Přerově byl ideální prostor. Město obsahovalo „velké procento sociokulturně znevýhodněných a vyloučených“, „velkou romskou komunitu“. Samotné město je „ve velké míře postiženo nezaměstnaností“.

Na počátky si mnozí aktéři dokáží vzpomenout, jiní zase u nich nebyli. Aktéři je kladou do roku 2008 a začátek označují za „rozpačitý, chaotický ředitel, smutný“. Nejprve docházelo k rozpakům a „otrkávání“, následně se spolupráce zlepšuje. V prvním období jsou navazovány kontakty. „Potom se spolupráce prohloubila. Agentura se seznámila s organizacemi, potom byla dobrá spolupráce“. Zatímco pro jedny jsou počátky spíše dobou „nejasných kontur“, tak pro druhé je to šance, jak se více angažovat v oblasti sociální inkluze.

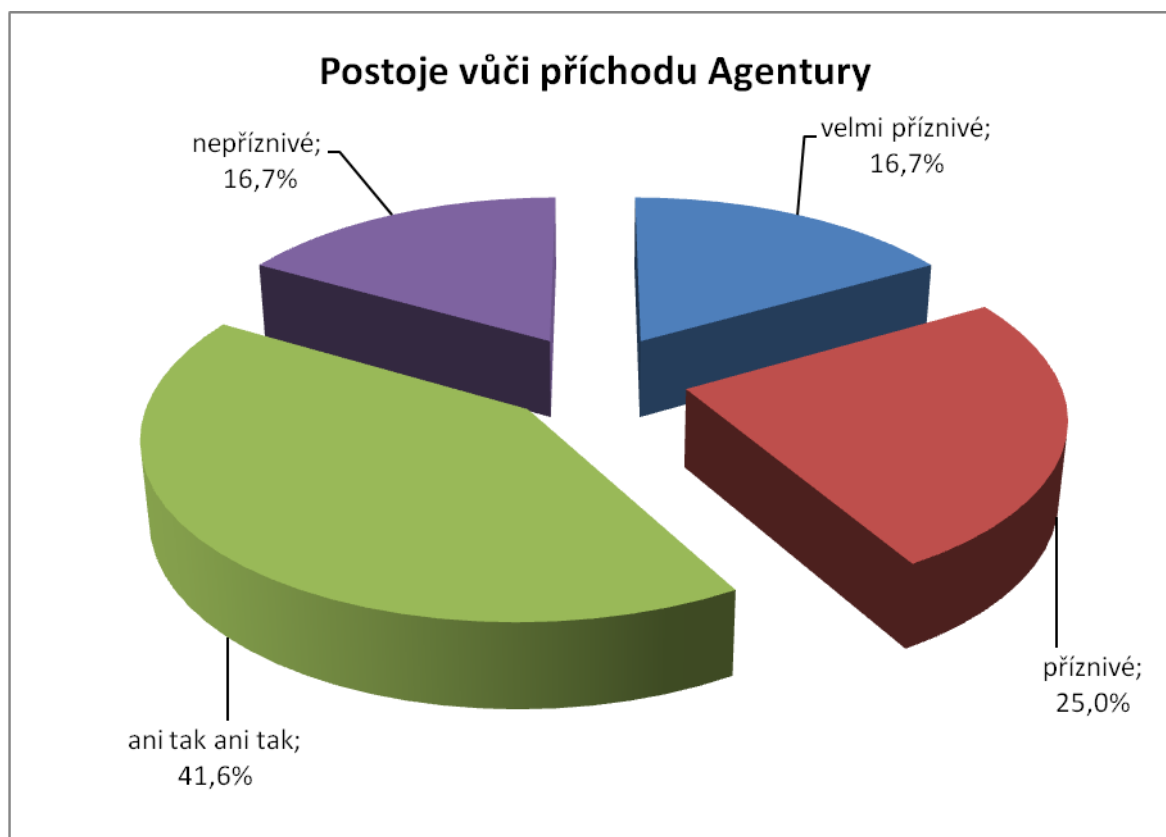
Zajímavé je, že nikdo z dotázaných netematizuje sliby a jejich nenaplnění, jak jsme se s tím setkávali v jiných lokalitách.

Jak vidíme z dalších údajů, Agentura měla částečně potíže jasně aktérům v Přerově sdělit, **jak bude v obci působit a jakým způsobem bude pracovat**. Spíše nebylo zřejmé její působení téměř pětina aktérů (18,2%). Neutrální stanovisko zaujala k této netransparentnosti téměř polovina dotázaných (45,4%). Naopak spíše srozumitelné bylo působení pro více než třetinu dotázaných (36,4%).

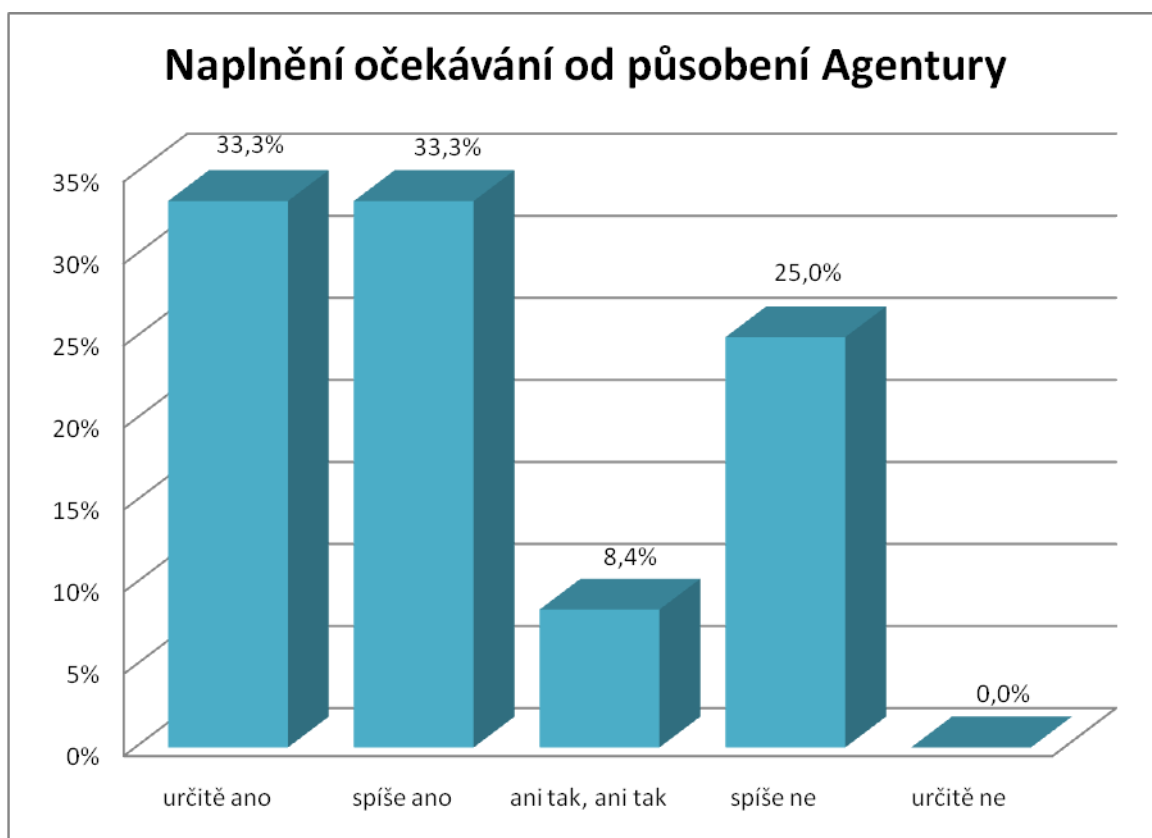
Na celkové **atmosféře v obci ve vztahu k příchodu Agentury** se aktéři nedokázali shodnout. Pro někoho byla pozitivní, plná očekávání, symbol příznivých změn, pro jiné nijak výrazná nebo nedůvěřivá. Atmosféra se v čase vyvíjela v neprospěch Agentury ze strany města. „Ze začátku byla příznivá, postupem času nepříznivá. Lidé nevěděli, co mají čekat.“ Neziskový sektor příchod uvítal, pro politiky to bylo „spíše špatně“. Postoje města se v čase proměnily. A dnes Agentura „nemá na růžích ustláno, nemá moc přízně na městě, nedošlo ke spolupráci úplně, ze strany města není zájem, město nechce dát peníze“. Zpočátku byl podle některých přístup města skeptický, protože „už zkusili vše“, jiní očekávali „přísun peněz“. Další váhali, jaký postoj k novému subjektu zaujmout: „Co jsou zač?“

Analýza dat vypovídá o tom, že **postoje obce jako celku vůči příchodu Agentury** byly ambivalentní. Za velmi příznivé označila postoje obce vůči příchodu Agentury méně než pětina dotázaných (16,7%) a za příznivé čtvrtina dotázaných (25%). Nepříznivé postoje zaujímala obec vůči příchodu Agentury podle názoru méně než pětiny aktérů (16,7%). Více než dvě pětiny postoj obce označily jako neutrální (41,6%). Celkově tedy nalézáme příznivé postoje obce vůči příchodu Agentury u více než dvou pětín aktérů (41,7%)

Aktéři měli řadu **očekávání**. U některých nebyla velká, jiní zase očekávali, že Agentura „přinese peníze pro více organizací a více pracovníků, kteří se budou moci zapojit při řešení“. Mezi očekáváními se objevuje „vytvoření koncepčního plánu a realizace konkrétních kroků k jeho realizaci“, „pomoc při řešení problémů romských komunit“ a zaangažování samotných Romů do řešení a jejich začlenění do města. I zde nalézáme nejasnost ohledně způsobu působení Agentury v místě. „Zpočátku jsem moc nevěděl, jestli bude Agentura ve styku s klienty. Potom jsem pochopil, že je tady jen jako prostředník mezi úřadem vlády a organizacemi.“ Agentura měla pomoci s psaním projektů, orientací v problémech, odbornou radou a výpomocí. Někdo očekával, že bude síťovat a také „tlačit na město“, aby byly přijímány další integrační opatření. Důraz byl kladen na projektové poradenství.

A do jaké míry se očekávání aktérů naplnila? Názory aktérů vypovídají o velké spokojenosti. Očekávání se určitě naplnila u třetiny aktérů (33,3%) a spíše naplnila u další třetiny aktérů (33,3%). Neutrální hodnocení nalézáme u méně než desetiny dotázaných (8,4%). Naopak spíše se očekávání nenaplnilo u čtvrtiny dotázaných (25%). V Přerově vládne velká spokojenost. Je to dáno tím, že očekávání aktérů byla realistická a Agentura je uměla uspokojit.

5.3. Dosahování cílů, poslání Agentury a jejich vnímání aktéry

Vzhledem ke zjištěným pestrým očekáváním a velkému projektování všemožných názorů a podnětů do příchozí intervence, jsme se rozhodli blíže věnovat také tomu, jak aktéři vnímali cíle a poslání Agentury a jak hodnotili jejich dosahování.

Základní dokument pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech definuje hlavní poslání Agentury následovně: „Agentura je nástrojem Vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociálního začleňování. Agentura pro sociální začleňování podporuje obce a města, aby mohly plnit svoji funkci - zajišťovat či pomáhat zajistit všem

občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Agentura podporuje taková opatření, která pomohou samosprávám v procesu sociální integrace obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a v rozvoji sociálně vyloučených lokalit v kontextu a zájmu celé obce/města a všech jejích občanů. Posláním Agentury je propojovat subjekty na místní úrovni tak, aby spolupracovaly při sociálním začleňování. Agentura podporuje nadresortní přístup a propojování působení veřejné správy a neziskového sektoru.“

Zejména se pak jedná o podporu v oblasti:

- zajištění služeb na podporu vzdělání, podporu zaměstnanosti, sociálních služeb a sociálního bydlení, a zajištění infrastruktury pro tyto služby
- čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů, státního rozpočtu, krajských dotačních programů a dalších zdrojů
- komunikace s ústředními orgány státní správy, zejména resorty, které mají sociální začleňování v gesci; z podnětů při práci v lokalitách Agentura formuluje návrhy v oblasti legislativy, dotačních titulů, sociálních politik, apod.

Jak ale **poslání Agentury vnímají samotní aktéři** v lokalitě? V Přerově se setkáváme s velmi široce uchopeným a vnímáním poslání Agentury. Poslání Agentury spočívá v:

a) Síťování aktérů

Agentura má síťovat aktéry, propojit je, vytvořit platformu a za „vhodného ovzduší“, zahájit lokální partnerství a vytvořit jeho vize. Má „dávat dohromady jednotlivé organizace“ a zajistit „součinnost s obcí, která je problematická“.

b) Facilitaci a mediaci

Agentura má být „prostředník mezi samosprávou, krajem a NNO, má zprostředkovat spolupráci“. Dále má zajistit „zprostředkování kontaktů mezi sociálně vyloučenými lidmi a městem“. Má vyjednávat s městem, aby bylo procesům nakloněno.

c) Iniciaci změn

Agentura má vyvolat v lokalitě změny. Má „nastartovat procesy strategického plánování a zapojovat všechny aktéry“, přenášet dobré praxe, „medializovat dobré případy“ a směřovat k „systémové podpoře“.

d) Pomoci sociálně vyloučeným

K poslání patří také „pomoc lidem z problémových lokalit“, „podpora komunit“, „pomoc Romům“, jejich začlenění.

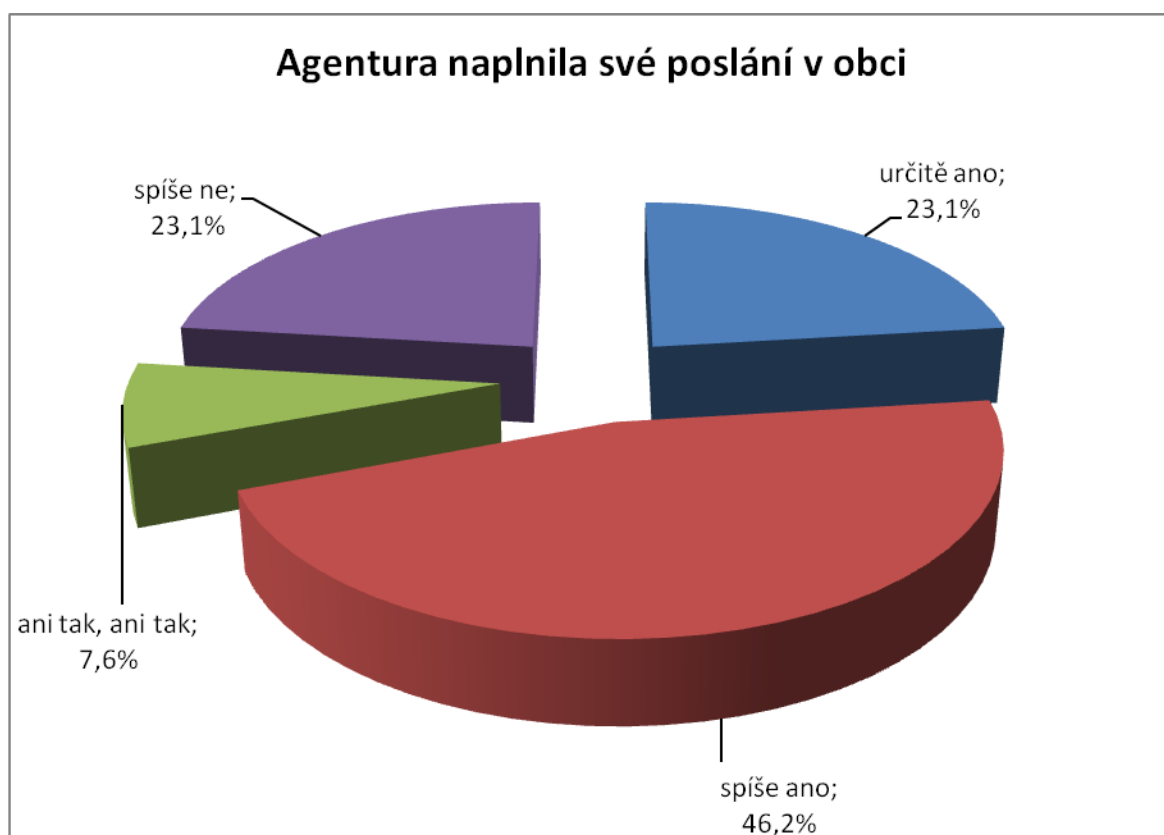
e) Přinést peníze

Agentura má přinášet do místa peníze, zejména organizacím.

f) Zavádět nástroje integrace

Posláním je implementovat programy na podporu zaměstnanosti, vzdělávání apod. Také rozvoj kapacit organizací v místě.

Podívejme se dále, jak bylo toto různorodě vnímané **poslání Agentury podle názoru aktérů naplňováno v obci**. Určitě bylo naplněno podle méně než čtvrtiny dotázaných (23,1%) a spíše bylo naplněno podle téměř poloviny dotázaných (46,2%). Neutrálně hodnotí dosažení poslání Agentury méně než desetina respondentů (7,6%). Spíše své poslání Agentura v obci nenaplnila podle méně než čtvrtiny dotázaných (23,1%). Celkově tedy Agentura naplnila své poslání v očích více než dvou třetin aktérů (69,3%), což je velmi dobrý výsledek.

V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech je uvedeno, že hlavním posláním Agentury je podpořit obce a města, aby mohly plnit svoji funkci - zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Právě na toto jsme se dotazovali aktérů v dotazníku a požádali jsme je, aby posoudili, **do jaké míry podpořila Agentura obec, aby byl zajištěn rovný přístup ve jmenovaných oblastech.**

V oblasti vzdělávání se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup ke vzdělávání byl zajištěn podle 83,4% dotázaných, nebyl zajištěn podle 8,3% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 8,3% dotázaných.

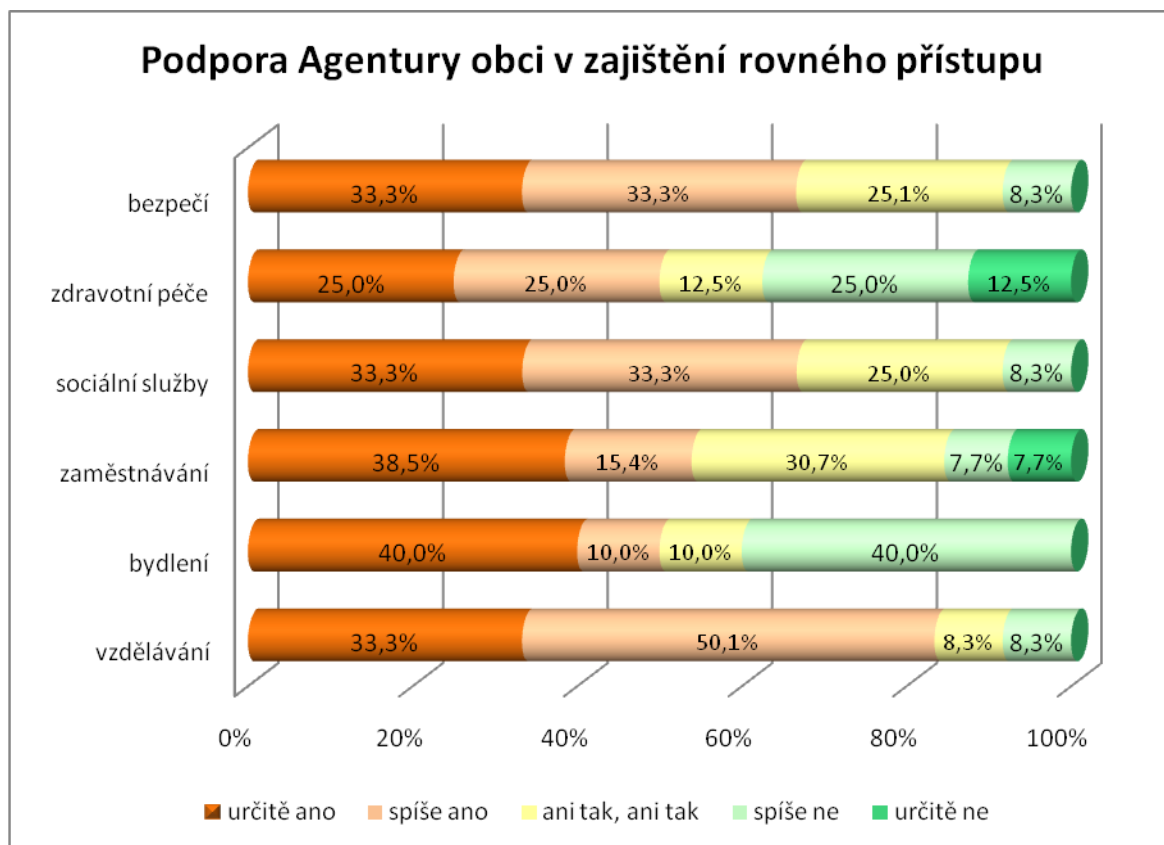
V oblasti bydlení se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k bydlení byl zajištěn podle 50% dotázaných, nebyl zajištěn podle 40% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 10% dotázaných.

V oblasti zaměstnávání se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k zaměstnání byl zajištěn podle 53,9% dotázaných, nebyl zajištěn podle 15,4% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 30,7% dotázaných.

V oblasti sociálních služeb se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k sociálním službám byl zajištěn podle 66,6% dotázaných, nebyl zajištěn podle 8,3% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 25% dotázaných.

V oblasti zdravotní péče se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup ke zdravotní péči byl zajištěn podle 50% dotázaných, nebyl zajištěn podle 37,5% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 12,5% dotázaných.

V oblasti bezpečí se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k bezpečí byl zajištěn podle 66,6% dotázaných, nebyl zajištěn podle 8,3% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 25,1% dotázaných.

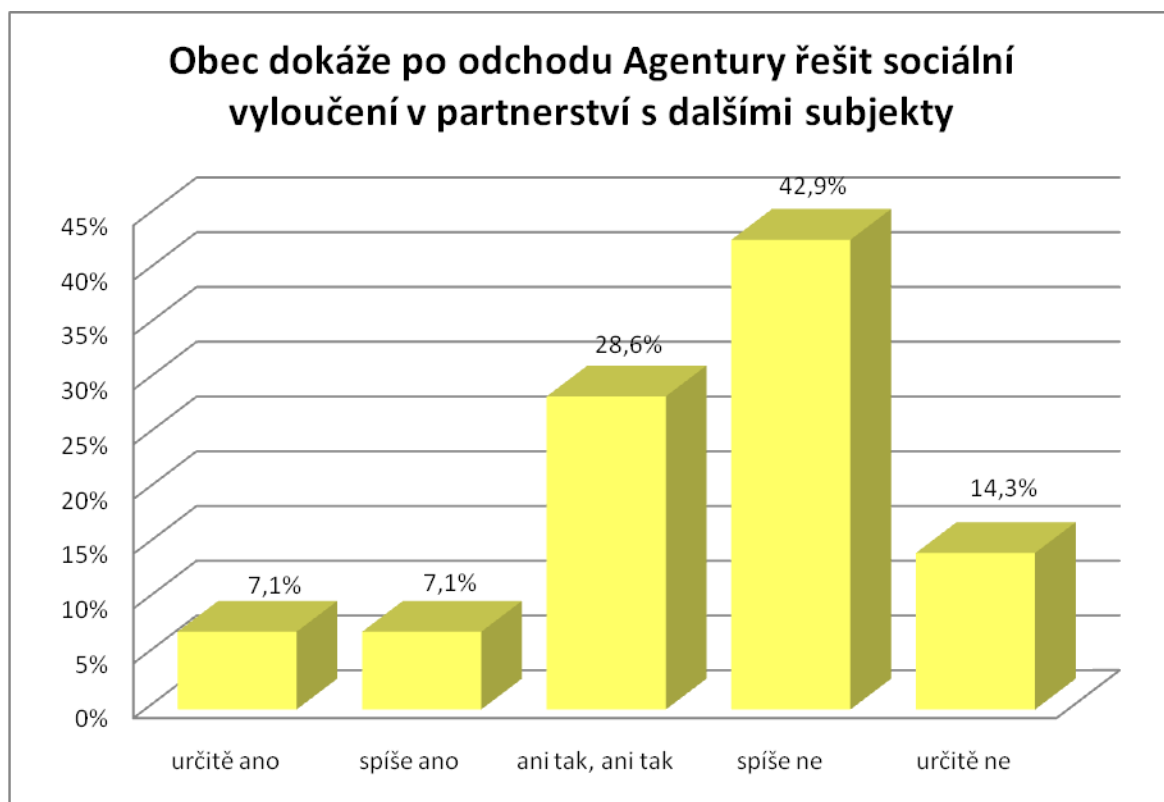

Jak z uvedeného grafu vidíme, tak podpora Agentury k zajištění rovného přístupu mířila především do oblasti vzdělávání (83,4%), méně do sociálních služeb (66,6%) a do oblastí bezpečí (66,6%). Ještě méně do oblasti zaměstnávání (53,9%), bydlení (50%) a zdravotní péče (50%).

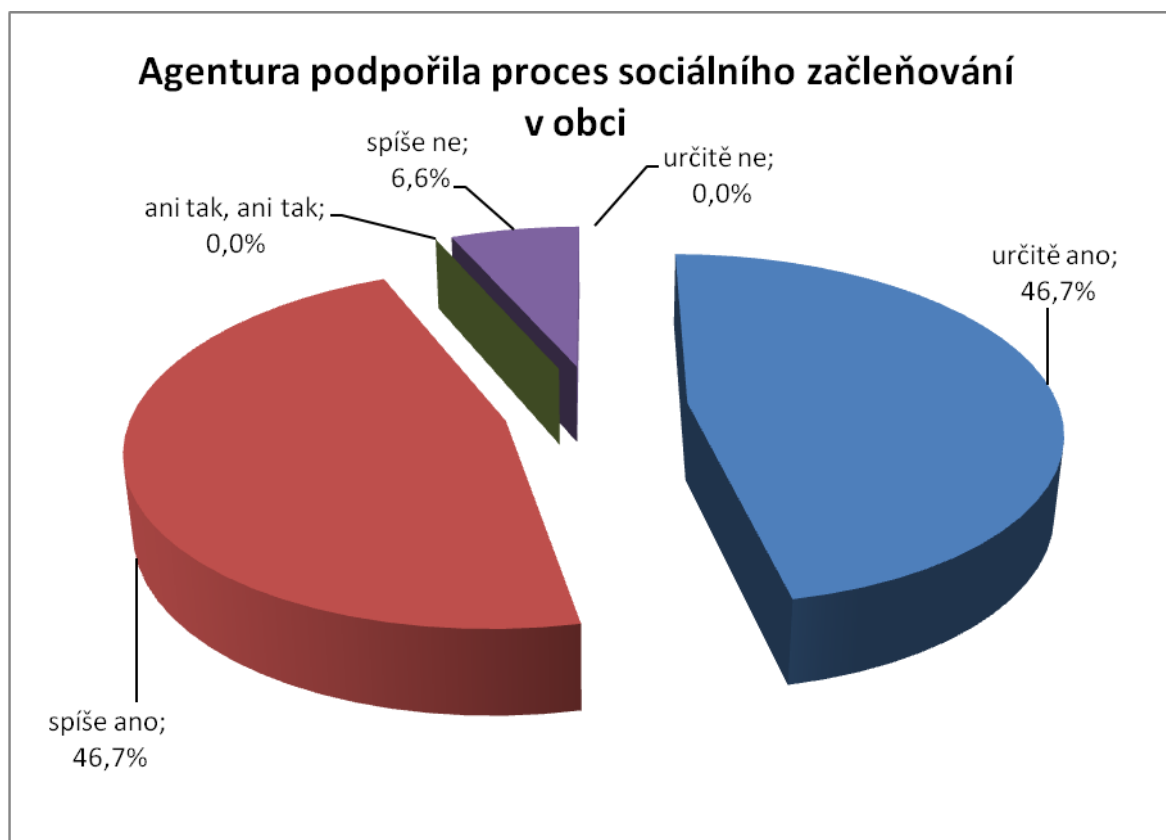
Další hodnocení se rovněž týká sféry naplnění poslání Agentury, kterým měla být podpora obce. **Dokáže obec po ukončení pilotního působení Agentury funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s dalšími subjekty v místě?**

Určitě to obec dokáže podle méně než desetiny dotázaných (7,1%) a spíše to obec dokáže podle další méně než desetiny dotázaných (7,1%). Neutrální hodnocení v tomto bodě vystavila více než čtvrtina aktérů (28,6%).

Naopak obec problematiku spíše neumí řešit podle více než dvou pětín dotázaných (42,9%) a určitě nedokáže podle více než desetiny dotázaných (14,3%).

A jak aktéři hodnotí skutečnost, zdali **Agentura podpořila nebo nepodpořila proces sociálního začleňování v obci**? Jak ukazují kvantitativní údaje, tak Agentura podpořila proces sociálního začleňování v místě zcela podle téměř poloviny dotázaných (46,7%) a spíše podpořila podle další téměř poloviny dotázaných (46,7%). Podle méně než desetiny dotázaných Agentura proces v obci spíše nepodpořila (6,6%). Tedy téměř všichni aktéři uvedli, že Agentura proces sociálního začleňování v obci podpořila (93,4%).

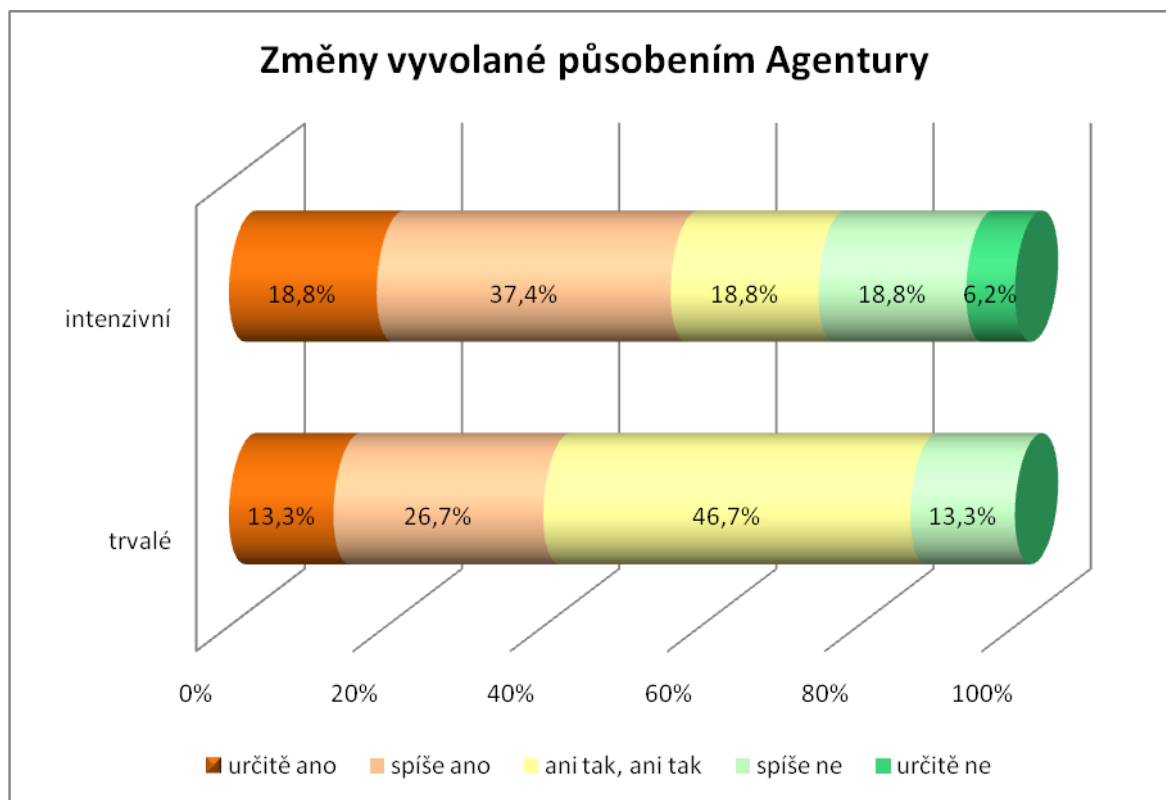
Čím nejvíce Agentura proces sociálního začleňování v obci podpořila? Podle odpovědí aktérů tato významná podpora pomohla „rozběhnout projekty, nejvíce ty co budou, projekty na sociální podnikání.“ Mířila nejvíce do oblasti „bezpečí, zaměstnávání a školství“. Také do oblasti sociálních služeb. Celkově se podařilo nastavit počáteční aktivity, došlo ke schválení IPRM, platforma začala fungovat. Agentura se věnovala otázce bezpečnosti „v souvislosti s pochody extrémistů“. Komunikovala s partnery a zástupci obce, přicházela s „iniciativními návrhy“. Příspěvek je zřetelný v oblasti síťování aktérů, mediální, informační a komunikační.

Ukazuje se, že se Agentura dokázala zaměřit na nejvíce problémové oblasti a dobře přechít sféru místních potřeb. Aktéři se cítí být podporováni. Navíc došlo i k aktivizaci „Romů, udělal kulaté stoly, svolal lidi, v hledání pracovních příležitostí“.

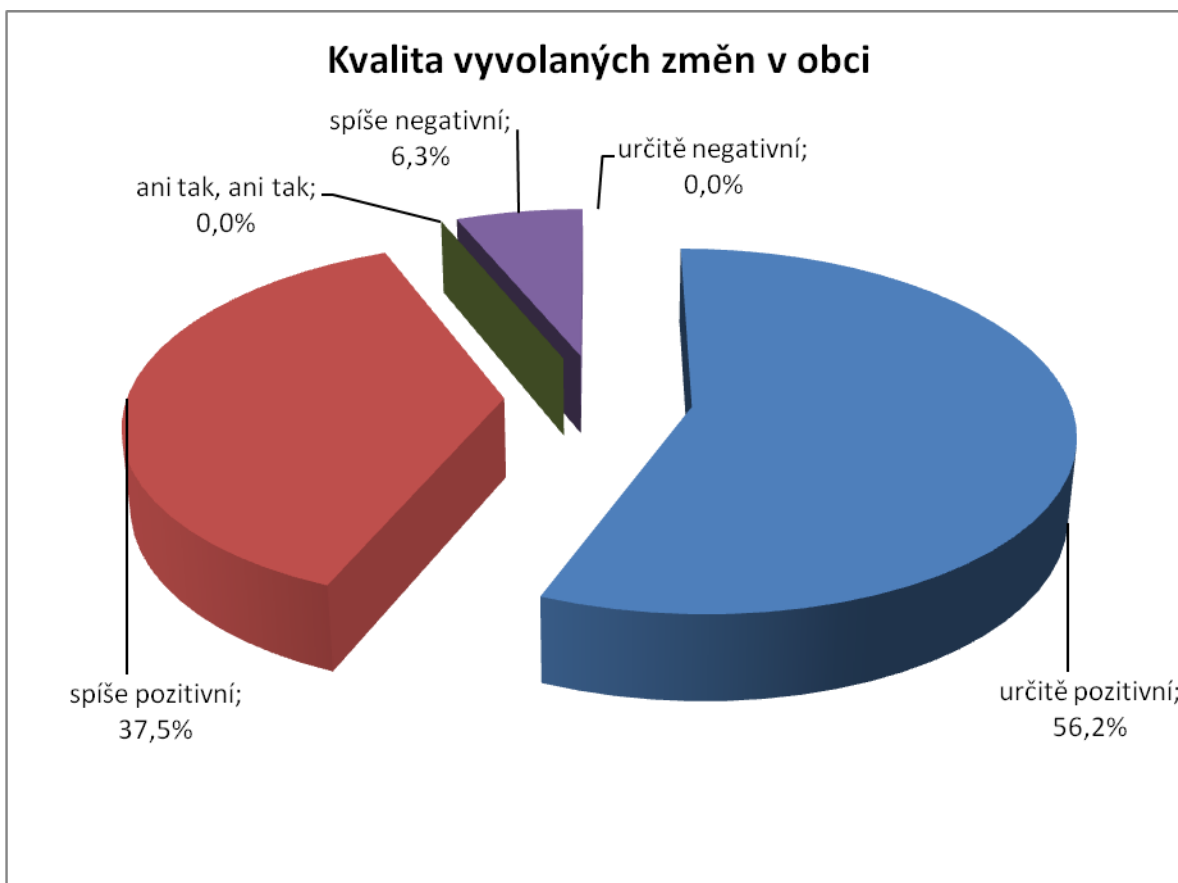
Jakou mají povahu změny, které Agentura do obce přinesla? Jsou změny trvalé nebo krátkodobé? Jak intenzivní změny jsou? A lze je považovat za pozitivní nebo negativní?

Změny považuje za zcela **intenzivní** téměř pětina dotázaných (18,8%), více než třetina aktérů považuje změny za spíše intenzivní (37,4%). Neutrální hodnocení vystavila intenzitě změn téměř pětina dotázaných (18,8%). Za spíše neintenzivní změny pokládá méně než pětina dotázaných (18,8%) a za zcela neintenzivní méně než desetina aktérů (6,2%).

Změny považuje za určité **trvalé** více než desetina dotázaných (13,3%) a za spíše trvalé více než čtvrtina z nich (26,7%). Za ani trvalé, ani krátkodobé je považuje téměř polovina aktérů (46,7%). Za spíše krátkodobé změny pokládá více než desetina dotázaných (13,3%) a za zcela krátkodobé nikdo. Projektovou řečí tedy můžeme hovořit o čtyřicetiprocentním očekávání udržitelnosti změn.

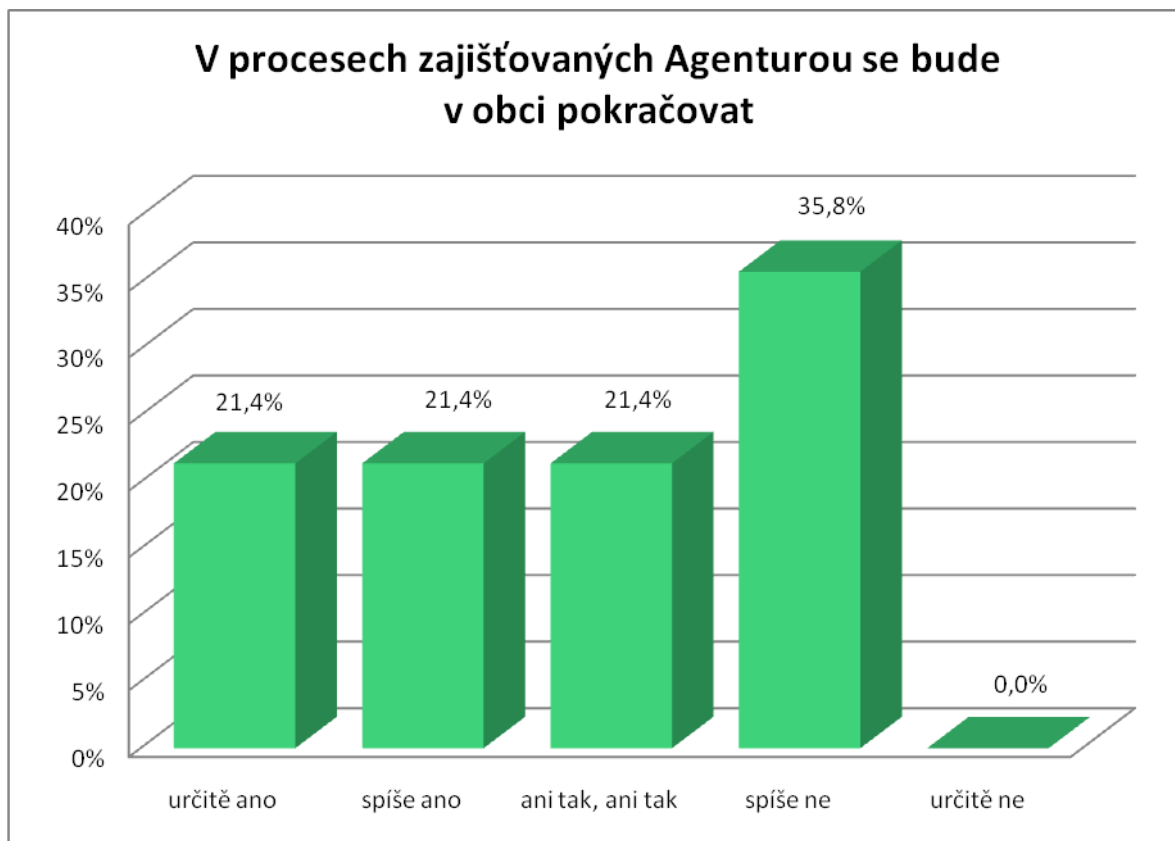

Z hlediska **kvality změny** hodnotí téměř tři pětiny dotázaných změny jako určité pozitivní (56,2%) a více než třetina dotázaných jako spíše pozitivní (37,5%). Za ani pozitivní, ani negativní změny nepokládá nikdo z dotázaných. A méně než desetina změny označila za spíše negativní (6,3%).

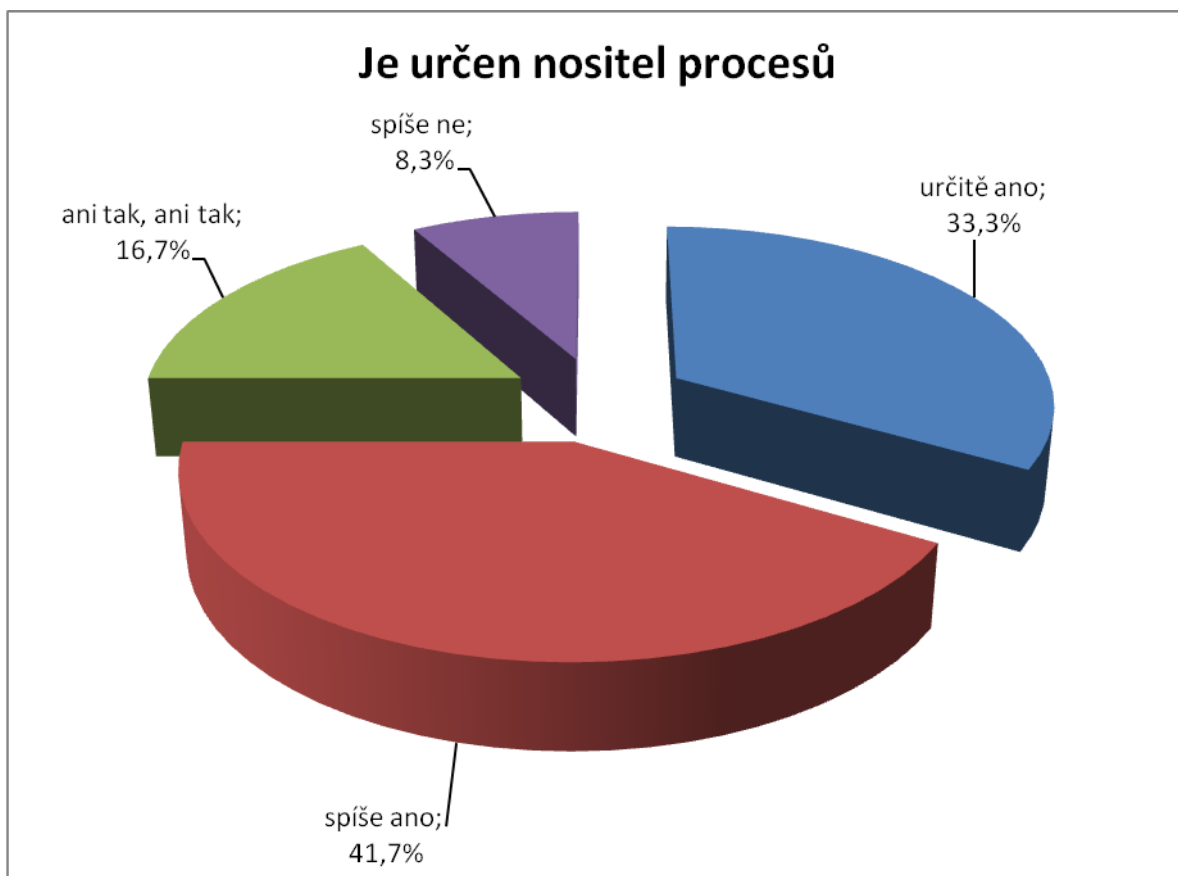

Co je za těmito pozitivními změnami? Aktéři pociťují „větší informovanost o problémech, zviditelnění a řešení problémů.“ Přínosy pozorují ve všech důležitých oblastech – v zaměstnanosti, vzdělávání, sociálních službách. „Lidé se více poznali, je zde vzájemná pomoc. Lidi se snaží i bez města. Je snaha spolupracovat. Bez města to ale nemá takovou váhu.“ Ke změnám došlo zejména u dětí, „u dospělých moc ke změnám nedošlo“. Organizace více spolupracují, vznikly nové projekty a zaznívá velmi neobvyklý výrok „díky Agentuře se obec dozvěděla o potřebách z terénu“.

Agentura v Přerově skončila k poslednímu červnu a byla po vyjednávání zařazena do systému vzdálené podpory. Nicméně **budou procesy doposud zajišťované Agenturou v obci dále pokračovat?** Na tuto otázku odpověděla více než pětina dotázaných (21,4%), že procesy budou určité pokračovat a více než pětina dotázaných (21,4%), že budou spíše pokračovat. Nerozhodnuta je více než pětina respondentů (21,4%). To, že procesy nebudou spíše pokračovat, se domnívá více než třetina dotázaných (35,8%) a to, že nebudou určité pokračovat, si nemyslí nikdo z dotázaných. Jak vidíme, více než dvě pětiny aktérů jsou přesvědčeny o pokračování procesů (42,8%) a více než třetina je vůči pokračování skeptická (35,8%). V Přerově se nad pokračováním částečně pochybuje.

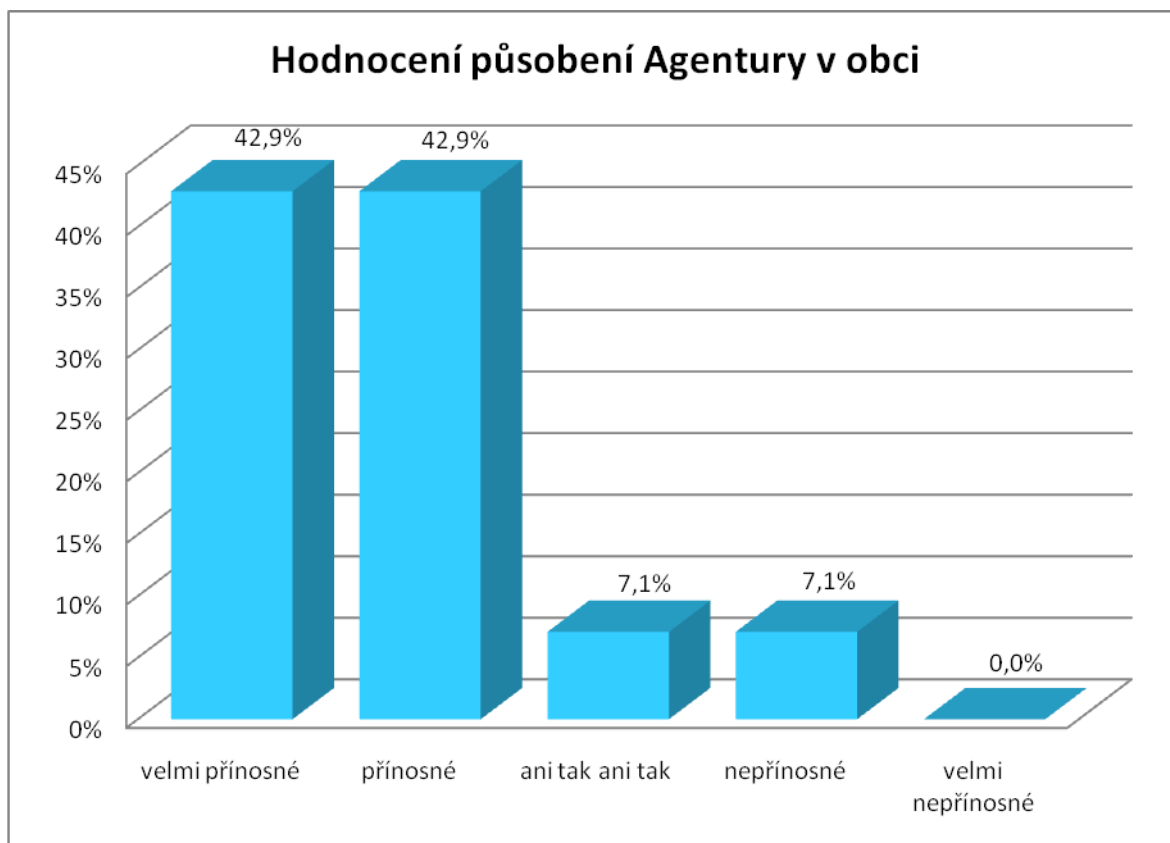

Třetina aktérů uvedla (33,3%), že je určitě **určen „nástupce“, nositel procesů, který převeze úlohu Agentury po jejím odchodu**. Další více než dvě pětiny si myslí, že je nositel procesů spíše zajištěn (41,7%). Pochybuje méně než pětina aktérů (16,7%). Pro méně než desetinu aktérů nositel spíše není zajištěn (8,3%).

Tímto **nositelem** je podle aktérů s největší pravděpodobností město. Ale setkáváme se s názorem, že i neziskové organizace. Byla „určena osoba na sociálním odboru, chybí někdo, kdo by uměl psát projekty. Obec by měla mít někoho, kdo to bude umět a pomůže lidem ve vytváření projektů.“ „Ze zákona obec, leč dělá na co stačí není toho dost...“.

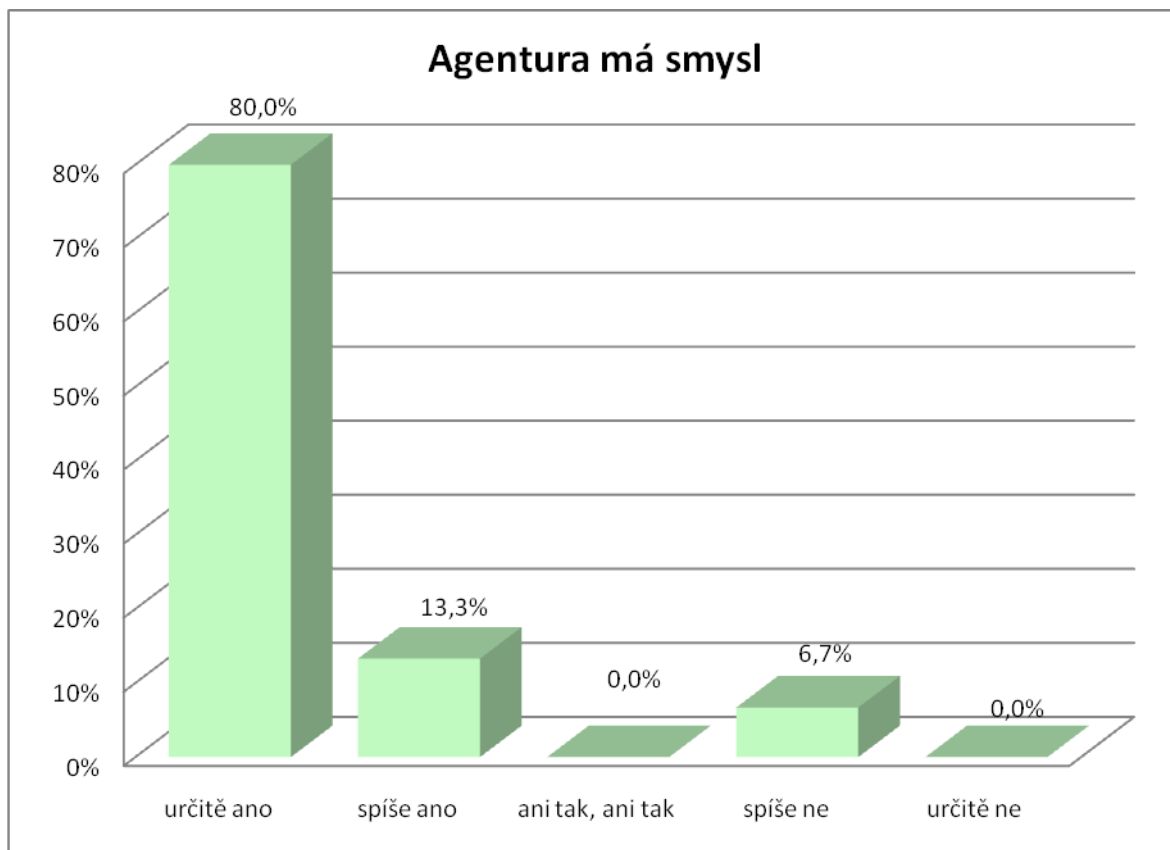
Jaké je tedy **celkové vyhodnocení působení Agentury v obci**? Více než dvě pětiny aktérů pokládají působení Agentury v obci za velmi přínosné (42,9%) a více než dvě pětiny ho pokládají za přínosné (42,9%). Za ani přínosné, ani nepřínosné považuje působení Agentury méně než desetina dotázaných (7,1%). Za nepřínosné působení Agentury označila méně než desetina dotázaných (7,1%) a za velmi nepřínosné ho nepovažuje nikdo. Celkem tedy přínos Agentury spatřuje v místě více než čtyři pětiny aktérů (85,8%). Přerov se tak stává třetí nejlépe hodnocenou lokalitou.

Co je příčinou takového dobrého hodnocení? Přispěla k tomu osobnost lokálního konzultanta, „*kdykoli potřebovali, byl vstřícný, pomáhal*“. Ve městě se objevil „*nezávislý partner, kterému šlo o začleňování, nezávislý na městě, přitom s velikou autoritou*“. Podařilo se „*nastartovat funkční platformu, bohužel nyní odchází předčasně, kdy ještě nejsou moc vidět výsledky, je ale potřeba udržet vůli spolupracovat*“. Začalo se pracovat na podstatných tématech. Více se komunikovalo a „*iniciativní návrhy přicházely od kompetentního subjektu*“. Agentura ale mohla být „*razantnější při vyjednávání s městem*“. Také se nedostavily slibované finanční prostředky.

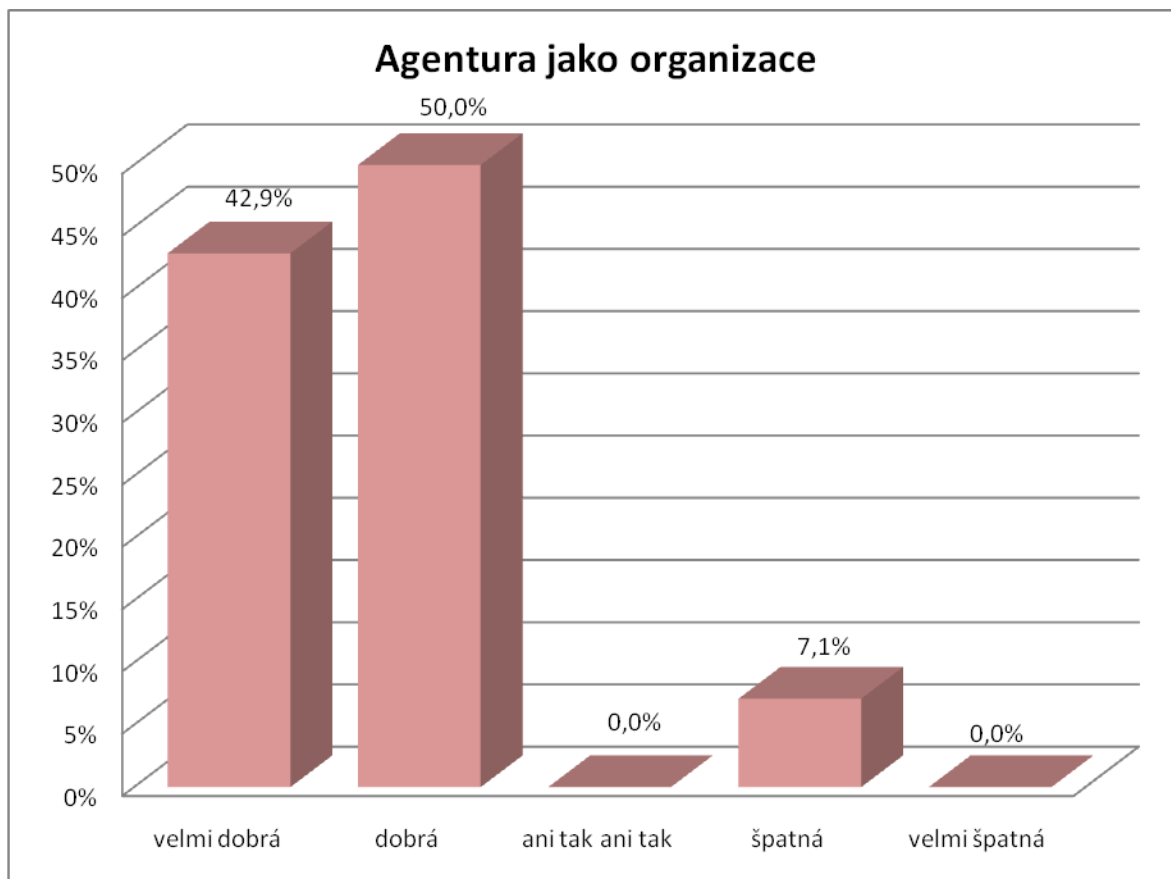
Co by se mělo stát, aby bylo působení Agentury přínosnější než doposud? Odpověď je jasná: zvýšit personální kapacity a zintenzivnit práci. Lokální konzultanti by měli být více systémově podpořeni, „*je potřeba zvýšit kompetence jednotlivých pracovníků a celé Agentury, tak aby je obec přijala*“. Také je třeba zapracovat na výstupech, aby byly výsledky ještě větší. „*Jeden člověk je málo. Čím více lidí řve, tím více to jde slyšet*“. Agentura by měla být vybavena nástrojem působení na obce, někdy je to třeba vyvinout „*větší tlak na orgány místní správy*“. V Přerově míří doporučení na zlepšení komunikace s městem a přemýšlí se, zdali by neměla mít Agentura vyšší kompetence. Také by mohla „*přinést peníze*“.

Jaký má Agentura jako organizace svého zaměření smysl? Podle čtyř pětín dotázaných má určitě smysl (80%) a podle více než desetiny respondentů má spíše smysl (13,3%). Méně než desetina aktérů uvedla, že spíše smysl nemá (6,7%). Většina aktérů nalézá v tomto počínání smysl (93,3%).

Celkový smysl je dán zaměřením projektu Agentury. Projekt má smysl zejména tím, že vede k výsledkům a iniciuje potřebné změny. „Rozběhla se spousta nových věcí, projekty, pomáhají“, „v ČR neexistuje nic funkčnějšího“, „jediná Agentura, která se danou problematikou zabývá“. Agentura má nesmírně důležitou roli. „Obec by mohla fungovat i samostatně, ale díky agentuře dochází k propojování na národní úrovni. Lidé ví, jak to funguje jinde, inspirují se, získávají zkušenosti, I město vidí, že to může fungovat. Agentura je neutrální, není to politický faktor, ani náboženský.“ Momentálně se „nikdo jiný tomu nevěnuje“. Významná je koordinace organizací, systémová práce, přitom „subjekt, který se věnuje koordinaci v regionech, nepůsobí. Jsou jen jednotlivé subjekty, je potřeba je propojit a tlačit na zastupitelstva a stát.“

Agentura jako organizace (ve smyslu instituce) působila na aktéry velmi dobrým dojmem, je v kondici. Za velmi dobrou ji označily více než dvě pětiny respondentů (42,9%), za dobrou pak polovina dotázaných (50%). Méně než desetina dotázaných Agenturu označila jako špatnou organizaci (7,1%). Hodnocení je velmi přesvědčivé a příznivé (92,9%).

Proč tomu tak je? Agentura v Přerově dodržovala závazky, „vždy platilo, co bylo domluveno“. Agentura je „vládní organizace, s určitou byrokracií a dlouhým rozhodovacím procesem, nyní i vycouváním z města“. Podařilo se jí překonat „dětské nemoci, má to vizi i personální zabezpečení, jsem velmi spokojen, otázkou je, jak to posunovat dále, organizační zakotvení je problém“. Agentura „pomáhala při spolupráci subjektům, zajišťovala setkání, informovala o možnostech“. Působila seriózně. Pracují v ní zapálení lidé, „věří tomu, co dělají“. Agentura dokázala podat věci srozumitelným jazykem a „přehledně“. „Věděl jsem, na koho se můžu obrátit, měl jsem kontakty na lidi, kteří pomůžou.“

Jak nahlíží aktéři na cíl Agentury? *Základní dokument pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech* definuje cíl následovně. „Cíle Agentury je dosaženo, pokud obec dokáže funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s úřady, školami, neziskovým sektorem, policií, podnikateli a dalšími subjekty a při zapojení občanů. Dílčím způsobem může být cíle dosaženo i tehdy, pokud Agentura podpoří procesy sociálního začleňování v obcích, ovšem komplexní řešení není možné např. z politických důvodů.“

Aktéři vnímají cíl následovně a nutno opět říci, že různorodě. V zásadě jsme se setkali s několika výklady cíle Agentury.

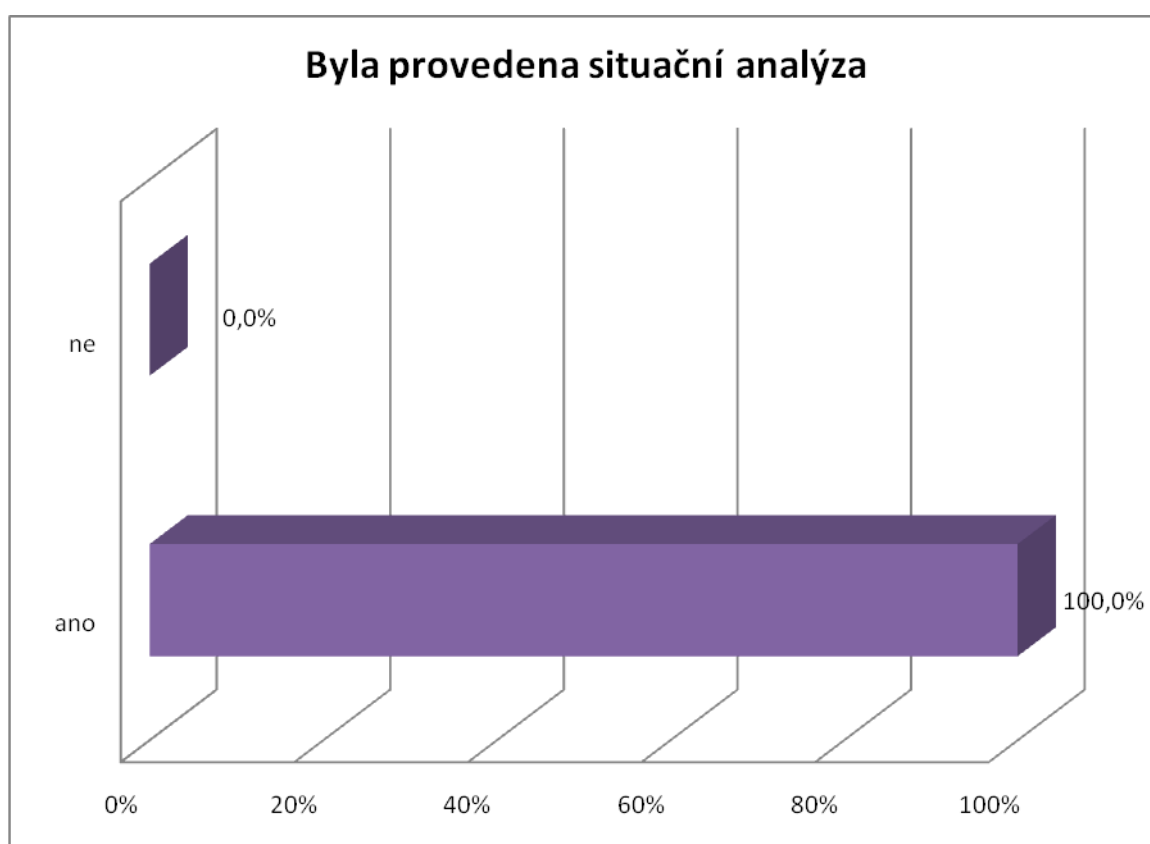
- a) Iniciační – Agentura má vyvolávat změny, iniciovat „organizační procesy“
- b) Integrační – Agentura má začleňovat „lidi do společnosti, do běžného života“
- c) Meziresortní – Agentura je zprostředkující organizací, která má předávat informace mezi dílčími sférami a působit systémově
- d) Inkluzivní – Agentura má zavádět a vytvářet nástroje inkluze a měnit mechanismy začleňování
- e) Koordinační – Agentura má síťovat subjekty a koordinovat procesy v místě, aktivizovat
- f) Nátlakový – Agentura má působit na obce, aby byly více nakloněny řešení problémů

Existuje mnoho **okolností, které mohly ovlivnit působení Agentury v obci**. Co ovlivňovalo podle aktérů působení Agentury v Přerově? Nejvíce je tematizován vztah k městu. Na Agenturu působilo „nastavení města, politická situace ve městě“, „lapsus s příslibem 0,5 mil. Kč, vedení sociálního odboru (respektive jeho změna), politická reprezentace, populismus“, „slabší argumentace při zdůvodňování cílů a možná i přístup města“, „nevyhovující postoj města k Agentuře, město ji přijalo jen částečně“, „nebyla podpora ze strany magistrátu“, „neochota města spolupracovat“. Vedle toho ale příznivě působila podpora neziskových organizací. Někteří ještě uvedli „chaos první roku a slibování peněz, které nebyly“.

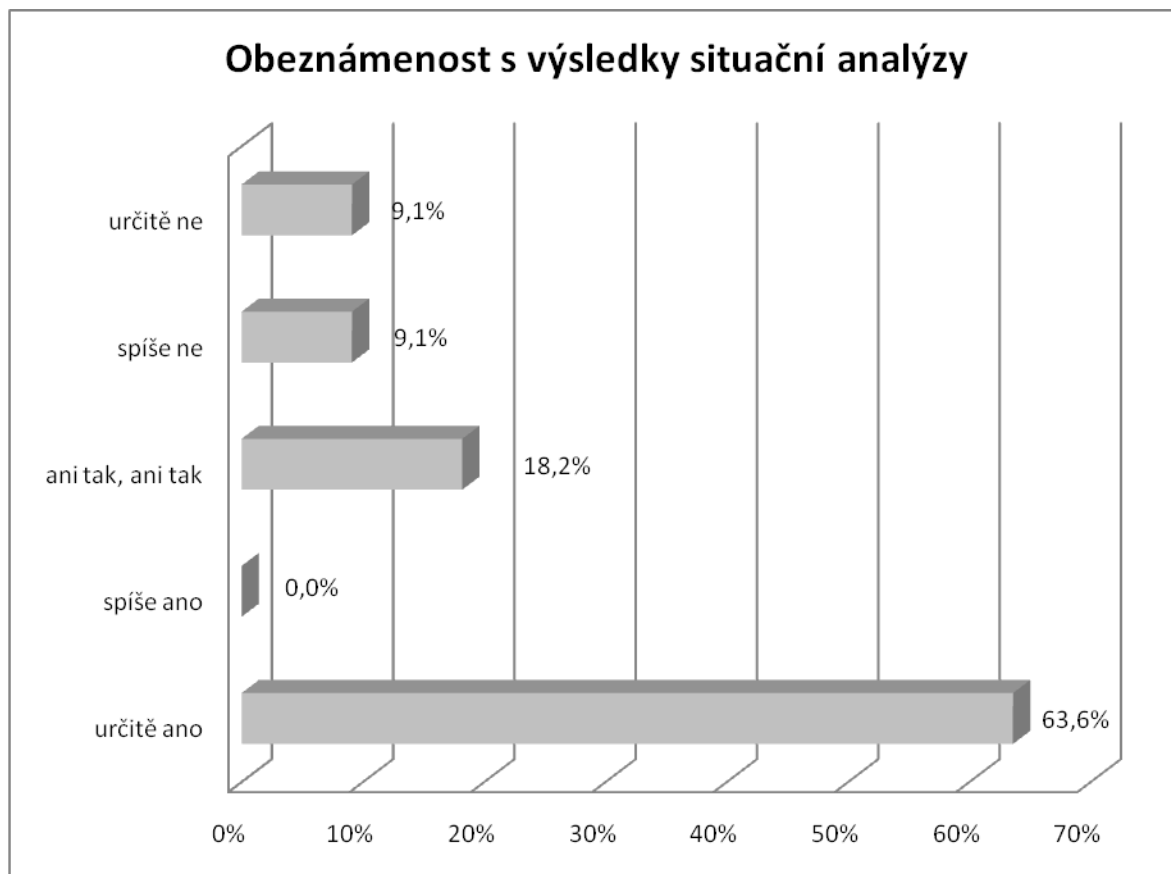
5.4. Situační analýza

Za standardní součást působení Agentury v lokalitě bylo zajištění **provedení situační analýzy**, která si kladla za úkol přinést data o obyvatelích lokality, hlubší porozumění dění v lokalitě a celkové situaci a pochopení příčin problémů a souvislostí, které jsou překážkami v jejich řešení. Takováto analýza *je nezbytným předpokladem pro kvalitní strategické plánování, a stanovení jednotlivých kroků proti sociálnímu vyloučení* (Příručka pro sociální integraci).

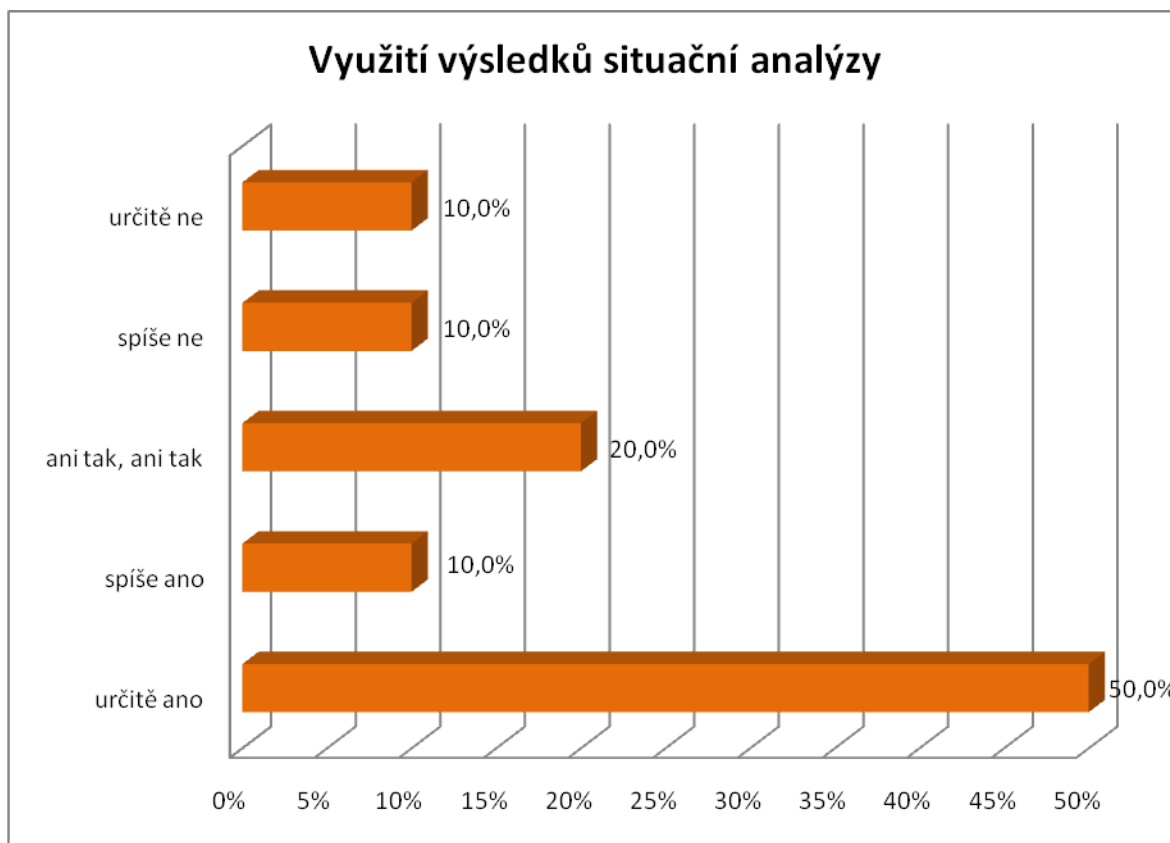
Prověřovali jsme, **zdali byla situační analýza provedena** a jak ji místní aktéři přijali. V Přerově provedena byla, což potvrdili všichni dotázaní (100%).

S **výsledky situační analýzy se zcela určitě obeznámily** téměř dvě třetiny respondentů (63,6%), téměř pětina s odpovědí **váhá** (18,2%). Téměř desetina dotázaných se s analýzou **spíše neobeznámila** (9,1%) a stejný počet se s ní **určitě neobeznámil** (9,1%).

Výsledky situační analýzy určitě využila polovina dotázaných (50%) a **spíše využila** desetina dotázaných (10%). Celkově je využily tři pětiny aktérů (60%). S odpovědí **váhala** pětina dotázaných (20%). Naopak **určitě výsledky nevyužila** desetina respondentů (10%) a **spíše je nevyužila** další desetina respondentů (10%).

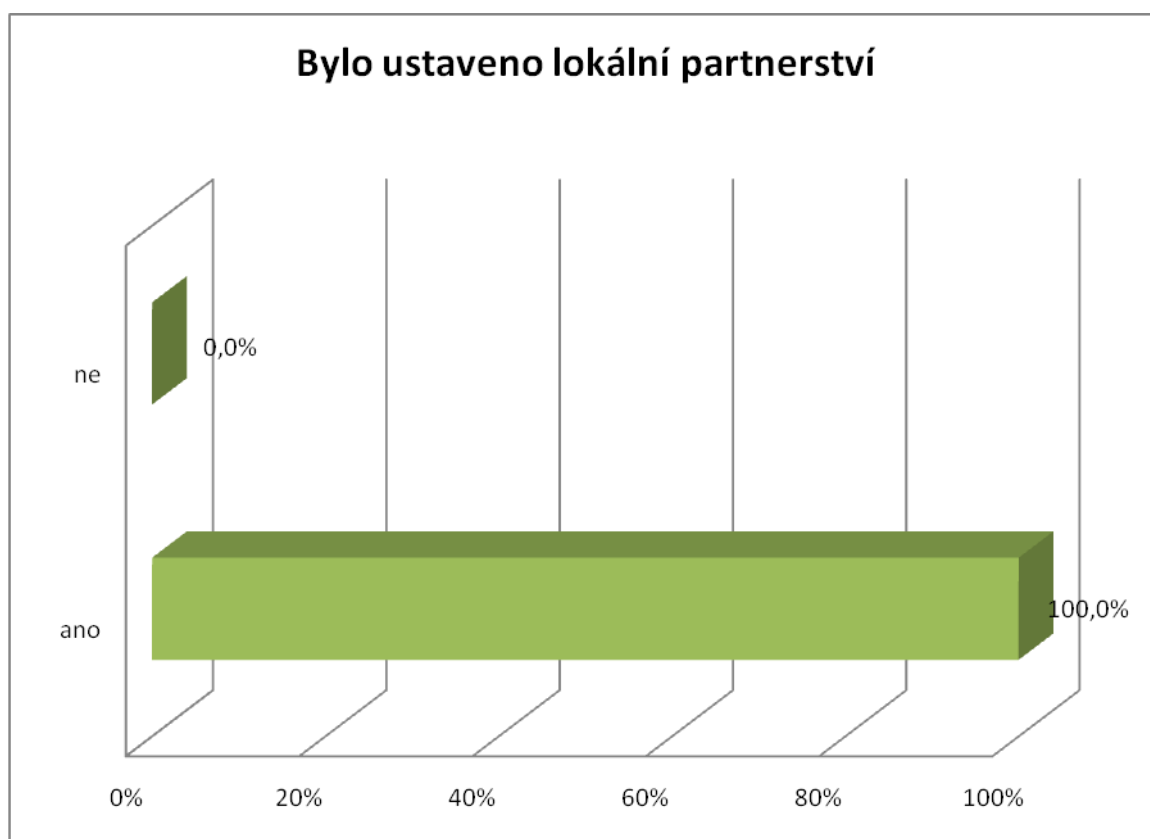

Analýza byla využita „při prosazování komunitní práce, výborně popsany stav“. „Udělal jsem si obrázek, získala přehled. Zajímavá demografická křivka, čísla ale nejsou přesná, ne všichni lidé jsou evidováni.“ „Nastal ale problém, v novinách byl uveřejněn výcuc, po němž následovaly anonymní dopisy a velké problémy. Chyba byla na straně novin.“

5.5. Vyhodnocení metod – lokální partnerství a spolupráce s aktéry

V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se uvádí, že lokální partnerství je základem činnosti Agentury v lokalitách. Lokální partnerství je platforma, na které dochází k pravidelnému setkávání zástupců obce a dalších aktérů, kteří jsou nebo mohou být angažováni v procesu sociálního začleňování. V rámci této platformy dochází k aktivizaci / síťování, jehož smyslem je aktivizace místních kapacit, podpora místních organizací, maximální využití dostupných místních zdrojů, dále poskytování know-how ve všech klíčových oblastech, jež mají vliv na sociální začleňování, prostředkovat nejlepší praxe z dalších obcí.

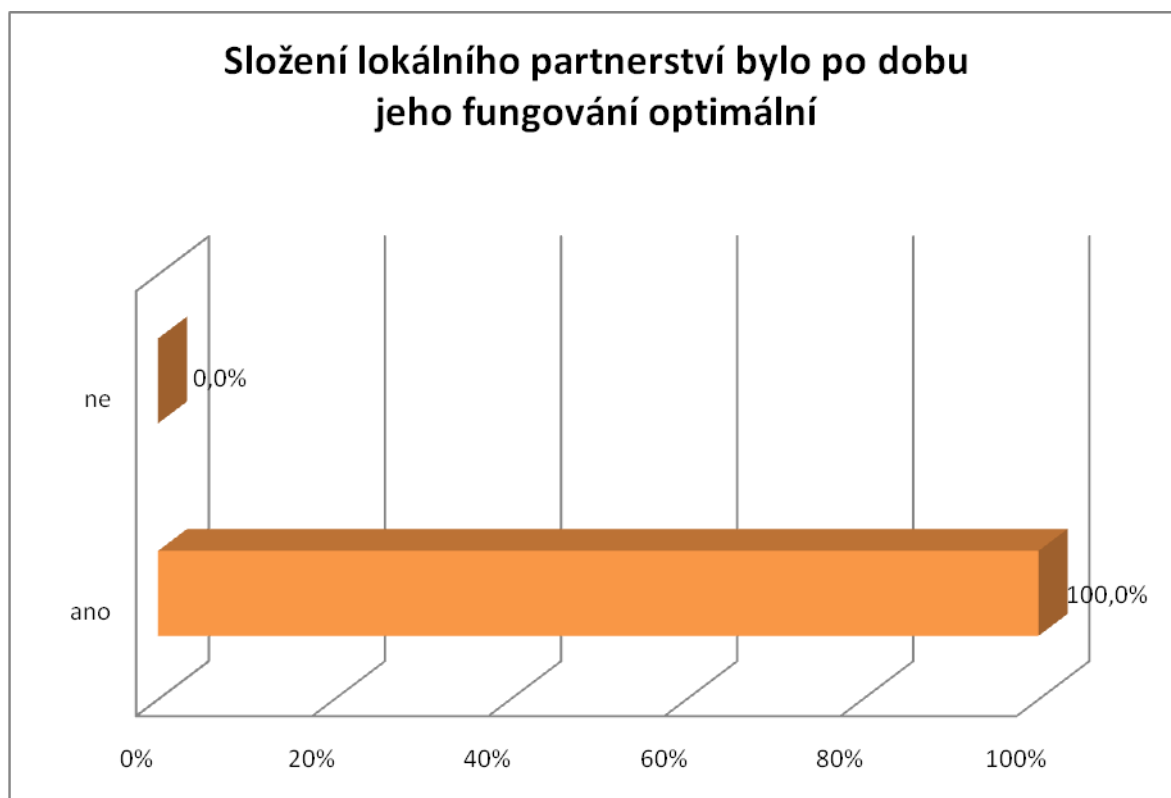
Prověřovali jsme, zdali bylo **lokální partnerství ustaveno**. V Přerově skutečně vzniklo, jak potvrzují všichni dotázaní.

Do Lokálního partnerství Přerov byli podle hodnocení aktérů **osloveni vhodní partneři**, o tom jsou přesvědčeni všichni respondenti.

Ke **složení lokálního partnerství** se aktéři vyslovovali příznivě. „Všechno ok“, „všichni táhli jedním směrem“. Chybělo „zapojení politiků, kteří se od toho distancovali, ale byli tam všichni klíčoví hráči z různých pracovních skupin“.

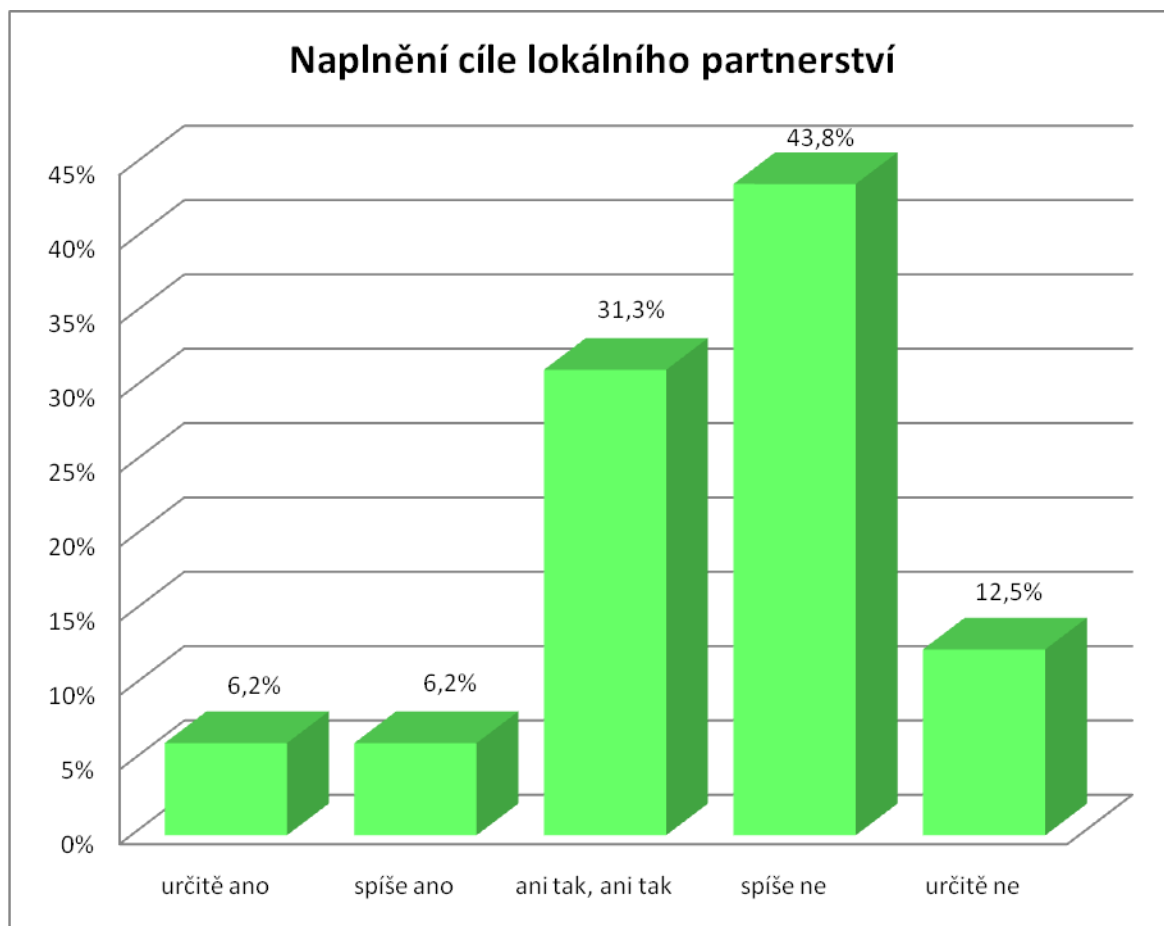
Všichni aktéři pokládají **složení lokálního partnerství po dobu jeho fungování** za optimální (100%).

Setkávání „nemělo formální podobu, byla snaha řešit problémy“, setkávali se navíc lidé, „kteří spolu spolupracují, dělají to rádi“.

Hlavním cílem lokálního partnerství bylo podle aktérů řešit problémy a angažovat do řešení vhodné organizace. Partnerství mělo za cíl podílet se na IPRM, plánovat, navrhovat konkrétní opatření, podporovat začleňování, předávat si informace, realizovat projekty, propojovat organizace, zajistit koordinaci služeb, předcházet záškoláctví dětí, navození spolupracující atmosféry a vytvoření důvěry.

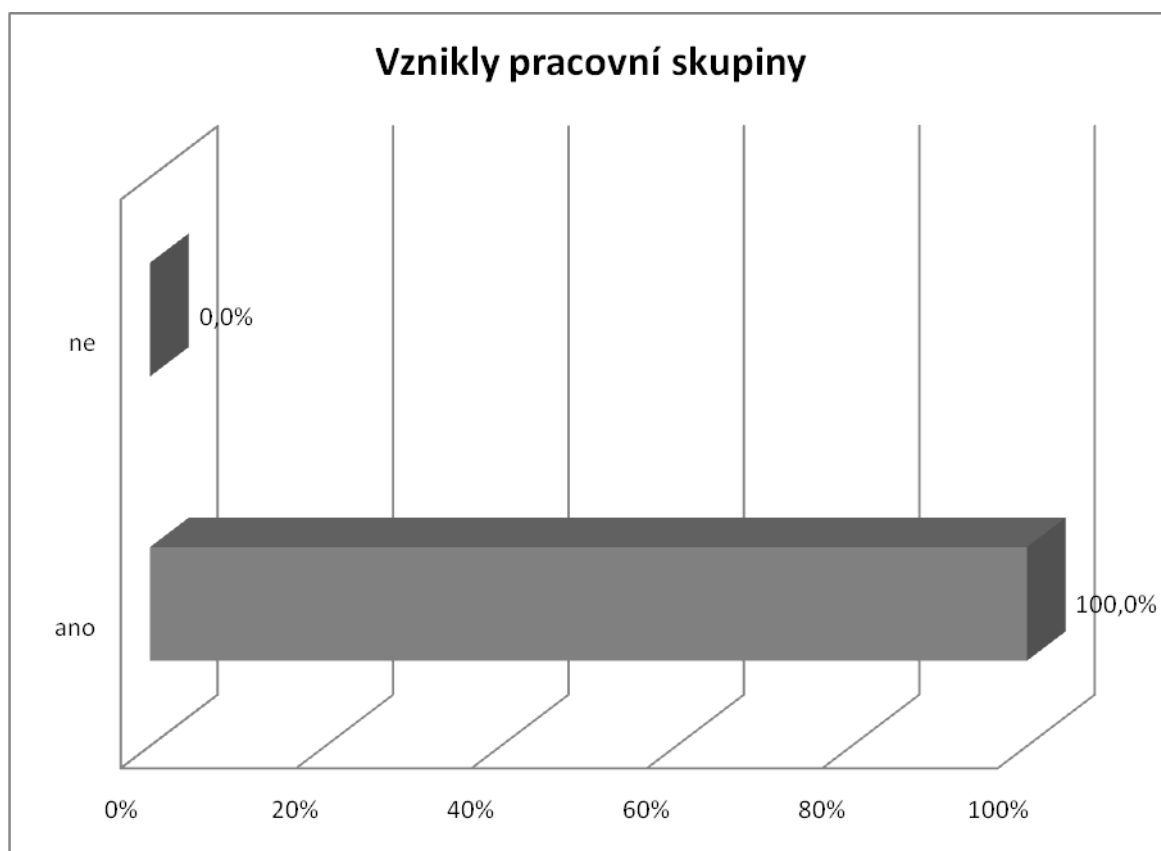
Podle hodnocení aktérů došlo k **naplnění zmíněného cíle lokálního partnerství** z menší části. Podle méně než desetiny dotázaných bylo cíle lokálního partnerství spíše dosaženo (6,2%) a podle stejného počtu určitě cíle dosaženo bylo (6,2%). To, že cíle nebylo ani dosaženo ani nedosaženo, uvedla téměř třetina respondentů (31,3%). Cíle spíše nebylo dosaženo podle názoru více než dvou pětín aktérů (43,8%) a určitě nebylo dosaženo podle více než desetiny dotázaných (12,5%). To, že bylo dosaženo cíle lokálního partnerství, tedy celkem označila pouhá více než desetina aktérů (12,4%). Jedná se o velmi nízké hodnocení.

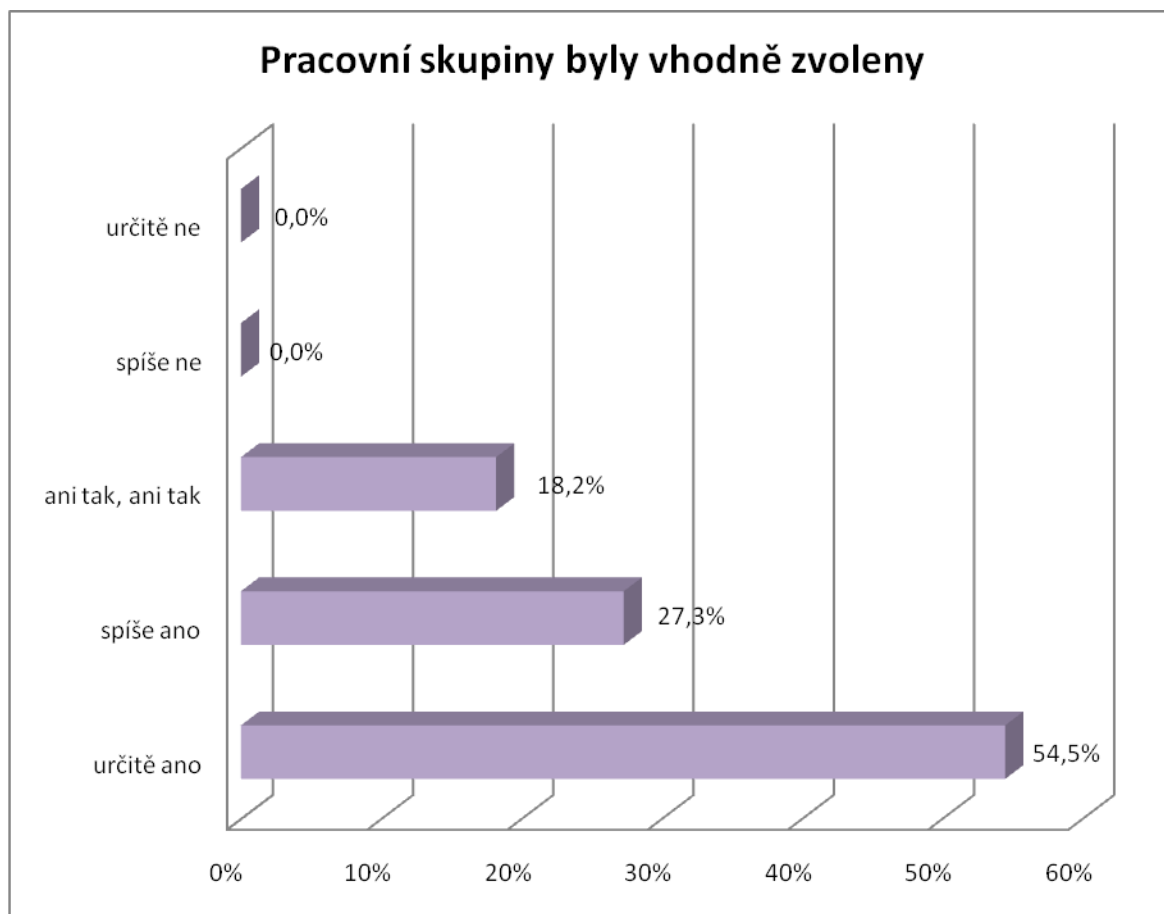
Aktéři mezi **pozitivy lokálního partnerství** uváděli především propojení subjektů, funkčnost IPRM, samotný fakt vzniku partnerství, kvalitní „zasíťování“, vzájemnou komunikaci, výsledky např. v oblasti zaměstnanosti, propojení neziskových organizací, předávání zkušeností („můžu se obrátit na jiné subjekty, poradí mi spíše než obec“), vzájemnou podporu, informovanost („aktéři věděli, co se děje na úrovni integrace“), „propojení služeb, návaznost činností“, „usnadnilo to hledání partnerů a jejich výběr“. Také se „našla se společná řeč a začalo se řešit záškoláctví úpravou školních řádů“.

Objevovaly se také **negativa** lokálního partnerství. K nim patří to, že není zajištěna návaznost a další fungování partnerství. Negativně LP ovlivňovala „politická reprezentace, její přístup a populismus“. Závěry z jednání nebyly závazné a „spolupráce s městem byla obtížná“. Partnerství mohlo „fungovat už dříve a ne až poslední rok“.

V rámci lokálního partnerství vznikly **pracovní skupiny**. O tom jsou přesvědčeni všichni dotázaní (100%).

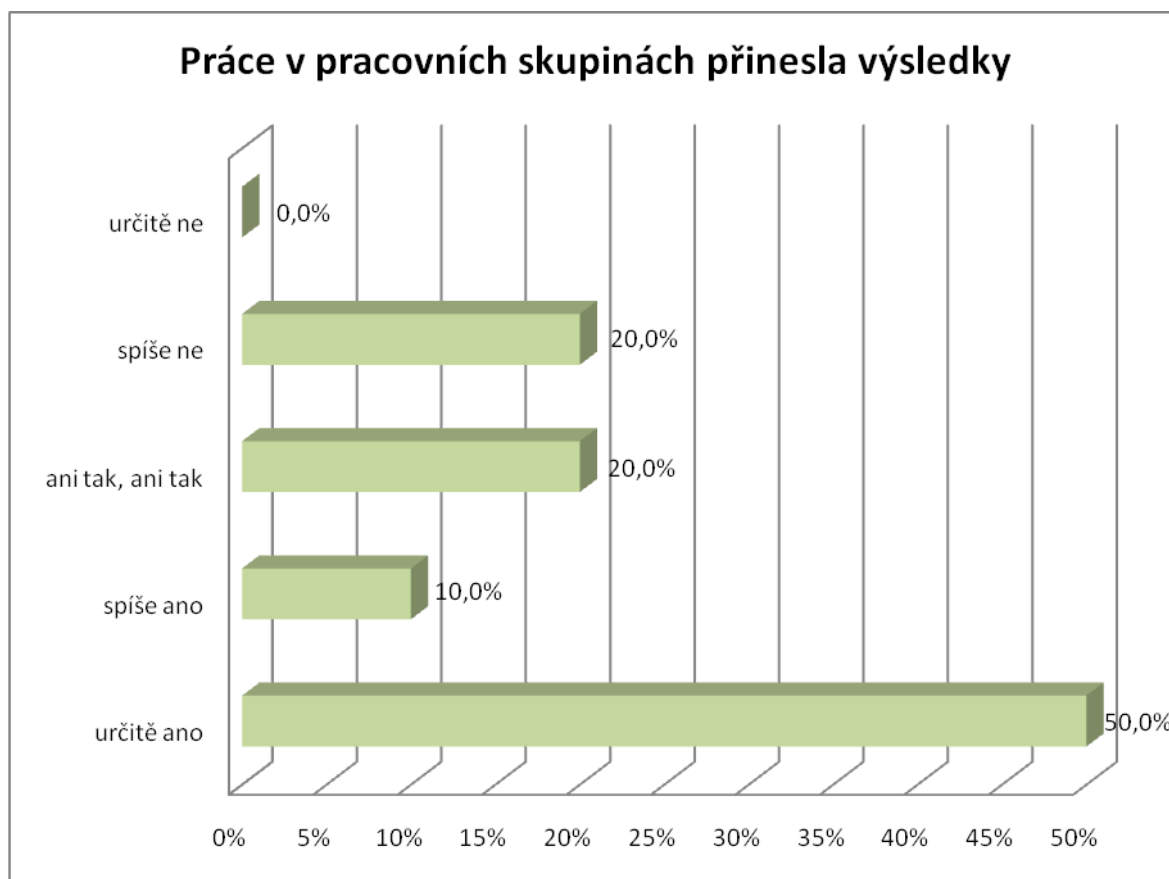

Podle více než poloviny dotázaných byly pracovní skupiny určitě **vhodně zvoleny** (54,5%) a podle více než čtvrtiny spíše nebyly vhodně zvoleny (27,3%). Téměř pětina dotázaných s odpovědí váhá (18,2%).

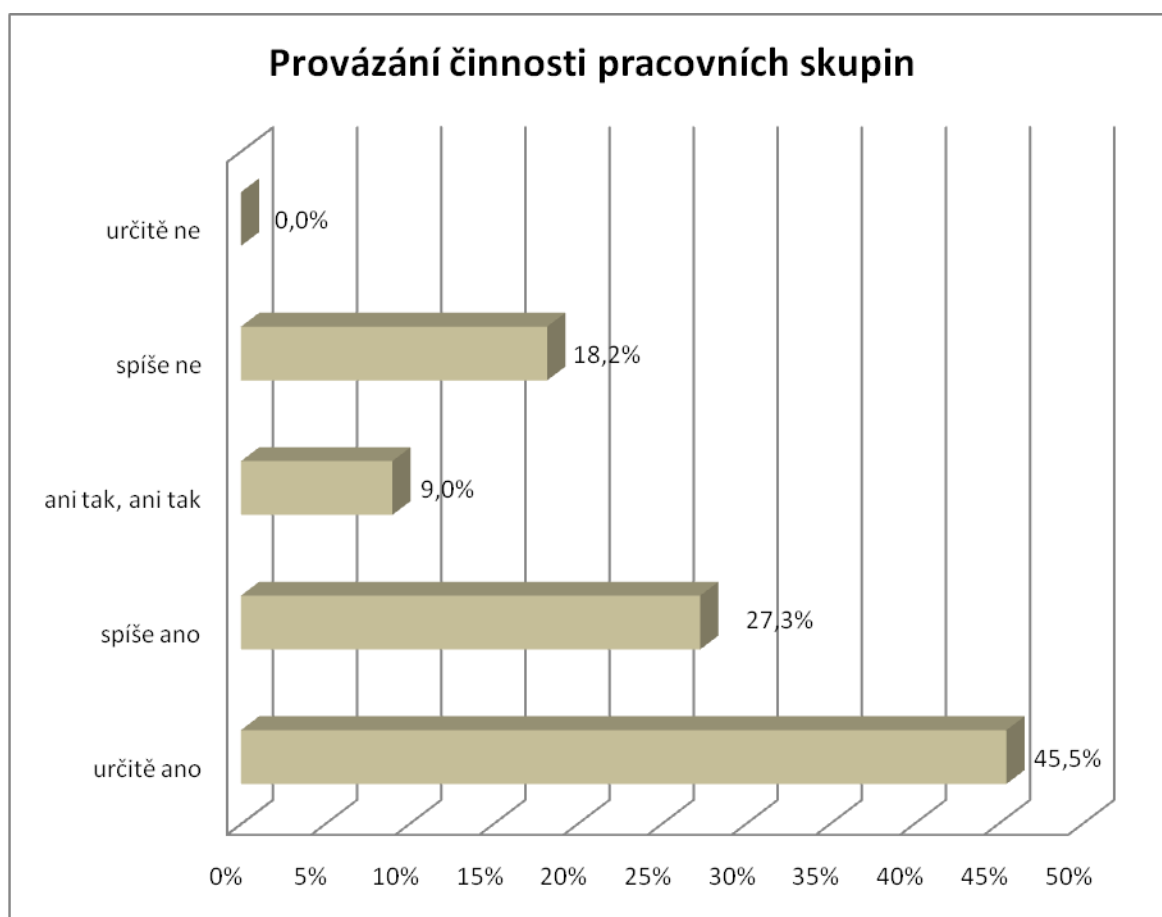
Zmiňovanou předností skupin bylo, že vznikly podle jednotlivých oblastí a „na základě jasně formulovaných potřeb“. Chyběla ale oblast bydlení. „Na začátku byl problém v pochopení, co se má dělat“, ale jinak panuje spokojenost.

Přinesla práce v pracovních skupinách nějaké výsledky? Polovina uvedla, že práce určitě výsledky přinesla (50%) a více desetina uvedla, že práce výsledky spíše přinesla (10%). Neutrální hodnocení zaznamenáváme u pětiny respondentů (20%). Výsledky skupiny spíše nepřinesly podle pětiny dotázaných (20%). Celkově tak přínos práce vnímají tři pětiny dotázaných (60%).

Práce v pracovních skupinách se týkala řešení otázky bezpečnosti, zaměstnanosti, vzdělávání. To, že došlo ke spolupráci, je samo o sobě představováno jako velmi dobrý výsledek. Agentura dokázala řídit několik procesů. Připravovaly se projekty, došlo k „navození atmosféry zvýšeného podávání projektů“.

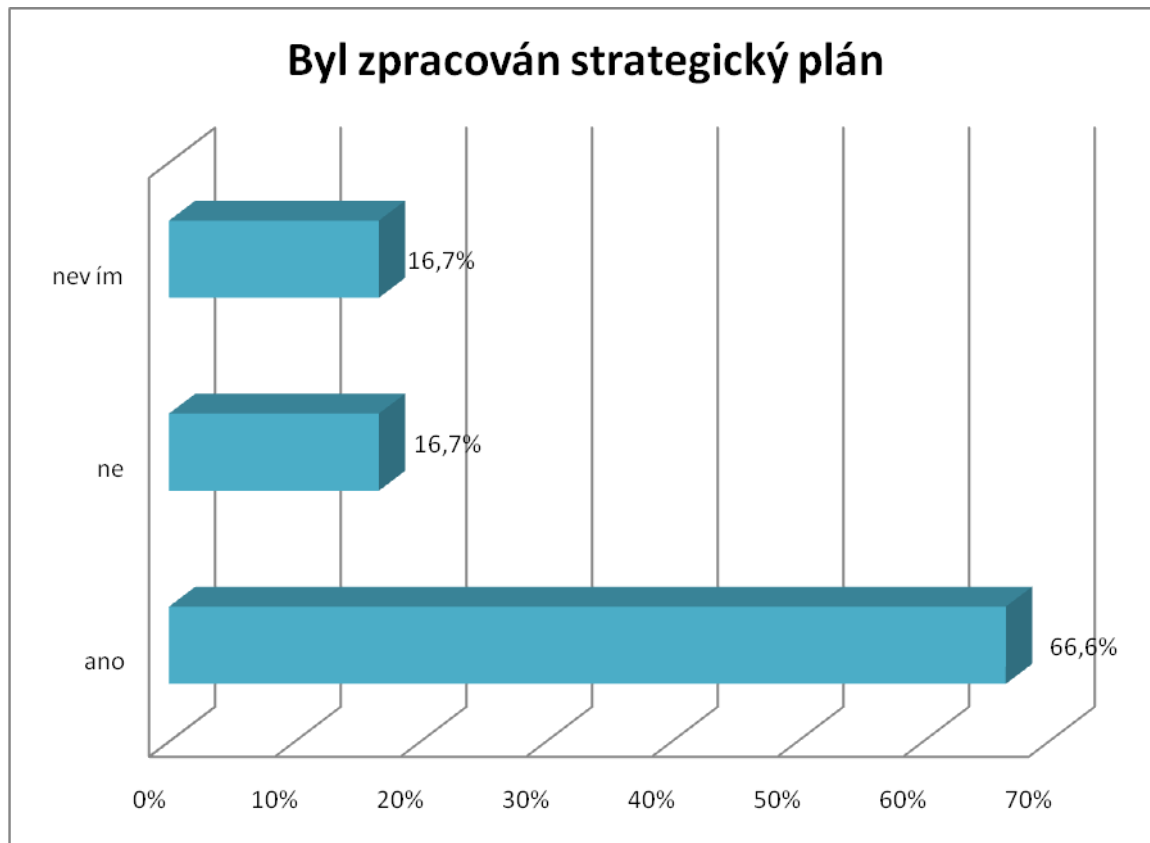
Důležité je, zdali došlo k **provázání pracovních skupin**. Skutečnost, že určitě došlo k provázání práce, potvrdily více než dvě pětiny dotázaných (45,5%). Spíše k tomu došlo podle více než čtvrtiny respondentů (27,3%). Méně než desetina respondentů s odpovědí váhala (9%) a odpověď spíše ne označila méně než pětina z nich (18,2%).

5.6. Vyhodnocení metod – strategický plán

V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se uvádí, že v rámci lokálního partnerství se utváří strategický plán. Jedná se o metodu, která koordinuje vlastní tvorbu strategického plánu sociálního začleňování a zajišťuje podporu jeho přijetí radou a zastupitelstvem obce jako závazného rozvojového dokumentu. Na přípravě plánu se podílí všichni aktéři uvedení v cílové skupině Agentury. Činnost směřuje k podpoře realizace cílů a aktivit obsažených ve strategickém plánu, asistenci partnerům při přípravě jednotlivých projektových záměrů. Má docházet k monitorování naplňování strategického plánu, jeho aktualizaci a revizi, dopady integračních opatření mají podléhat evaluaci.

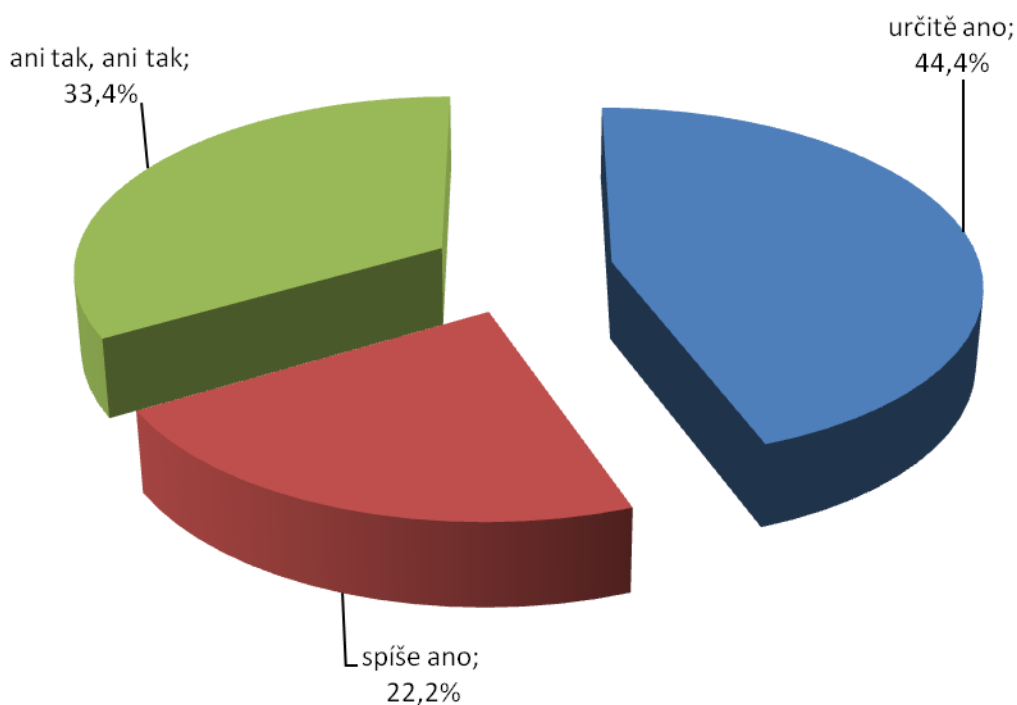
V Přerově byl **strategický plán** zpracován, to uvádí dvě třetiny dotázaných partnerů (66,6%). Záporně se vyjádřila téměř pětina aktérů (16,7%) a téměř pětina aktérů odpověď neznala (16,7%). Měl ale jinou podobu, jednalo se spíše o plán priorit.

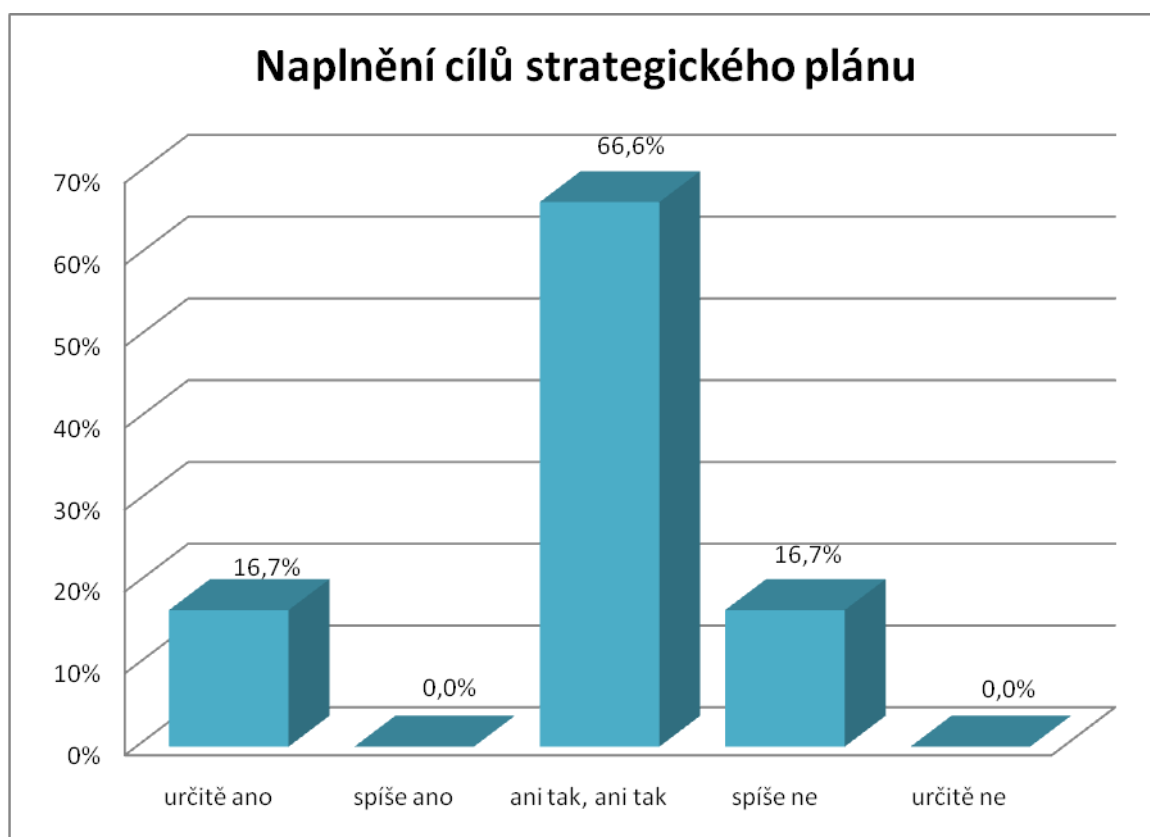
Aktéři upozorňují, že se jednalo o plán priorit. K okolnostem vzniku aktéři uvádí, že se utvářel za spolupráce partnerů a v pracovních skupinách.

Je **strategický plán v souladu s potřebami obce**? Na tuto otázku existuje poměrně jednoznačná odpověď. Více než dvě pětiny aktérů odpověděly, že je plán určitě v souladu s potřebami obce (44,4%) a více než pětina dotázaných odpověděla, že je spíše v souladu s těmito potřebami (22,2%). Váhá přibližně třetina dotázaných (33,4%) a nikdo nevnímal nesoulad plánu s potřebami. Ve srovnání s jinými lokalitami zde aktéři více váhají.

Strategický plán je v souladu s potřebami obce

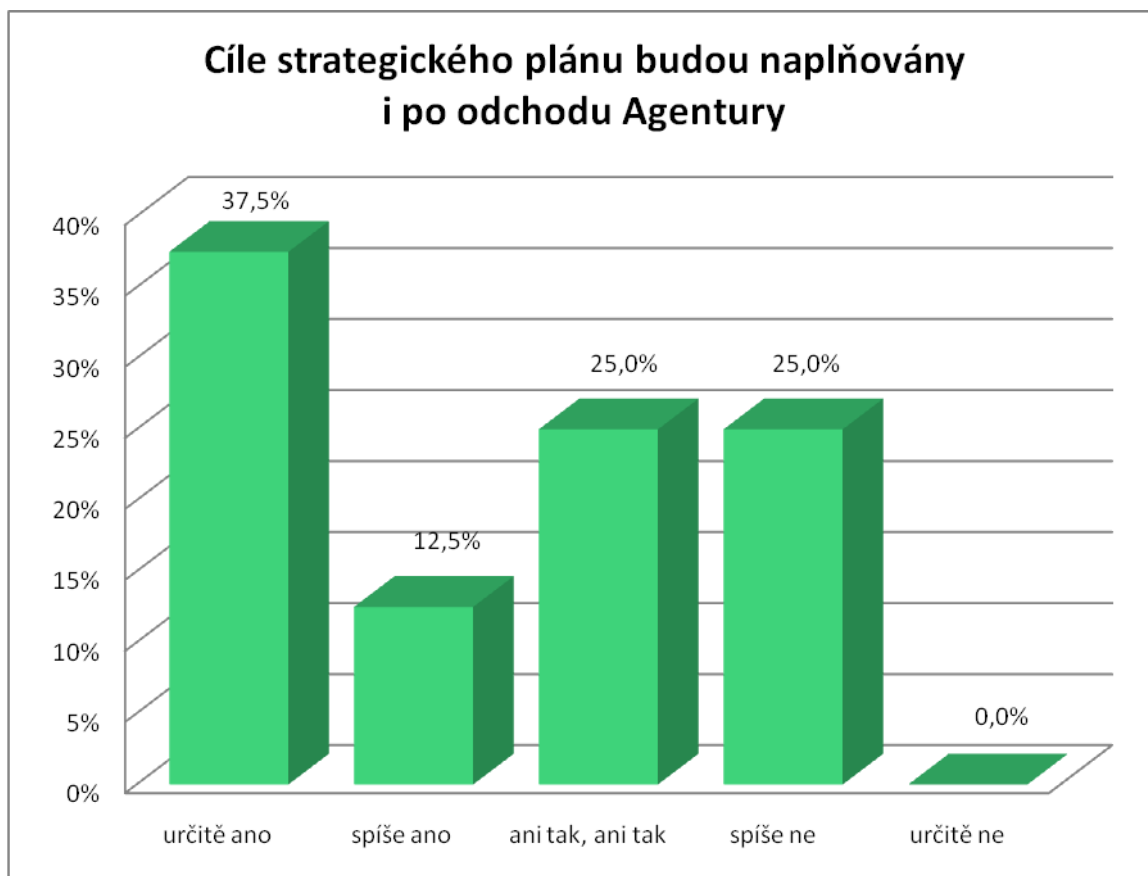

Byly **naplněny cíle strategického plánování**? Podle téměř pětiny dotázaných byly cíle strategického plánu určitě naplněny (16,7%). To že nebyly ani naplněny, ani nenaplněny, označily dvě třetiny aktérů (66,6%). Podle méně než pětiny respondentů byly cíle spíše nenaplněny (16,7%). Celkově tedy dosažení cílů strategického plánování označila jen necelá pětina aktérů (16,7%).

Komentář k naplňování strategického plánu se týkal především toho, že IPRM naplňováno je, ale plán priorit nikoliv. Zaznívá i jiný názor: „*Některé ano, průběžně se daří je naplnit.*“

Pro samotné hodnocení projektu je důležité, zdali **budou cíle strategického plánu naplňovány i po „odchodu“ Agentury** z lokality. Více než třetina dotázaných se domnívá, že cíle budou určitě naplňovány i po odchodu Agentury (37,5%) a více než desetina si myslí, že budou spíše naplňovány (12,5%). Čtvrtina respondentů s odpovědí váhá (25%). Podle čtvrtiny respondentů k dosahování cílů spíše nedojde (25%). Celkem je tedy o dlouhodobém dosahování cílů přesvědčena polovina aktérů (50%).

Dosahování cílů podmiňuje spolupráce města, spíše k němu docházet nebude, „*spíše ne, motor agentury byl dost silný*“.

Je podle aktérů vytvořený **strategický plán kvalitním dokumentem**? Určitě je kvalitní podle více než čtvrtiny dotázaných (28,6%) a spíše kvalitní je podle více než desetiny dotázaných (14,3%). Za ani kvalitní ani za nekvalitní ho považuje více než polovina aktérů (57,1%). Za nekvalitní plán nepokládá nikdo. O kvalitě plánu jsou tedy přesvědčeny více než dvě pětiny aktérů (42,9%).

V plánu se směřují dvě roviny, což není dobré. Zaměřuje se na „upřednostňování Romů, integrace se netýká pouze Romů, sociálně vyloučení nejsou pouze Romové“. „Vše není perfektní, málo se pracuje na zaměstnávání“.

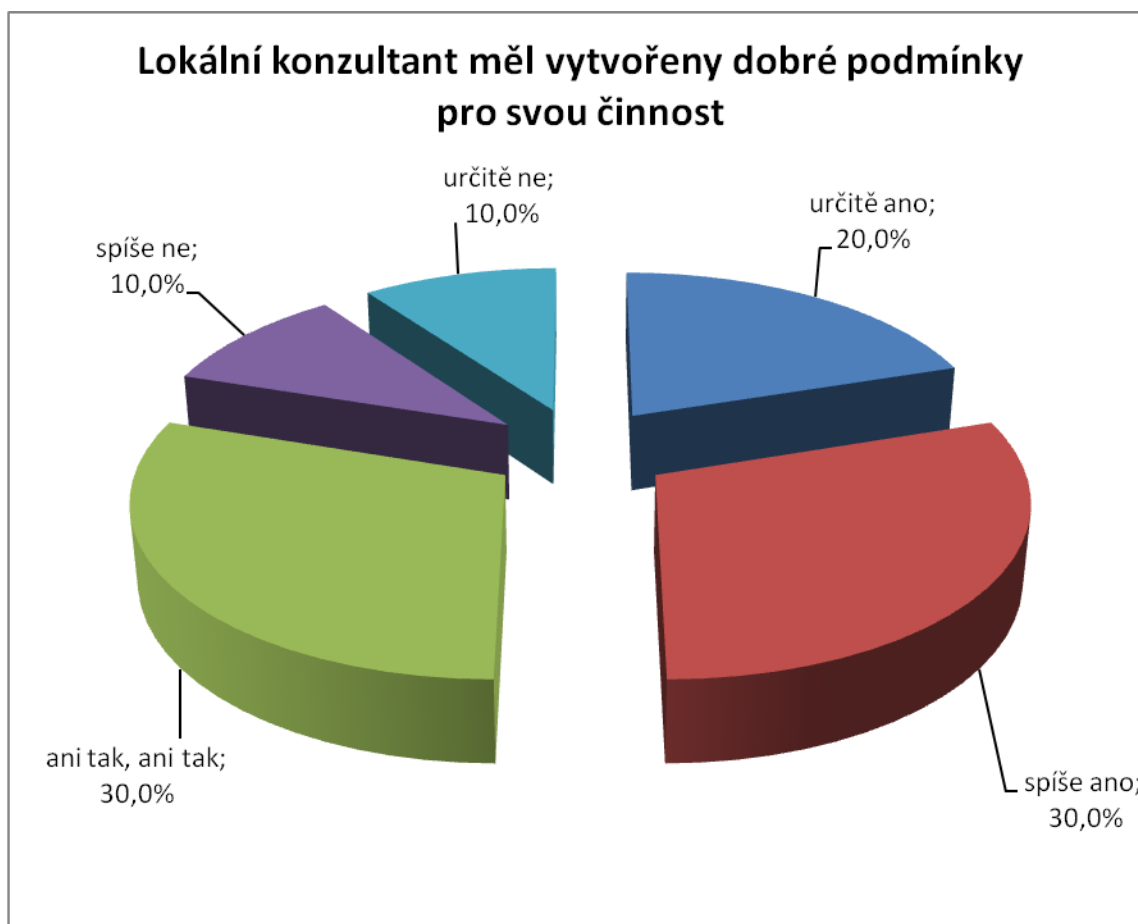
5.7. Vyhodnocení metod – lokální konzultant

V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se předpokládá, že metody Agentury budou naplňovány prostřednictvím lokálního konzultanta. Jedná se o významný prvek, který ovlivňuje implementaci integračních opatření, proto je třeba se věnovat i této konzultantské roli.

Aktéři hodnotí lokálního konzultanta velmi dobře a používají přitom řadu superlativ. Konzultant byl kvalitní, výborný, vstřícný, nápomocný, perfektní, snaživý, fundovaný. Působil přesvědčivě, byl obrovsky angažovaný. Ale „*nešťastně uchopil začátek, špatně odhadl reakci města, teď máme velice vstřícné vztahy*“.

Důležité také je, že nebyl, jak se tomu dělo v jiných lokalitách, střídán. Ve městě působil po celou dobu a tak byla práce kontinuální.

Důležité je, zdali **měl lokální konzultant vytvořeny v lokalitě dobré podmínky pro svou činnost**. Z odpovědí aktérů vyčteme, že podmínky měl k práci poměrně příznivé. Určitě je měl dobré podle pětiny dotázaných (20%) a spíše dobré podle více než čtvrtiny dotázaných (30%). S odpovědí váhala téměř třetina respondentů (30%). Desetina dotázaných si myslí, že podmínky spíše nebyly dobré (10%) a další desetina, že určitě nebyly dobré (10%).

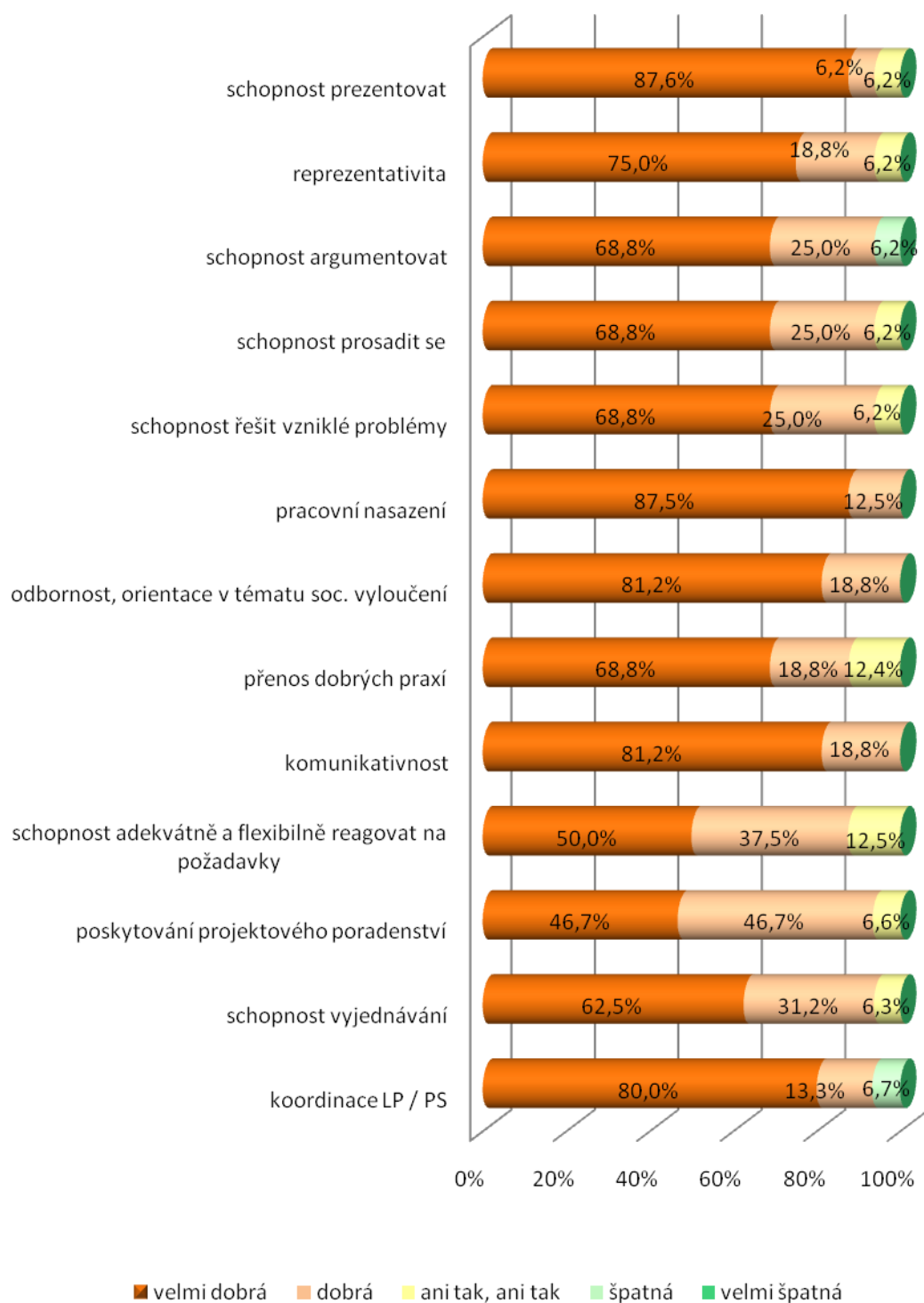
K podmínkám se aktéři vyjádřili tak, že byly ztíženy zejména ze strany města a ze začátku také přímo ze své organizace. Konzultant si své podmínky vytvořil na výbornou, ale z radnice mu situaci ztěžovali. „Ze začátku měl asistentku, což mu ulehčovalo od administrativy, ale potom o ni přišel a řešení administrativy bylo na úkor práce v terénu.“ „Ze strany města taky nebyla podpora, město se nechtělo nějak moc angažovat.“

Co se týká **hodnocení kompetencí lokálního konzultanta**, navrhli jsme celkem třináct klíčových kompetencí, které aktéři hodnotili jednu po druhé. Tyto kompetence jsme navrhli podle nároků kladených na práci lokálního konzultanta a vybrali jsme ty, které byly z oblasti sociálních kompetencí a kompetencí v oblasti metod (odborné). Čtenáře žádáme o opatrnost při interpretaci výsledků. Byť aktéři hodnotí kompetence lokálního konzultanta, tak si musíme být vědomi, že zvládnutí kompetencí souvisí s celkovou rolí Agentury a její pozicí v lokalitě – závisí na kultuře sociálního prostředí, na místním kontextu a situaci, který mohl dát některým kompetencím vyniknout, jiné mohly být zase potlačeny zájmy a potřebami aktérů situace. Kompetence jsou v tomto ohledu spoluvytvářeny.

Jak dokládá následující graf, místní aktéři ocenili kompetence druhé lokálního konzultanta jako velmi dobré nebo dobré následovně.

Všichni aktéři ocenili konzultantovo pracovní nasazení (100%), odbornost a orientaci v tématu sociálního vyloučení (100%), komunikativnost (100%), více než čtyři pětiny z nich konzultantovu schopnost řešit vzniklé problémy (93,8%), schopnost prezentovat (93,8%), schopnost argumentovat (93,8%), schopnost prosadit se (93,8%), reprezentativitu (93,8%), schopnost vyjednávání (93,7%), poskytování projektového poradenství (93,4%), koordinaci lokálního partnerství / pracovních skupin (93,3%), schopnost přenosu dobrých praxí (87,6%) a schopnost adekvátně a flexibilně reagovat na požadavky (87,5%).

Hodnocení lokálního konzultanta

5.8. Vyhodnocení metod – projektové poradenství

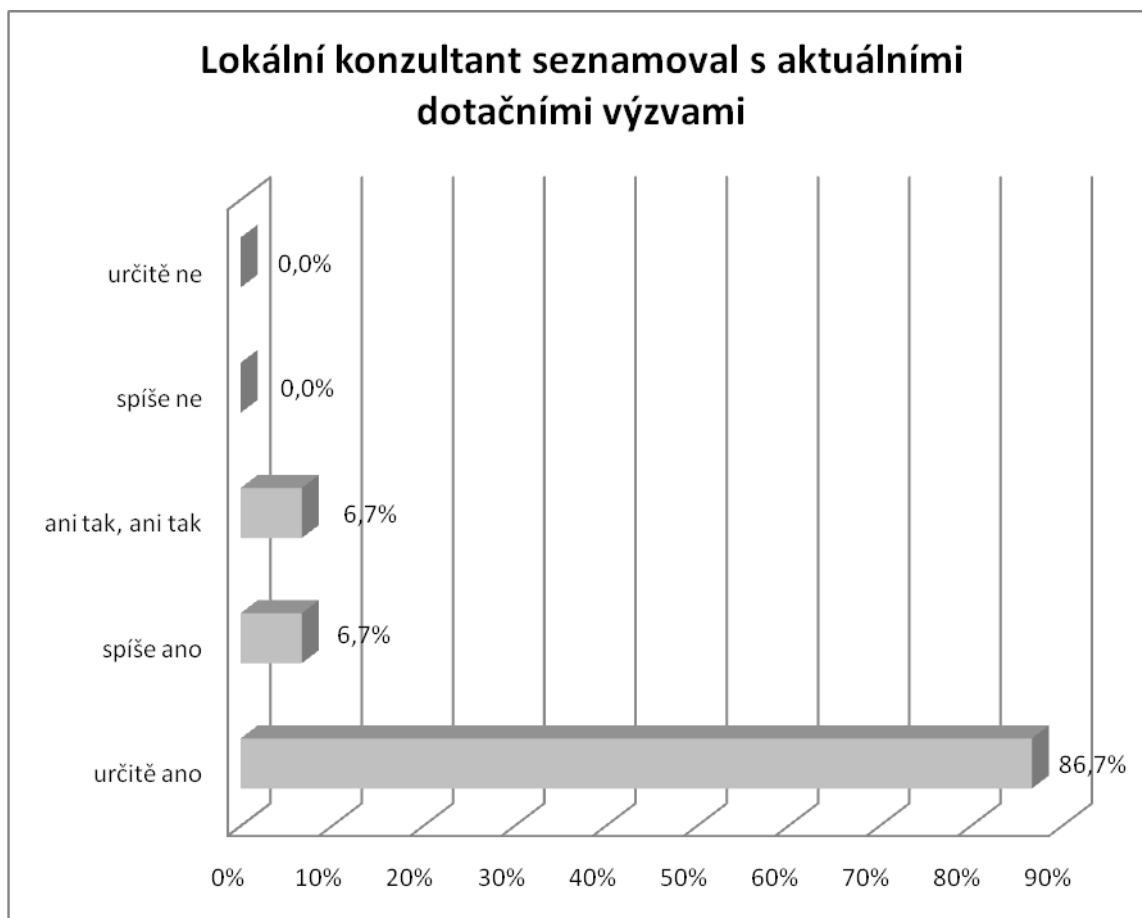
V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se uvádí, že další metodou působení Agentury je poradenství pro čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů. Agentura má poskytovat poradenství pro čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů všem partnerům v lokálním partnerství, přičemž se má zaměřovat na operační programy jako OP LZZ (zejména osa 3), OP VK (zejména osa 1.2), IOP (zejména 3.1b investice do infrastruktury sociálních služeb, 3.1c investice v oblasti sociální ekonomiky a 5.2c zlepšení prostředí v problémových sídlištích) a ROP. Agentura má poskytovat poradenství při administraci projektů a podporu při realizaci Integrovaných plánů rozvoje měst (IPRM).

Poskytoval lokální konzultant v lokalitě projektové poradenství? Všichni aktéři uvádí, že ano (100%).

V Přerově je řada aktérů, kteří ho zase až tak moc nepotřebovali. Nevyužívali ho, zkrátka „nebyla ta potřeba“. Případně „byl tady neúspěšný pokus, pak už ne“.

Úkolem lokálního konzultanta bylo **seznamovat aktéry s aktuálními dotačními výzvami**. Podle většiny dotázaných byli aktéři seznamováni s dotačními výzvami (93,4%).

Dále jsme zjišťovali, jaké projekty byly v lokalitě zpracovány, v jaké jsou fázi realizace (schvalování) a jaký byl podíl projektového poradenství na jednotlivých projektech. Konfrontovali jsme tak podíl činností, které uvedl lokální konzultant a podíl činností, které označili ti partneři, kteří projekt připravovali. Reagovali jsme tak na vznášená podezření, že si pracovníci Agentury přisvojují práci aktérů.

Název projektu, operační program a č. výzvy	Žadatel	Cílová skupina	Finanční částka	Aktivity projektu	Doba realizace	Schválen /neschválen, příp. jiný stav	Míra spolupráce konzultanta*	Míra spolupráce – hodnocení aktérů	Zapojení projektového poradce Agentury ano/ne příp. jak
IPRM Přerov-Jih	Magistrát města Přerova	Obyvatelé SVL	200 mil.	Regenerace domů Revitalizace veřejných prostranství Sociální integraci	2009-13	V realizaci	3,8,10 – účast na strategickém plánování	spolupracoval	
Azylový dům a zázemí pro další služby ;IOP 3.1b	Magistrát města Přerov	Matky s dětmi v azylovém domě, další příjemci SAS pro rodiny	13 mil.	Rekonstrukce pro Azylové bydlení a SAS	2012-13	Projekt v přípravě	4	spolupracoval	Konzultace záměru ze strany LP
NZDM Metro; IOP 3.1b	Magistrát města Přerov	Mládež ze SVL	6mil.	NZDM rozšíření a inovace služby atd.		pozastaveno	4	spolupracoval	Konzultace záměru ze strany LP
NZDM vybavení; IOP 3.1b	Kappa-Help	Mládež ze SVL	2,5 mil.	Nákup vybavení pro NZDM rozšíření a inovace služby atd.	2012	Příprava žádosti	3,5,7,9	spolupracoval	Konzultační seminář 2x
Individuální projekt Přerov; OPLZZ č.55 IP	Magistrát města Přerova	Sociálně vyloučení obyvatel ze SVL	15 mil.	NZDM, SAS, TSP, pracovní poradenství		Projektový záměr/pozastaveno	4	spolupracoval	Jednorázová konzultace
OPLZZ, IPOP kraje	KÚ Olomouckého kraje	SVL Olomouckého kraje	20 mil.	Zejména TSP	2012-13	Projekt v realizaci	1	1	Žádné
Integrace na Přerovsku ; OPLZZ č 19	Kappa-Help, o.s.	Mládež ze SVL Přerov a Přerovsko	10 mil.	NZDM rozšíření a inovace služby atd.	2012-13	Připravovaná projektová žádost	3,5,7,9	spolupracoval	Konzultační seminář 2x
Společně k integraci obyvatel sociálně vyloučených lokalit	Člověk v tísni, o.p.s.	Obyvatelé SVL	7 446 252,00	SAS, terénní sociální práce atd.	01.07.2010-31.12.2012	Projekt v realizaci	10 – konzultace záměru a inovativních aktivit, účast na	2 – konzultace , lobbying	Ne

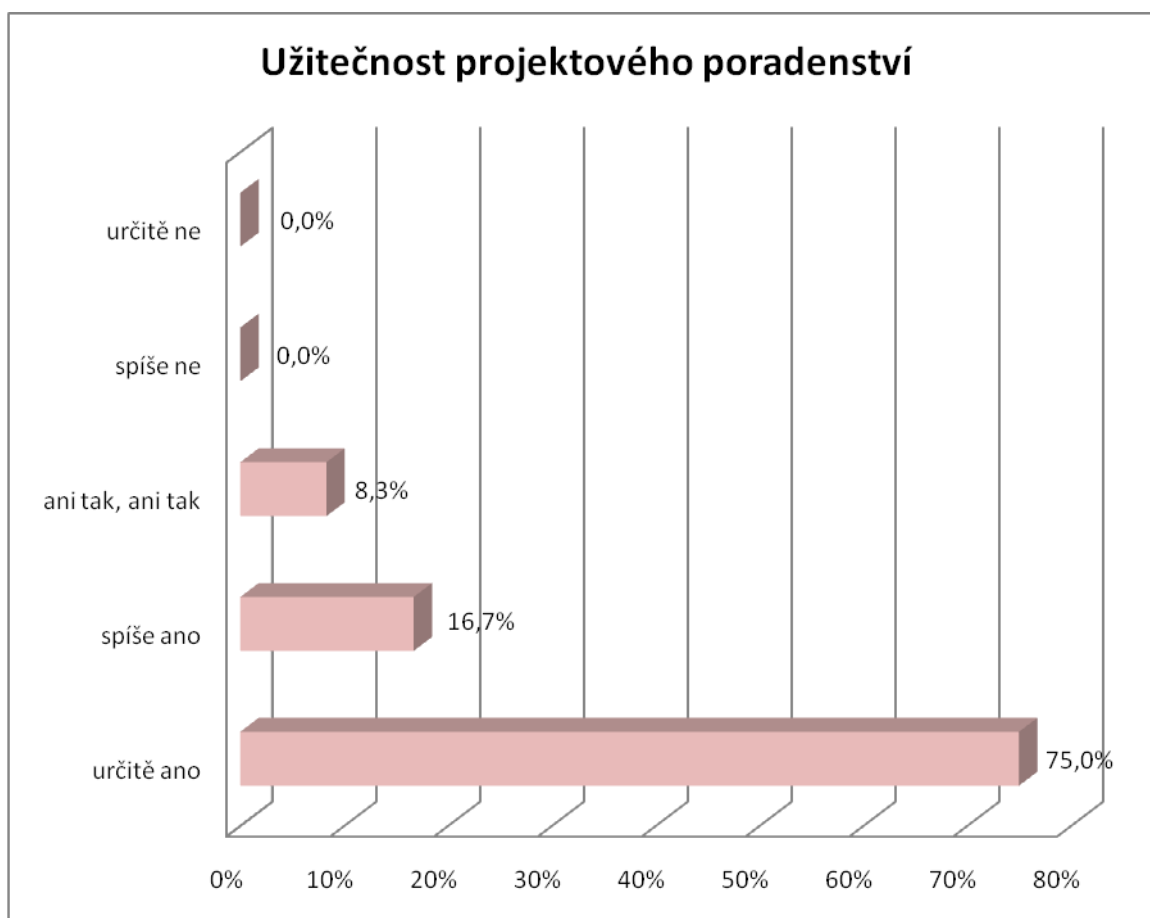
v Přerově							strategickém plánování, prosazování projektu		
Edukoram a Roma, OPLZZ č. 19	ORE Institut , partner Kappa-Help	Mládež SVL		Aktivizační činnosti směřované k mládeži ze sociálně vyloučených lokalit		Neschválený projekt	1,2, spolupráce - přepracování.	spolupracoval	Ne
Společně do práce; OPLZZ 3.3	Interwork service	Dlouhodobě nezaměstnaní ze SVL	5 070 958,56	Individuální kariérové plány, pracovní poradenství, tvorba pracovních míst	2011-12	Schválený projekt před zahájením	4,5,8,9	1,2,3,4,5,9	Jednorázová konzultace
Sociální podnik; OPLZZ 3.1	Aver Drom s.r.o.	Dlouhodobě nezaměstnaní ze SVL	5 mil.	Vznik firmy, tvorba pracovních míst	2011-2012	Schválený projekt	4,5,8,9 atd.	1,2,3,5,8,9	Pravidelné konzultace
Proč – příběhy rozprávějí o člověku; OPVK 1.2. OL	Kappa – Help o.p.s.	Žáci ZŠ a SŠ v Přerově a okolí	1 463 620,00	školení pro pedagogy a ped. Pracovníky atd.	2. 2010 - září 2011	Projekt v realizaci	3	spolupracoval	Ne
„ZŠ Boženy Němcové – Centrum podpory žáků ze sociokulturně znevýhodněného prostředí“; OPVK 1.2 OL	ZŠ Boženy Němcové		2 218 936,16	speciálně pedagogické služby, psychologická podpůrná činnost atd.	2010-2012	Projekt v realizaci	3,5, vyjednávání podpory projektu na městě	1,2,3,4, 5, 7	Ne
Vzdělávání pracovníků PPP; MŠMT	Jekhetane	Pro PPP Olomouckého kraje	60 tis.	Vzdělávání	2010	Ukončeno	3,	nezjištěno	Ne
Paleta Romani; MK	Kappa-Help, o.s.	Pro NZDM	90 tis.	Příprava vernisáže romského umění, ..	2011	Podaná projektová žádost	5,6	spolupracoval	Ne

*použita následující klasifikaci (možné i kombinace více možností):

1. konzultace dílčích částí – lokální konzultant nic nepsal, jen připomínkoval
2. konzultace celého projektu – lokální konzultant nic nepsal, jen připomínkoval
3. spolupráce na projektovém záměru – lokální konzultant pomáhal psát projektový záměr
4. napsání projektového záměru - lokální konzultant napsal projektový záměr
5. spolupráce při přípravě projektové žádosti - lokální konzultant pomáhal psát projektovou žádost
6. napsání projektové žádosti - lokální konzultant napsal projektovou žádost
7. lokální konzultant se podílel také na vkládání žádosti do benefitu
8. spolupráce na realizaci projektu
9. lokální konzultant psal vyjádření k projektu
10. jiná forma uveďte jaká

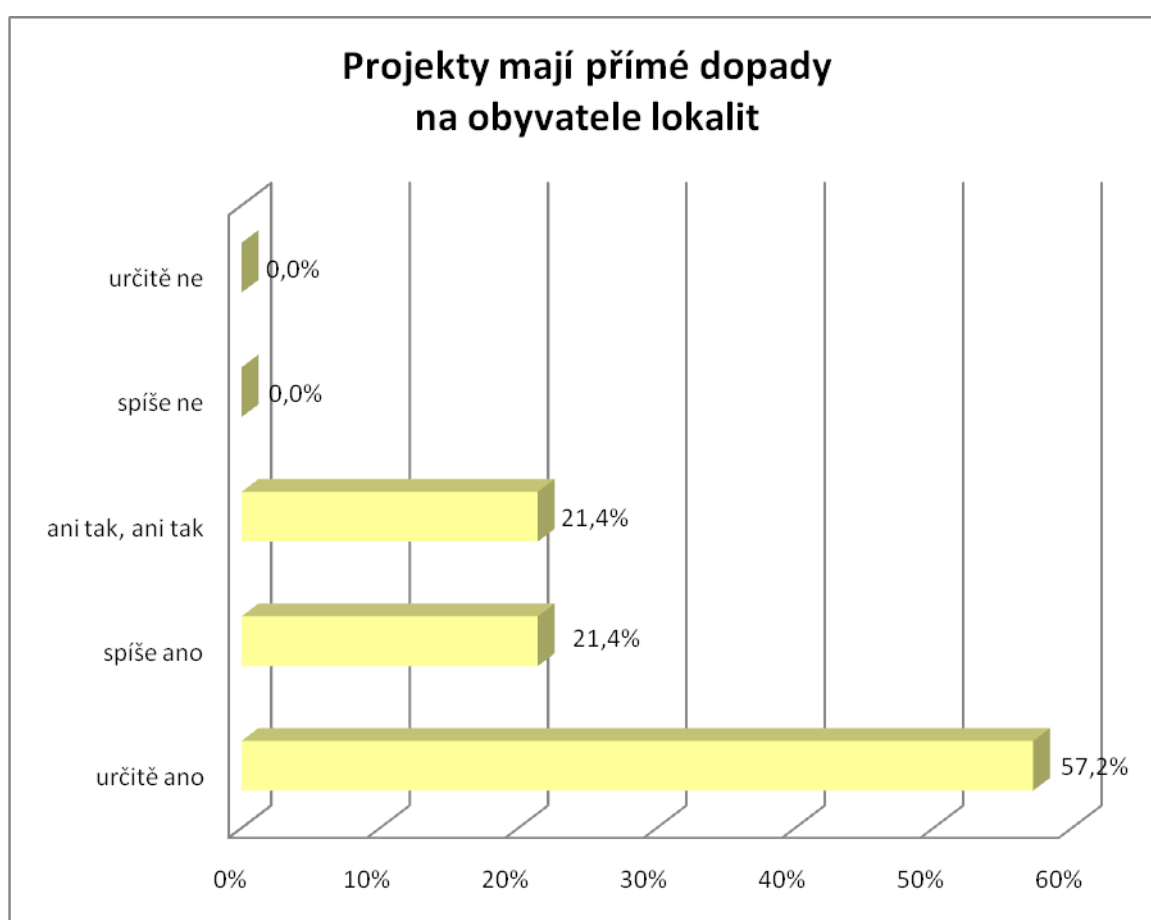
Jak z tabulky vidíme, v lokalitě bylo zpracováno množství projektů. Jak z hodnocení vidíme, většina aktérů nedokázala přesně vymezit rozsah spolupráce, proto jsme nejčastěji zaznamenali, že konzultant spolupracoval. Jako zásadní se jeví pozastavení projektů IOP a IP města v roce 2010.

Jak hodnotí aktéři **užitečnost projektového poradenství**? Tři čtvrtiny dotázaných uvedly, že je poradenství určité užitečné (75%) a další téměř pětina, že je spíše užitečné (16,7%). Necelá desetina respondentů s odpovědí váhá (8,3%). Nikdo neuvedl, že by nebylo užitečné.

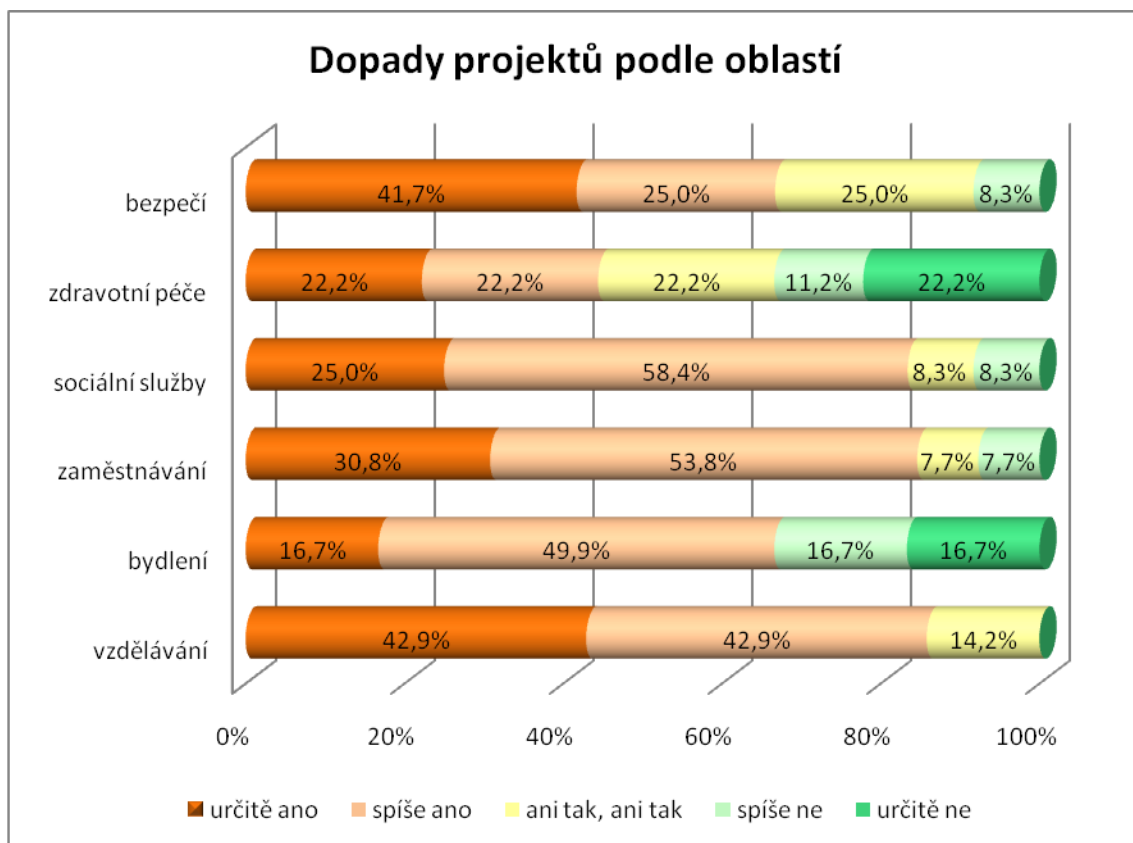

Užitečnost poradenství spočívá v tom, že umožňuje podávat kvalitnější projekty a dosahovat tak lepších výsledků. Výrazně pomáhá „slabším“ partnerům a těm, kteří nemají tolik zkušeností. Poradenství pomáhá se zorientovat. „Získali informace, bez pomoci by to nezvládli“, „dozvěděli jsme se o možnostech“, „bez pomoci Agentury jsme nevěděli jak na to, teď už si ale vše děláme bez pomoci“. „Díky Agentuře došlo k rozšíření poskytovaných služeb“.

Důležité ale je, zdali **mají projekty přímé dopady na obyvatele sociálně vyloučených lokalit**. Téměř tři pětiny dotázaných se domnívají (57,2%), že určitě mají projekty přímé dopady na obyvatele lokalit a více než pětina, že dopady spíše mají (21,4%). Přibližně pětina s odpovědí váhá (21,4%). Nikdo si nemyslí, že projekty nemají žádné dopady na obyvatele lokalit.

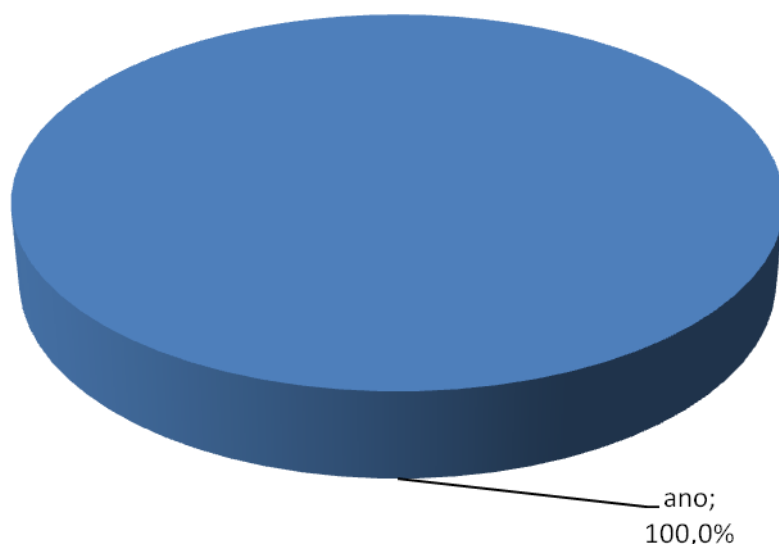
V jakých oblastech mají projekty podle aktérů dopady? Z následujícího srovnání je zřejmé, že dopady se v lokalitě týkají výhradně oblasti vzdělávání (85,8%), zaměstnávání (84,6%) a sociálních služeb (83,4%). O něco méně i oblasti bezpečí (66,7%) a bydlení (66,6%). Nejméně pak zdravotní péče (44,4%).

5.9. Dopady na místní sociální a integrační politiky

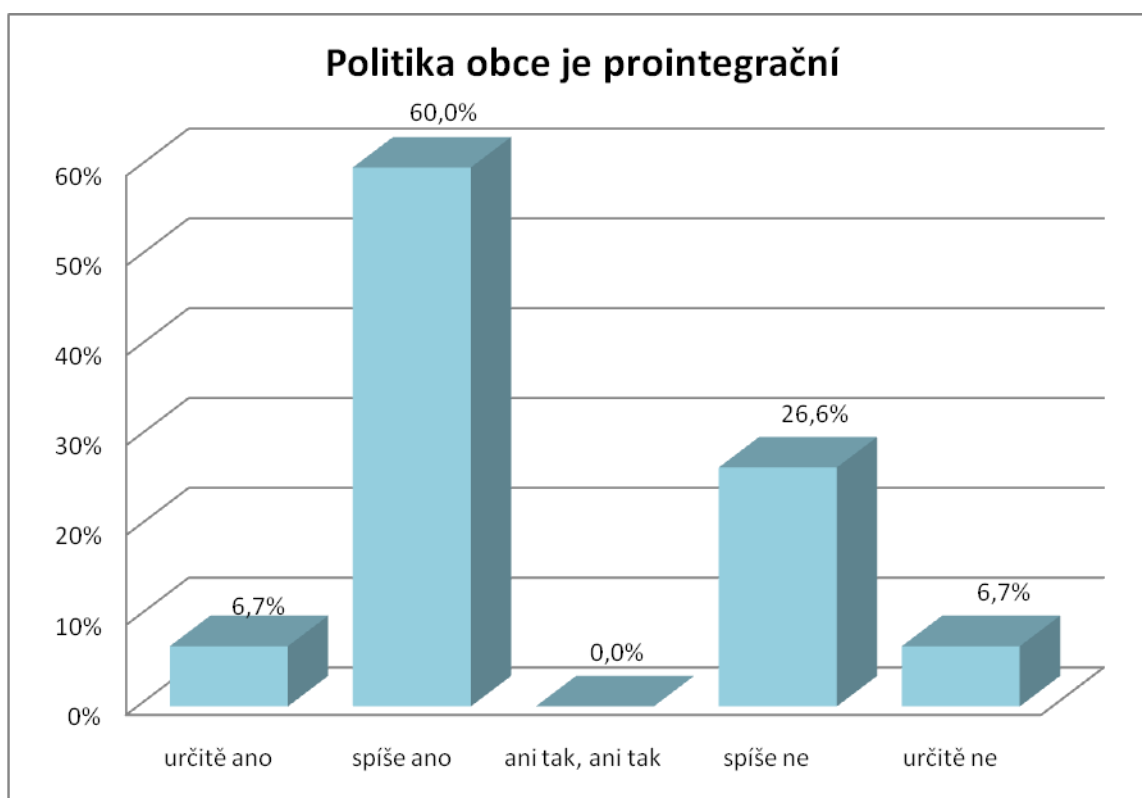
Podléhalo nějaké opatření navržené Agenturou či lokálním partnerstvím schvalování obcí?
 Všichni dotázaní odpověděli na otázku souhlasně (100%).

Některé opatření navržené Agenturou či lokálním partnerstvím podléhalo schvalování obcí

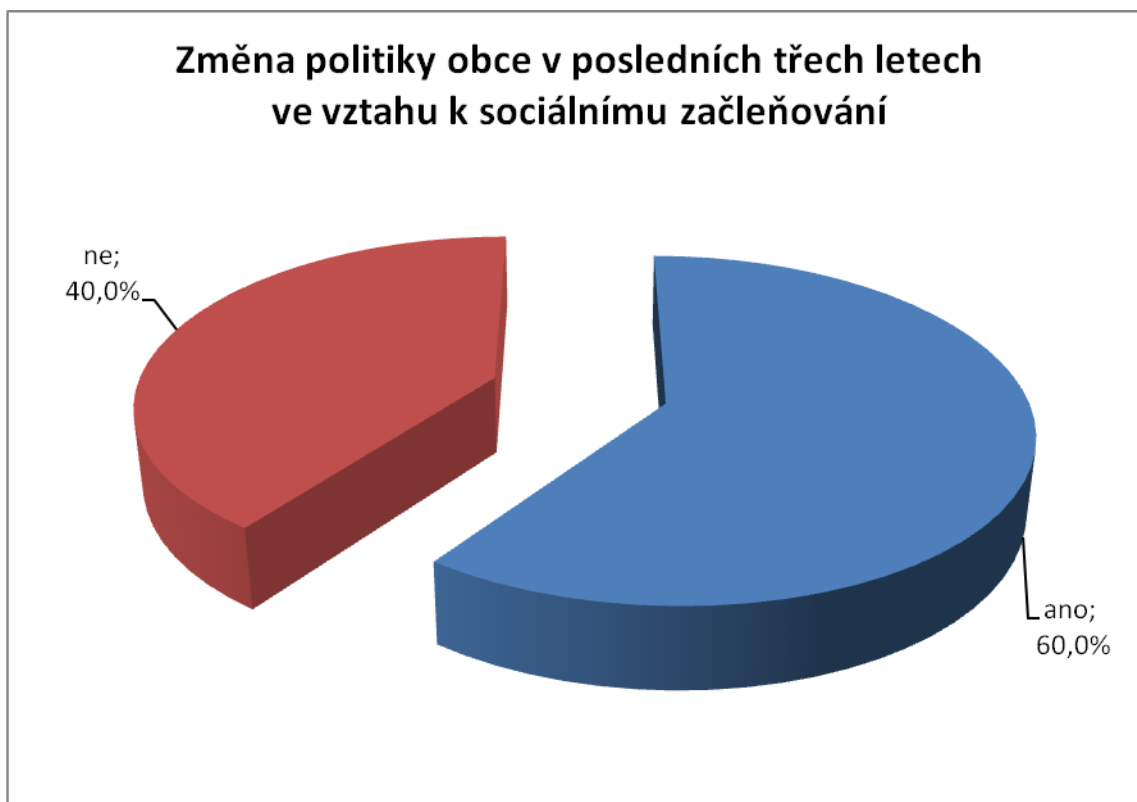
Aktéři uváděli, že schvalování se týkalo IPRM, individuálního projektu (neschválen).

Působení Agentury do velké míry ovlivňuje politika obce. Považují aktéři **politiku své obce za podporující integraci (prointegrační)**? Za určitě prointegrační ji pokládá méně než desetina dotázaných (6,7%) a za spíše prointegrační ji pokládají tři pětiny dotázaných (60%). Celkem ji tedy za integrační považují dvě třetiny aktérů (66,7%). Za spíše neintegrační považuje politiku obce více než čtvrtina respondentů (26,6%) a za určitě neintegrační méně než desetina z nich (6,7%). Obec nepodporuje integraci podle třetiny aktérů (33,3%).

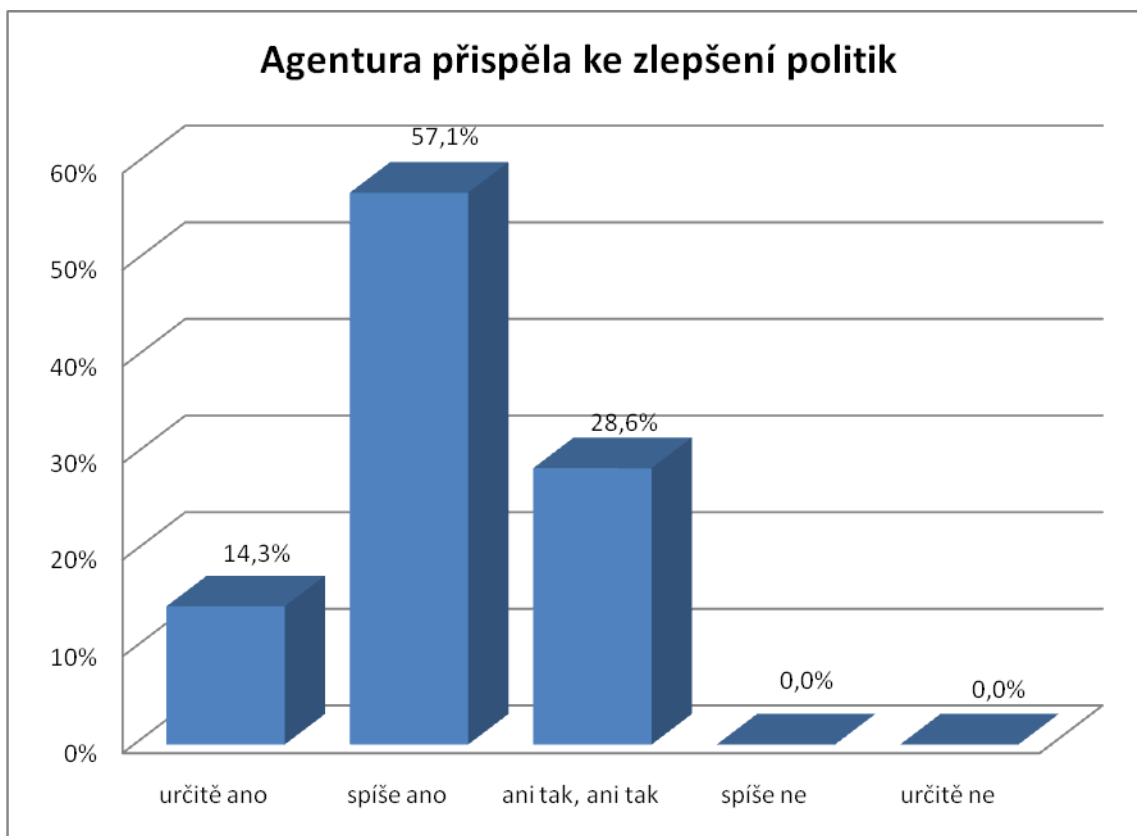
Politiku města aktéři komentují s tím, že nějaké výrazné prointegrační aktivity nelze vysledovat. Spíše dominuje „*chladný přístup*“. „*Obec se nechce zapojovat, dělá to jenom na oko*“, integrační politika je jen formální, je „*na papírech, ve skutečnosti ne*“. Výsledky jsou patrné jen v „*některých oblastech*“. Co se týká vzdělávání, zde obec „*nemá zájem o integraci*“. Nositelé názoru, že je integrační, politiku nijak nekomentují.

Došlo ke změně politiky obce ve vztahu k sociálnímu začleňování v posledních třech letech?
Tři pětiny dotázaných si myslí, že ano (60%). A dvě pětiny se domnívají, že nikoliv (40%).

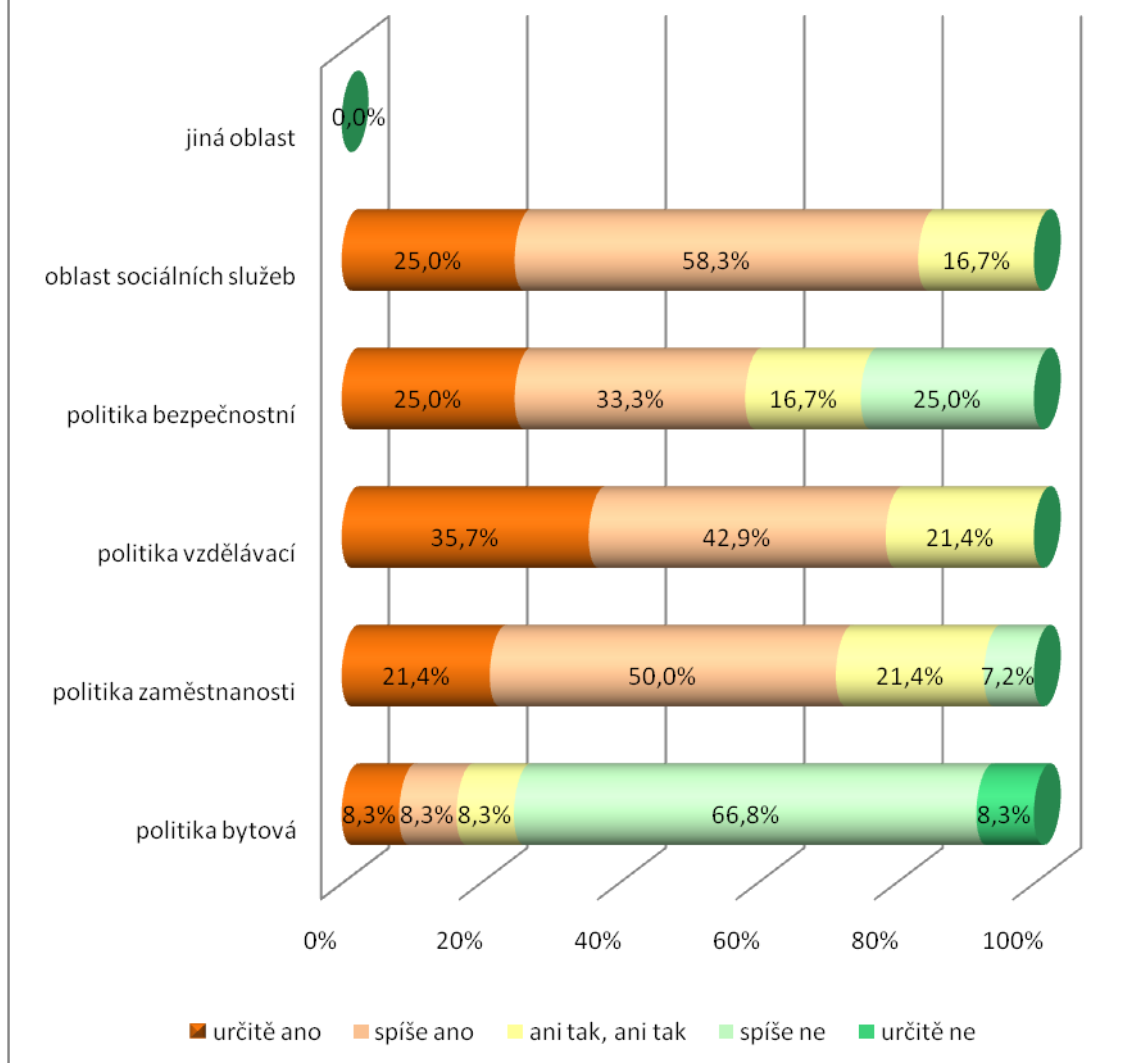
Ti, co změnu komentují, tak jsou kritičtí. „Změnil se i přístup sociálního odboru změnou vedení k horšímu.“ „Je to spíše horší, vše je jen na oko.“ Lze pozorovat „kličkování, rétorika je mírně prointegrační, ale když se mělo něco realizovat, tak couvla.“ Ale konkrétní lidé se do aktivit zapojují – z odboru sociálního i školství. Ale zaznívají i jiné hlasy. „Trochu se snaží“. „Nejvyšší vedení je ochotno bavit se o těchto tématech“. Situace se „zlepšuje, ale pomalu“. Minimálně se o věcech více hovoří, což je vlastně změna k lepšímu.

Přispěla Agentura svou přítomností ke zlepšení prointegračních politik v obci? Že určitě ano uvedla více než desetina dotázaných (14,3%) a že spíše ano uvedly téměř tři pětiny (57,1%). Přítomnost Agentury vedla ke zlepšení politik podle více než dvou třetin aktérů (71,4%). Více než čtvrtina označila odpověď ani tak ani tak (28,6%). Nikdo neuvedl, že by Agentura ke zlepšení nepřispěla.

A v jakých oblastech politik zlepšení nastalo? Z následujícího grafu je patrné, že ke zlepšení podle názoru aktérů došlo zejména v oblasti sociálních služeb (83,3%), v politice vzdělávací (78,6%) a v politice zaměstnanosti (71,4%). Méně pak v politice bezpečnostní (58,3%) a nejméně v politice bydlení (16,6%).

Agentura přispěla ke zlepšení prointegračních politik v obci - dílčí politiky

Přijatá prointegrační opatření se týkají především IPMR, v bezpečnostní oblasti spolupráce s policií, komunitního plánu, úpravy interní sociální politiky, opatření snižující záškoláctví a pravidelných setkávání organizací.

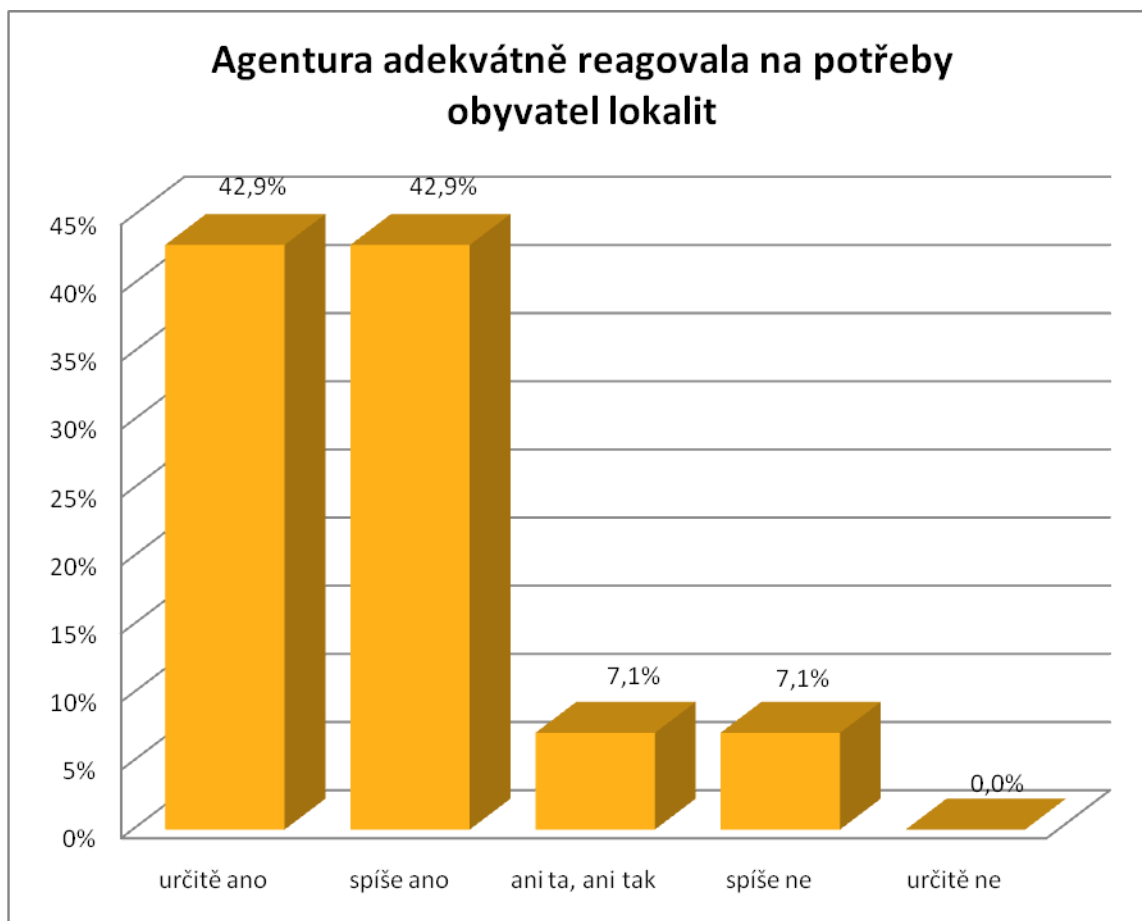
Aktéři nahlíží na **možnosti řešení problému sociálního vyloučení v obci** následovně. Problémy jsou řešitelné, ale za určitých podmínek. *„Je to řešitelné, ale je potřeba politické změny, např. způsob vytváření komunitního plánu.“* Na lokální úrovni řešení vyžaduje, aby je akceptovali političtí reprezentanti města. Nástrojů je již dost, ale nejsou využívány. *„Nejsou využité ani možnosti Agentury.“* Bez zapojení a spolupráce obce se věci nezmění k lepšímu. Také se musí *„scházet organizace a řešit problémy, spolupracovat“*. Řešení jsou dlouhodobá a nákladná, *„komunitní práce, prostupné bydlení, sociální bydlení, sociální podnikání“*. Musí být i *„řešení segregace ve školství a to radikální, nemá vzniknout škola, kde budou jenom Romové“*. Žáci mají být integrováni do běžných škol.

Příčinami zdejších problémů jsou podle názoru aktérů zejména nezaměstnanost, nízké vzdělání, problémy s bydlením, nízká zainteresovanost veřejné správy, nedostatečná participace samosprávy, neochota situaci řešit, diskriminace, postoje majority, v myšlení cílové skupiny, odprodávání bytů obce, sestěhování do určitých lokalit.

5.10. Dopady v oblasti eliminace sociálního vyloučení

Dokázala Agentura v lokalitě **reagovat na potřeby obyvatel sociálně vyloučených lokalit**? Určitě dokázala reagovat na potřeby podle více než dvou pětín dotázaných (42,9%) a spíše dokázala reagovat podle více než dvou pětín dotázaných (42,9%). Tedy více než čtyři pětiny aktérů se domnívají, že Agentura dokázala na potřeby obyvatel lokalit reagovat (85,8%).

Méně než desetina s odpovědí váhá (7,1%). A méně než desetina aktérů si myslí, že Agentura na potřeby spíše adekvátně nereagovala (7,1%). Výsledky v Přerově jsou vynikající.

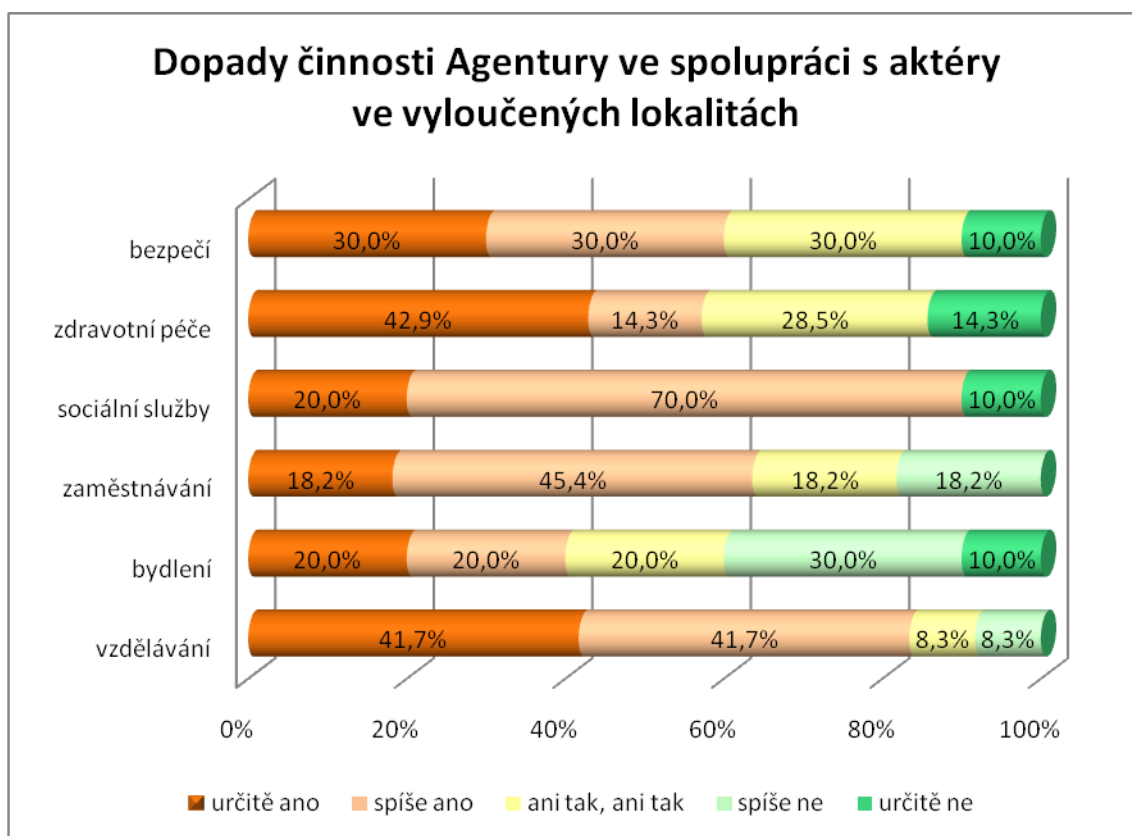

A co je příčinou takového úspěchu? Podařilo se reagovat na potřeby tím, že byly přenášeny prostřednictvím nevládních organizací, ale i „na základě osobních zkušeností“. Důležité bylo, že „veškeré aktivity, které dělala sama nebo zprostředkovaně, byly směřovány na potřeby obyvatel lokalit“. Agentura respektovala „názor lidí, kteří v lokalitě žijí“.

Jaké jsou **dopady činnosti Agentury ve spolupráci s ostatními aktéry**? Aktéři se shodují v tom, že dopady už jsou viditelné. Vznikla „romská“ firma, byly schváleny projekty, které se realizují, funguje spolupráce „školy, neziskovek, Agentury.“ Funguje „spolupráce neziskovek, jedná se s domovní správou, bytovým fondem, spolupracuje s policií, byly vytvořeny hlídky, vznikla koordinační skupina ‘tour de dvůr’“¹. Jsou „pozitivní výsledky práce v komunitách“, „zlepšilo se vzdělávání“, „vznikla sociální firma“, „zvýšila zaměstnanost“.

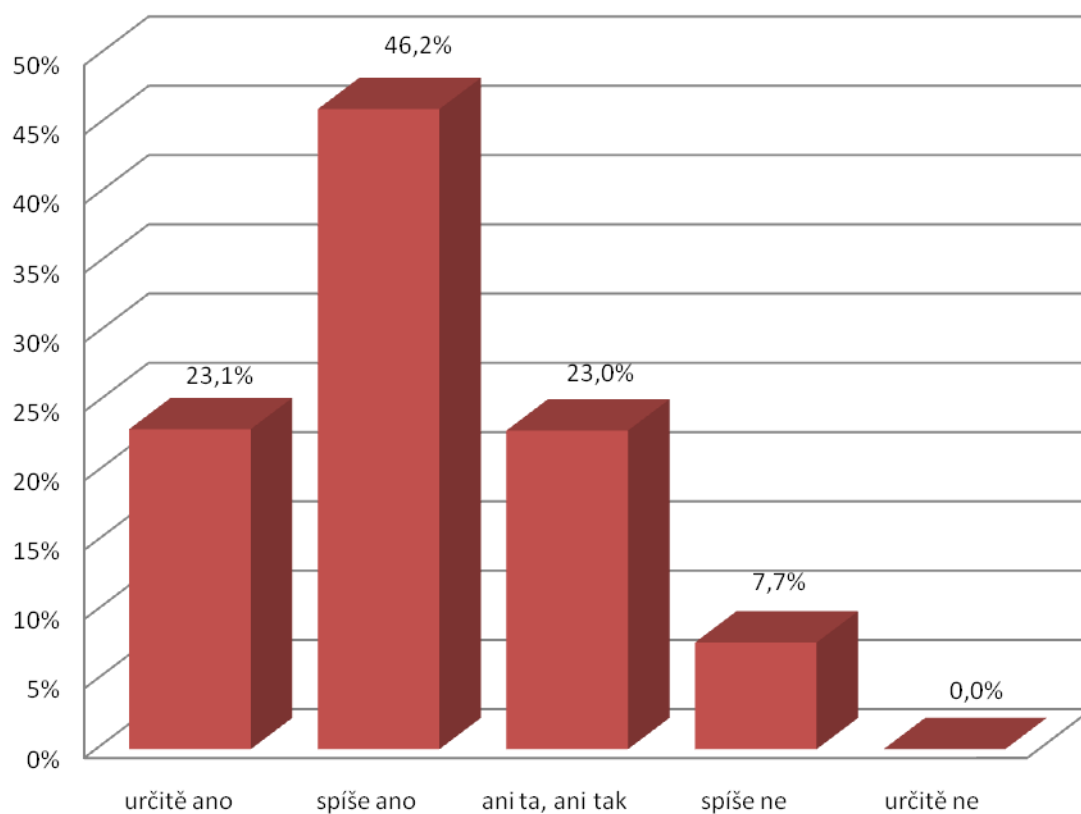
¹ Projekt Tour de dvůr se v Přerově zaměřuje na záškoláctví, drobnou kriminalitu, ale i strach před projevy extremismu. Ve společné pracovní skupině působí policisté, neziskové organizace (Člověk v tísni, Kappa-Help či Armáda spásy), zástupci města (odbor sociálních služeb a zdravotnictví magistrátu) a městské policie. Projekt se zaměřuje na vybrané části Přerova. Skupina se schází jednou měsíčně přímo ve vyloučených lokalitách.

Jaké jsou **dopady činnosti Agentury ve spolupráci s ostatními aktéry**? Aktéři se shodují v tom, že dopady jsou vidět. Z níže uvedeného grafu vyčteme, jak dopady do lokalit podle dílčích oblastí hodnotí aktéři. Největší jsou podle aktérů v oblasti sociálních služeb (90%) a v oblasti vzdělávání (83,4%), o něco menší v oblasti zaměstnávání (63,6%), bezpečí (60%) a zdravotní péče (57,2%). Nejmenší jsou v oblasti bydlení (40%).

Existují podle aktérů známky dopadů či změn v sociálně vyloučených lokalitách? Vidíme, že dopady jsou přímo v lokalitách pozorovatelné. Téměř čtvrtina dotázaných tvrdí, že dopady jsou určitě viditelné (23,1%) a téměř polovina aktérů uvedly, že dopady spíše existují (46,2%). Celkem tedy nějaké dopady vidí více než dvě třetiny dotázaných (69,3%). Méně než čtvrtina s odpovědí váhá (23%) a méně než desetina tvrdí, že spíše k žádným dopadům nedošlo (7,7%).

Dopady či změny v sociálně vyloučených lokalitách

6. Shrnutí výsledků

Výsledky za lokalitu Přerov vyznívají pro Agenturu velmi příznivě. A mohly by být ještě mnohem lepší, nebýt proměnlivé podpory ze strany města. V Přerově pozorujeme výsledky práce lokálního konzultanta, který je v místě od začátku, není nikým střídán jako v jiných lokalitách. Pozorujeme originální rukopis pod mnohými aktivitami a kontinuální práci, jejímž jediným limitem je střídaná podpora a nepodpora ze strany města. Pracuje se již od roku 2008 a daří se zde překonat prvotní nedůvěru aktérů a u převážné části aktérů překonat jejich rozčarování z toho, že Agentura nebude distributorem finančních prostředků. Na tyto nesplněné sliby někteří vzpomínají dodnes. V roce 2008 Agentura spolupracuje s městem na přípravě IPRM a je patrné, že původní záměr Agentury připojit se a přispět ke tvorbě integrovaného plánu rozvoje města se zdařil. Agentura dále rozvíjí jednu z prioritních os a připravuje projekty a iniciuje lokální partnerství. Jak v Přerově můžeme pozorovat, lokální partnerství vzniklo jako velmi dynamická a silná platforma místních organizací a postupně se vyvíjela a emancipovala směrem od orgánu kontrolovaného městem k nezávislejšímu a velmi funkčnímu útvaru. Výsledky evaluace ukazují, že lokální partnerství umí propojit různorodé zájmy aktérů, zastřešit probíhající procesy a projekty, dát o sobě vědět na veřejnosti a v médiích. Co aktéry dokázalo přesvědčit o dobrých výsledcích, bylo otevření problémových a neřešených témat, o kterých byli aktéři přesvědčeni, že by měly být řešeny. V tom Agentura získala významné body. Také je zastoupena v různých aktivitách – regionálních i krajských. Ukazuje se tam, kde se něco děje.

Setkali jsme se i s některými výtkami, ty ale z našeho pohledu byly součástí procesu síťování a práce, která byla v Přerově založena na poměrně široké základně a bylo i v rámci evaluace patrné, že se aktéři nad drobná škobrtnutí dokázali povznést, neboť věděli, že směřování procesu a jeho energie, byly funkční. Zde vidíme, že proces síťování a jeho řízení s sebou nese jistý kritický náboj, což je ale velmi prospěšné, neboť je to známkou (sebe)reflexe a evoluce. Jednou z výtek, se kterou jsme se setkali, se týká právě zviditelnění dění ve městě navenek. Agentura tím, že upozorňuje na situaci ve městě, sem „přitáhla extrémisty“. Podobných argumentů je více, nicméně ilustrují spíše to, že upoutání pozornosti směrem k procesům uvnitř města a jejich zprůhlednění se některým aktérům tak úplně nemusí líbit.

Přesto se jí nedaří prosadit se na politické úrovni města. Spolupráce je po dobu působení Agentury kolísavá. Achillovou patou se stává rok 2010, kdy se prohlubuje nekomunikace a neochota města se podílet na realizaci inkluzivních procesů. Zamítnut je rozpracovaný individuální projekt obce a stagnuje příprava infrastrukturních projektů do IOPu. Proces, který byl úspěšně zahájen, byl rozvíjen a měl hmatatelné výsledky, začal být ze strany města ostrakizován a z perspektivy obce nedostal potřebnou systémovou podporu. Na úrovni politického vedení se nedaří prosazovat, ale s mnohými úředníky města je spolupráce dobrá, což nám i oni potvrdili. Na důvody jsme se chtěli dotázat jednoho z klíčových aktérů, který

byl u těchto procesů a do velké míry je utvářel, ale po příslibech rozhovoru jsme byli nakonec odmítnuti a tak nám chybí v mozaice evaluace jeden ze střípků a pár odpovědí k postupu města. A stejně jako Agentura, ani my nedisponujeme jinými nástroji přesvědčování než asertivně formulovanou prosbou, která ne vždy padne na úrodnou půdu.

Byť to již nespadá do evaluovaného období, musíme uvést, že tzv. vzdálená podpora, o které se mezi Agenturou a městem vyjednávalo, je městu poskytována. V prosinci letošního roku Agentura přichází s podmínkami spolupráce, které Rada města nejprve neschválila. Na jaře se ale situace mění a po vyjednávání dochází k dohodě. I zde můžeme pozorovat tříbení názorů a stanovisek. Obsahem této dohody je zejména další poskytování projektového poradenství. Vzdálená podpora zahrnuje 20 hodin měsíčně a garance nad lokálním partnerstvím přebírá město, přesněji nově vzniklý odbor školství a sociálních věcí. Jak se zdá, obě strany jsou nakonec spokojené.

První návštěva Agentury na městě ukázala, že město od jejího působení nic neočekává a vůči Agentuře neformuluje žádnou „zakázku“. V počátcích, když ještě nebylo zřejmé, že Agentura nemůže přímo financovat aktivity v lokalitách, organizace městu přislíbila rozsáhlé financování IPRM a to přímo ústy ministryně pro lidská práva. Slib ale splněny nebyl. A přes toto se muselo další působení Agentury přenést.

V Přerově strategický plán nevzniká, což je poměrně logicky odůvodněno přítomností dokumentů, které obsahují podporu inkluzivních nástrojů. V říjnu 2010 vzniká náhradní dokument Perspektivy a potenciality Lokálního partnerství Přerov, ve kterém jsou stanoveny prioritní oblasti zájmu. Je zřejmé, že vznikl spíše proto, aby zastřešil již probíhající procesy a aktivity, a alespoň formálně je ukotvil. Ale zde s odstupem času přemýšlíme, zdali by přece nebylo jen lepší strategický plán ve městě zkusit zformulovat. Dal by pravděpodobně jasnější rámec spolupráci Agentury s městem a vyjasnil pravidla vzájemného vztahu a spolupráce. Prostor, který se zejména v roce 2010 mezi Agenturou a městem rozevřel, sice poskytuje místo pro vyjednávání, ale chybí v něm nějaké pevnější opěrné body třeba pro případ krize, která propukla a pro věcnou diskusi. Byť jsou výsledky Agentury v Přerově výborné, tak výrazným limitem zde byla neshoda na společných cílech Agentury s městem, která kdyby byla formalizovaná, tak by mohla poskytnout rámcové garance nejen pro vyjednávání, ale i podoby spolupráce. Bitva o strategický plán se spíše měla odehrát, minimálně by se v ní více ozřejmila stanoviska politického vedení města.

V Přerově jsme svědky souvislé práce Agentury a originálního rukopisu lokálního konzultanta, která se ne vždy setkávala s pochopením a souhlasem místních aktérů. Na práci je dobře pozorovatelný posun od analytické fáze směrem k realizaci aktivit. Lokální partnerství vzniká s vazbou na již existující platformu IPRM a stanovuje si priority a to zejména v těch nejproblémovějších oblastech.

Samotný výběr obce pro spolupráci s Agenturou považují místní aktéři za velmi dobrou volbu a jsou s ní spokojeni. Agentura měla na začátku částečně potíže aktérům v Přerově sdělit, jak bude v obci působit a jakým způsobem bude pracovat. Vstupovala do prostředí, které se vyznačovalo velmi rozporuplnou atmosférou. Také postoje obce jako celku vůči příchodu Agentury byly ambivalentní. Očekávání byla různá a hodnocení aktérů vypovídají o velké spokojenosti ohledně jejich naplnění. Je to dáno tím, že očekávání aktérů byla realistická a Agentura je uměla uspokojit.

Celkově tedy Agentura naplnila své poslání v obci, dosáhla velmi dobrého výsledku. Podpora Agentury k zajištění rovného přístupu mířila především do oblasti vzdělávání, méně do sociálních služeb a do oblasti bezpečí. Ještě méně do oblasti zaměstnávání, bydlení a zdravotní péče. Problematické ale je dosažení jednoho z cílů Agentury, kterým bylo dosažení toho, že obec dokáže po ukončení pilotního působení Agentury funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s dalšími subjekty v místě. Zde panuje velká nedůvěra ve schopnosti města, jeho akceschopnosti a spolupráce na řešení sociálního vyloučení s partnery. V tomto směru ukáže teprve čas a reálné výsledky lokálního partnerství, jehož garance se město ujalo.

Agentura zcela jednoznačně podpořila proces sociálního začleňování v obci. Zejména tím, že se dokázala zaměřit na nejvíce problémové oblasti a dobře uměla přecházet spektrum místních potřeb. Uvedla věci do pohybu a aktivizovala aktéry. Vyvolané změny jsou do jisté míry intenzivní, ale aktéři částečně zpochybňují jejich trvalost a udržitelnost. Jsou vnímány jako pozitivní. Ohledně deklarovaného pokračování započatých procesů nepanuje přílišný optimismus.

Celkové vyhodnocení působení Agentury v obci je výborné, Přerov se tak stává třetí nejlépe hodnocenou lokalitou Agentury. Lepších výsledků by se dalo dosáhnout zajištěním větších kompetencí Agentury a posílením personálních kapacit v místě. Agentura jako organizace svého zaměření má smysl. Agentura iniciuje potřebné změny, koordinuje činnost, propojuje aktéry a působí na obec. Agentura jako organizace (ve smyslu instituce) působila na aktéry velmi dobrým dojmem, je v dobré kondici. Nejvýznamnějším vlivem na její působení měly odmítavé postoje města.

Do Lokálního partnerství Přerov byli podle hodnocení aktérů osloveni vhodní partneři, jeho složení po dobu jeho fungování bylo optimální. K naplnění jeho cílů ale došlo jen z menší části. Jedná se o velmi nízké hodnocení a jeho příčinami jsou limity ze strany posazování systémové práce a nezávaznost výsledků. V rámci lokálního partnerství vznikly pracovní skupiny, byly vhodně zvoleny a do značné míry vedly k výsledkům. Práce v pracovních skupinách se týkala řešení otázky bezpečnosti, zaměstnanosti, vzdělávání. Práce skupin byla prováděná.

V Přerově nebyl strategický plán zpracován, existovala jeho adekvátní náhrada - dokument Perspektivy a potenciality Lokálního partnerství Přerov. Je v souladu s potřebami obce, ale ve srovnání s jinými lokalitami zde aktéři více váhají. Jeho cíle jsou ale pramálo plněny. O dlouhodobém dosahování cílů přesvědčena polovina aktérů. Dosahování cílů podmiňuje spolupráce s městem. Dokument není tak úplně pokládán za kvalitní, plní více formální roli. Aktéři v tomto směru přikládají důležitost spíše procesům, které byly uvedeny do chodu.

Lokální konzultant poskytoval v lokalitě projektové poradenství a seznamoval aktéry s aktuálními dotačními výzvami. Vznikla zde řada projektů, jako zásadní se jeví pozastavení projektů IOP a IP města v roce 2010. Projektové poradenství je pokládáno za velmi užitečné, byť ho ne všichni aktéři potřebují a vyžadují. Užitečnost poradenství spočívá v tom, že umožňuje podávat kvalitnější projekty a dosahovat tak lepších výsledků. Výrazně pomáhá „slabším“ partnerům a těm, kteří nemají tolik zkušeností. Projekty mají přímé dopady na obyvatele sociálně vyloučených lokalit. Dopady se v lokalitě týkají výhradně oblasti vzdělávání, zaměstnávání a sociálních služeb, o něco méně i oblasti bezpečí a bydlení, nejméně pak zdravotní péče.

Politika obce je pokládána za spíše integrační. Provází ji ale řada výhrad a kritik v oblasti malého zájmu a podpory inkluzivních opatření. Politika obce se ve vztahu k sociálnímu začleňování v posledních třech letech spíše změnila. O podobě této změny se živě diskutuje, je vnímána ambivalentně. Agentura svou přítomností jednoznačně přispěla ke zlepšení prointegračních politik v obci. Ke zlepšení podle názoru aktérů došlo zejména v oblasti sociálních služeb, v politice vzdělávací a v politice zaměstnanosti. Méně pak v politice bezpečnostní a nejméně v politice bydlení.

Agentura v lokalitě dokázala reagovat na potřeby obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Výsledky v Přerově jsou vynikající. Podařilo se reagovat na potřeby tím, že byly přenášeny prostřednictvím nevládních organizací, ale i na více osobnější bázi a znalosti terénu. Dopady působení Agentury jsou zřetelné a jsou vidět. Největší jsou podle aktérů v oblasti sociálních služeb a v oblasti vzdělávání, o něco menší v oblasti zaměstnávání, bezpečí a zdravotní péče. Nejmenší jsou v oblasti bydlení, kterému nebyla až tak moc věnována pozornost. Dopady a změny jsou přímo v lokalitách pozorovatelné.

V Přerově je vidět, jak vypadá úsilí o systémovou práci za absence systémové podpory. I za těchto podmínek lze dosáhnout výsledků, ale kdyby zde byla podpora větší, lokalita Přerov by v rámci porovnání s ostatními lokalitami mohla pomýšlet i na „zlato“.